

BOSNA I HERCEGOVINA
FEDERACIJA BOSNE I HERCEGOVINE
VLADA

NACRT

ZAKON
O PLINU U FEDERACIJI BOSNE I HERCEGOVINE

Sarajevo, svibanj 2013. godine

ZAKON O PLINU U FEDERACIJI BOSNE I HERCEGOVINE

I OPĆE ODREDBE

Članak 1. (Opće odredbe)

- (1) Ovim se Zakonom uređuju: strategija, politika i planiranje razvoja plinskog sektora, učesnici u plinskom sektoru, pravila i uvjeti za obavljanje energetske djelatnosti u sektoru prirodnog plina, razdvajanje djelatnosti i funkcioniranje plinskog sektora, operatori sustava, pristup treće strane sustavu za prirodni plin, tržište plinom i reguliranje tržišta, nadležnosti Regulatorne komisije u plinskom sektoru, energetske dozvole, licence i tehnički propisi, izgradnja i rekonstrukcija infrastrukturnih objekata, prava i obveze proizvođača, opskrbljivača i kupaca plina, sigurnost opskrbe plinom i mjere u slučaju poremećaja na tržištu plinom, upravni nadzor i inspekcija, te druga pitanja od značaja za plinski sektor u Federaciji Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Federacija).
- (2) Reguliranje transporta prirodnog plina, međunarodna trgovina, upravljanje, balansiranje i pomoćne usluge transportnog sustava, nisu predmet ovog zakona.

II CILJEVI

Članak 2. (Ciljevi)

- (1) Osnovni ciljevi ovog zakona su:
 - 1) osiguranje kontinuirane, sigurne i kvalitetne opskrbe kupaca prirodnim plinom;
 - 2) uključivanje u međunarodno tržište prirodnim plinom, putem jedinstvenog tržišta prirodnog plina u Bosni i Hercegovini, osiguranjem usklađenosti tržišta prirodnog plina BiH i kompatibilnosti sustava prirodnog plina BiH sa drugim regionalnim i europskim tržištima i sustavima;
 - 3) poticanje održivog razvoja tržišta prirodnog plina
 - 4) energetska učinkovitost;
 - 5) zaštita okoliša sukladno propisima i domaćim i međunarodnim standardima;
 - 6) zaštita interesa korisnika sustava;
 - 7) osiguranje transparentnih i nediskriminatornih tarifa za proizvodnju, distribuciju i opskrbu prirodnim plinom;
 - 8) osiguranje pristupa sustavu na nediskriminirajući, transparentan način koji odražava stvarne troškove;
 - 9) osiguranje da distribucijski i transportni sustavi funkcioniraju putem subjekata koji su neovisni po formi, organizaciji i odlučivanju od drugih aktivnosti koje nisu vezane za distribuciju i transport;
 - 10) osiguranje uvjeta kojima je izvorima bioplina i drugim tipovima plina iz biomase omogućen nediskriminirajući pristup plinskom sustavu, uzimajući u obzir neophodne zahtjeve kakvoće, tehničke propise i sigurnosne standarde;
 - 11) obveza vršenja javne usluge poduzeća za prirodni plin;
 - 12) zaštita prava socijalno ugroženih kupaca;

Članak 3. (Definicije)

U smislu ovog zakona:

- 1) „Bioplin“ znači plin proizveden putem pretvaranja organskih tvari na obnovljivoj osnovi, uključujući, ali ne ograničavajući se na materijale iz obnovljivih postrojenja i biljne i životinjske otpadne materijale;
- 2) „Izravni vod“ znači cjevovod za prirodni plin koji dopunjuje međusobno povezani sustav;
- 3) „Distribucija“ znači prijenos prirodnog plina kroz lokalne mreže plinovoda s ciljem njegove isporuke kupcima, ali ne uključuje opskrbu;
- 4) „Kućanstvo“ znači kupac koji kupuje prirodni plin za potrošnju u vlastitom kućanstvu;
- 5) „Dozvola za rad (licenca)“ znači ovlaštenje nadležnog organa za obavljanje djelatnosti propisane ovim zakonom;
- 6) „Dugoročno planiranje“ znači planiranje kapaciteta opskrbe i transporta poduzeća za prirodni plin na dugoročnoj osnovi u cilju zadovoljenja potražnje sustava za prirodnim plinom, diversifikacije izvora i osiguranja opskrbe kupaca;
- 7) „Energetska dozvola“ znači upravni akt koji izdaje Federalno ministarstvo energije, rudarstva i industrije (Ministarstvo) investitoru u postupku prikupljanja potrebitih dozvola za izgradnju objekta;
- 8) „Energetski subjekt za plin“ je pravna osoba koja obavlja jednu od slijedećih energetskih djelatnosti: istraživanje i proizvodnju plina, transport plina, distribuciju plina, skladištenje plina uključujući i objekat za ukapljeni prirodni plin (LNG), opskrbu plinom, a odgovorna je za komercijalna i tehnička pitanja, te održavanje sustava vezanih uz te djelatnosti, ali ne smije uključivati krajnje kupce;
- 9) „FERK“ znači Regulatorna komisija za energiju uspostavljena sukladno Zakonu o električnoj energiji u Federaciji BiH i ovim zakonom,
- 10) „Plin“ je prirodni plin uključujući i ukapljeni prirodni plin (u daljnjem tekstu: LNG), bioplin i druge vrste plina ako se te vrste plina mogu tehnički i sigurno transportirati kroz plinski sustav, ali isključuje propan, butan i drugi industrijski plin u bocama;
- 11) „Horizontalno integrirani energetski subjekt“ znači poduzeće koje obavlja barem jednu od funkcija proizvodnje, transporta, distribucije, opskrbe ili skladištenja prirodnog plina i djelatnost koja nije povezana s prirodnim plinom;
- 12) „Integrirani energetski subjekt za prirodni plin“ znači vertikalno ili horizontalno integrirano poduzeće;
- 13) „Interkonektor“ znači transportni plinovod koji prelazi granicu između dvije države samo radi povezivanja transportnih sustava tih država,
- 14) „Javna usluga opskrbe plinom“ znači garantiranu razinu usluge koju će energetski subjekt za plin pružiti kupcima u općem društvenom i ekonomskom interesu radi osiguranja sigurnosti opskrbe, redovnosti, kakvoće i cijene opskrbe plinom.
- 15) „Javni opskrbljivač“ znači opskrbljivač plinom koji pruža javnu uslugu opskrbe plinom po reguliranim cijenama kućanstvima i kvalificiranim kupcima koji izaberu taj oblik opskrbe;
- 16) „Količina plina u plinovodu“ znači skladištenje plina kompresijom u sustavima za transport i distribuiranje plina, ali isključujući objekte rezervirane za operatore transportnog sustava za potrebe obavljanja svojih funkcija;
- 17) „Koncesija“ znači pravo obavljanja djelatnosti korištenjem prirodnih bogatstava, dobara u općoj upotrebi i obavljanja djelatnosti od općeg interesa. Koncesija u smislu ovog zakona odnosi se na djelatnost proizvodnje, izgradnju nove i korištenje postojeće infrastrukture za distribuciju plina;
- 18) „Korisnik sustava“ znači svaku pravnu osobu koju opskrbljuje, ili pravnu i fizičku osobu koja biva opskrbljivana putem transportnog ili distribucijskog sustava;

- 19) „Krajnji kupac“ znači kupca koji kupuje prirodni plin za svoju vlastitu potrošnju;
- 20) „Kupac na veliko“ znači bilo koje fizičke ili pravne osobe koje nisu i operatori transportnog i distribucijskog sustava i koji kupuju prirodni plin s ciljem preprodaje u/ili izvan sustava u kojem su utemeljeni.
- 21) „Kupac“ znači kupca na veliko i krajnji kupac prirodnog plina i poduzeća za prirodni plin koja kupuju prirodni plin;
- 22) „Kvalificirani kupac“ znači kupca koji imaju slobodu kupovanja prirodnog plina od opskrbljivača po osobnom izboru,
- 23) „LNG objekat“ znači terminal koji se koristi za ukapljenje prirodnog plina ili uvoz, iskrnavanje i replinifikaciju LNG-a, i uključuje pomoćne usluge i privremeno skladištenje potrebno za proces replinifikacije i kasniju isporuku u transportni sustav, ali ne uključuje niti jedan dio LNG terminala koji se koristi za trajno skladištenje;
- 24) „Međusobno povezani sustav (mreža)“ znači niz sustava koji su povezani jedni s drugim;
- 25) „Mreža uzvodnog sustava plinovoda“ znači svaki cjevovod ili mrežu cjevovoda koji rade i/ili su izgrađeni kao dio projekta proizvodnje nafte ili plina, ili koji se koriste za dovođenje prirodnog plina iz jednog ili više takvih projekata u postrojenje za preradu ili terminal ili završni obalni kopneni terminal;
- 26) „Nekvalificirani kupac“ znači kupca koji se opskrbljuje plinom na regulirani način i po reguliranoj cijeni (tarife);
- 27) „Nova infrastruktura“ znači infrastrukturu koja, na dan stupanja na snagu ovog zakona, još nije završena;
- 28) „operator distribucijskog sustava-ODS“ znači pravnu osobu koja obavlja funkciju distribucije i odgovorna je za rad, održavanje, razvoj distribucijskog sustava u datom području i, gdje je potrebno, njegovo povezivanje s drugim sustavima, te za osiguranje dugoročne sposobnosti sustava da udovoljava razumnim zahtjevima za distribuiranje plina;
- 29) „Operator LNG sustava“ znači pravnu osobu koja obavlja djelatnost ukapljivanja prirodnog plina ili uvoz, iskrnavanje i replinifikacije ukapljenog prirodnog plina (LNG) i koja je odgovorna za rad LNG objekta;
- 30) „Operator sustava skladištenja“ znači pravnu osobu koja obavlja funkciju skladištenja, i odgovorna je za rad skladišnog objekta;
- 31) „Operator transportnog sustava (TSO)“ znači pravnu osobu koja obavlja funkciju transporta i odgovorna je za rad, osiguranje održavanja i po potrebi, razvoj transportnog sustava u datom području, kao i gdje je potrebno njegovo povezivanje s drugim sustavima, te za osiguranje dugoročne sposobnosti sustava kako bi se udovoljilo razumnim zahtjevima za transport plina;
- 32) „Operator za plin na državnoj razini“ znači pravni subjekt koji je neovisan i uspostavljen zakonom o plinu na državnoj razini;
- 33) „Period balansiranja“ znači period unutar kojeg izlaz određene količine prirodnog plina, izražene u jedinicama energije, svaki korisnik mreže mora nadoknaditi tako što ubacuje istu količinu prirodnog plina u transportnu mrežu u sugladno ugovoru o transportu ili mrežnim pravilima;
- 34) „Pomoćne usluge“ znače sve usluge za pristup i funkcioniranje: transportnih mreža, distributivnih mreža, LNG objekata, i/ili skladišnih objekata, uključujući uravnoteženje opterećenja, miješanje i ubacivanje inertnih plinova, ali isključujući objekte rezervisane isključivo za operatora transportnog sustava u obavljanju svojih funkcija;
- 35) „Pristup sustavu“ je pravo opskrbljivača i kvalificiranog kupca na korištenje sustava radi transporta, distribucije, preuzimanja i predaje ugovorene količine prirodnog plina u ugovoreno vrijeme pod propisanim i javno objavljenim uvjetima na principu nediskriminacije;
- 36) „Proizvodnja“ znači izvlačenje prirodnog plina ili pretvaranje organskih tvari nekim

procesom u bioplin. Proizvodnja uključuje vlastitu opskrbu;

- 37) „Proizvođač“ znači pravnu osobu koja proizvodi prirodni plin;
- 38) „Raspoloživ kapacitet“ znači dio tehničkog kapaciteta koji nije dodijeljen i koji je, u tom trenutku, još uvijek raspoloživ u sustavu;
- 39) „Reciprocitet“ znači izbjegavanje debalansa kod otvaranja tržišta plina putem nepostavljanja ograničenja na ugovore za opskrbu kupaca koji se smatraju kvalificiranim u dva sustava preko međunarodnih granica; i gdje je kupac kvalificiran u drugoj državi kao odgovor na zahtjev druge uključene zemlje, gdje regulator na državnoj razini, uzimajući u obzir situaciju na tržištu i zajednički interes, može zahtijevati da se kupac tretira kao kvalifikovani kupac u BiH;
- 40) „Regulator za plin na državnoj razini“ znači pravni subjekt za reguliranje transporta plina uspostavljen zakonom o plinu na državnoj razini;
- 41) „Sigurnost“ znači sigurnost opskrbe prirodnim plinom i tehničku sigurnost;
- 42) „Sustav“ znači sve transportne mreže, distribucijske mreže, LNG objekte, skladišne objekte koje posjeduje i/ili kojima upravlja energetska subjekt za prirodni plin, uključujući i količinu plina u plinovodu i njegove objekte za pružanje pomoćnih usluga i one koji pripadaju povezanim poduzećima, a koji se potrebni za osiguranje pristupa transportu, distribuciji, skladištenju i LNG-u;
- 43) „Skladišni objekat“ znači rezervoarski prostor koji ispunjava propisane uvjete za skladištenje plina,
- 44) „Opskrba plinom“ znači nabavku, prodaju i preprodaju prirodnog plina kupcima, uključujući i LNG ali ne uključuje međunarodnu trgovinu ili vlastitu opskrbu;
- 45) „Opskrbljivač“ znači svaku pravnu osobu koja posjeduje dozvolu za obavljanje djelatnosti opskrbe kupaca prirodnim plinom, izdatu od strane nadležnog regulatornog tijela;
- 46) „Stalni kapacitet“ znači kapacitet sustava koji operator sustava garantira korisniku sustava u ugovorenom obimu;
- 47) „Tehnički kapacitet“ znači maksimalni stalni kapacitet kojeg operator sustava može ponuditi korisnicima mreže, vodeći računa o integritetu sustava i operativnim zahtjevima mreže,
- 48) „Transport“ znači transport plina kroz visokotlačne plinovode s ciljem isporuke prirodnog plina kupcima, ali ne uključuje mreže uzvodnog sustava plinovoda i funkciju opskrbe;
- 49) „Tranzit“ znači transport prirodnog plina iz druge zemlje koji je namijenjen trećoj zemlji kroz transportni sustav na teritoriji Bosne i Hercegovine (BiH);
- 50) „Ugroženi kupac“ znači krajnjeg kupca prirodnog plina kojem, zbog socijalnog položaja i dravstvenog stanja, ograničenje ili prekid opskrbe prirodnim plinom može neposredno ugroziti život ili zdravlje;
- 51) „Uzmi ili plati ugovor“ je ugovor kojim se opskrbljivač plinom obvezuje isporučiti dogovorene količine plina, a kupac plina platiti te količine bez obzira da li ih je preuzeo;
- 52) „Vertikalno integrirani subjekt“ znači energetska subjekt za plin ili grupu energetskih subjekata za plin u kojima ista osoba ili više istih osoba imaju pravo da direktno ili indirektno upravljaju društvom, ili provode kontrolu, gdje energetska subjekt ili grupa energetskih subjekata obavlja najmanje jednu od djelatnosti transporta, distribucije, LNG ili skladištenja i najmanje jednu od djelatnosti proizvodnje ili opskrbe prirodnim plinom;

III STRATEGIJA, POLITIKA I PLANIRANJE RAZVOJA PLINSKOG SEKTORA

Članak 4. **(Strategija razvoja plinskog sektora)**

- (1) Ministarstvo izrađuje, Vlada Federacije Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Vlada Federacije) predlaže, a Parlament Federacije Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Parlament Federacije) donosi Energetsku strategiju Federacije Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Energetska strategija Federacije BiH).
- (2) Sastavni dio Energetske strategije Federacije BiH je Strategija razvoja sektora prirodnog plina Federacije BiH (u daljnjem tekstu: Strategija razvoja plinskog sektora).
- (3) Strategija razvoja plinskog sektora sastoji se od:
 - a) politike razvoja sektora prirodnog plina,
 - b) strateškog plana razvoja sektora prirodnog plina (u daljnjem tekstu: Strateški plan),
 - c) akcijskog plana koji definira strateške aktivnosti koje se trebaju implementirati (u daljnjem tekstu: Akcijski plan).
- (4) Strategija razvoja plinskog sektora donosi se za razdoblje od najmanje dvadeset (20) godina.
- (5) Strategiju razvoja plinskog sektora razmatra i ažurira Ministarstvo svake tri godine, a izmjene i dopune iste vrše se po proceduri iz stavka (1) ovog članka.
- (6) Politika razvoja plinskog sektora i Strateški plan donosi se za razdoblje od najmanje dvadeset (20) godina, razmatraju se najmanje svake tri godine i ažuriraju po potrebi, a izmjene i dopune istih vrše se po proceduri iz stavka (1) ovog članka.
- (7) Strategija razvoja plinskog sektora utvrđuje razvoj plinske infrastrukture usklađeno sa Strateškim planom i Prostornim planom Federacije, istovremeno utvrđujući potrebna ulaganja u javnu infrastrukturu, kao i očekivanu razinu ulaganja domaćih i stranih ulagača u sektor prirodnog plina.
- (8) Strategija razvoja plinskog sektora priprema se u saradnji sa kantonima.

Članak 5. **(Politika razvoja plinskog sektora)**

- (1) Vlada Federacije provodi politiku razvoja plinskog sektora sukladno Strategiji razvoja sektora prirodnog plina.
- (2) Politikom razvoja plinskog sektora se osigurava:
 - a) osiguranje sigurne, pouzdane i kvalitetne opskrbe prirodnim plinom;
 - b) promoviranje uravnoteženosti razvoja sektora prirodnog plina u cjelini uzimajući u obzir promjene u potrošnji uključujući i poravnanje sezonskih oscilacija plina;
 - c) povećanje potrošnje plina sa tendencijom povećanja potrošnje za industrijske potrebe;
 - d) diverzifikacija izvora opskrbe prirodnim plinom Federacije i stvaranja uvjeta za tranzit plina kroz BiH,
 - e) objedinjavanje plinskog sektora na razini Bosne i Hercegovine;
 - f) zaštita prava i interesa svih učesnika u sektoru prirodnog plina;
 - g) donošenje programa zaštite ugroženih kupaca;
 - h) osiguranje zaštite okoliša pri obavljanju energetskih aktivnosti;
 - i) promoviranje razvojnih projekata širenja transportne i distribucijske mreže prirodnog plina, unaprijeđenja performansi postojećeg plinovoda kao i ostalih razvojnih

- projekata na bazi sinergije sa projektom/ima izgradnje termoenergetskih kapaciteta i kogeneracijskih TE (CCGT)
- j) identificiranje i realiziranje zadataka definiranih europskim regulativama i direktivama u svezi sigurne opskrbe plinom i osiguranja strateških zaliha;
 - k) osiguranje interesa Federacije Bosne i Hercegovine i Bosne i Hercegovine prilikom planiranja regionalnih transportnih plinovoda i sudjelovanje u formiranju regionalnog tržišta prirodnog plina i
 - l) osiguranje realizacije istraživanja nalazišta prirodnog plina u Federaciji.

Članak 6. (Strateški plan razvoja plinskog sektora)

- (1) Strateški plan obuhvata slijedeće:
- a) razvoj infrastrukture, rekonstrukciju postojećih i izgradnju novih interkonektivnih plinovoda radi osiguranja sigurnosti opskrbe i zadovoljavanja potreba za prirodnim plinom, uz uvažavanje tehnoloških, tehničkih i ekonomskih kriterija i sukladno obvezama i kriterijima zaštite životne okoliša;
 - b) razvoj i mjere za poticanje istraživanja nalazišta prirodnog plina na teritoriji Federacije;
 - c) mjere za unapređenje učinkovitosti korištenja prirodnog plina;
 - d) dugoročnu projekciju bilance potreba za prirodnim plinom sa definiranom dinamikom i načinom ostvarivanja i praćenja aktivnosti iz alineja a) , b) i c) ovog članka, uključujući i ocjenu ostvarenih efekata;
 - e) uvođenje novih standarda, tehnologija i regulative u sektor prirodnog plina;
 - f) određene razine učešća institucija za energiju u Federaciji u realizaciji Strateškog plana i
 - g) okvirna financijska sredstva potrebna za realizaciju Strateškog plana.
- (2) Strateški plan iz stavka (1) ovog članka mora biti usklađen sa Prostornim planom Federacije i prostornim planovima kantona.

Članak 7. (Akcijski plan)

- (1) Radi ostvarivanja ciljeva utvrđenih Politikom razvoja sektora prirodnog plina i Strateškim planom, donosi se Akcijski plan na razdoblje od deset (10) godina.
- (2) Akcijski plan iz stavka (1) ovog članka sadrži:
- a) način, dinamiku i mjere za ostvarivanje Strateškog plana ;
 - b) dinamiku i rokove izgradnje i rekonstruiranja postojećih objekata;
 - c) podatke o subjektima odgovornim za realiziranje planiranih programa i projekata;
 - d) podatke o visini potrebnih financijskih sredstava, izvorima financiranja, uključujući i procjenu nivoa ulaganja domaćih i stranih investitora u sektor prirodnog plina i
 - e) druge elemente značajne za sprovođenje Strateškog plana.
- (3) Za nadzor nad provođenjem Strateškog plana i Akcijskog plana nadležno je Ministarstvo.
- (4) Ministarstvo izrađuje i dostavlja Vladi Federacije godišnje Izvješće o realiziranju Strateškog plana i Akcijskog plana .
- (5) Izvješće iz stavka (4) ovog članka sadrži:

- a) rezultate ostvarene u prethodnoj godini u odnosu na postavljene ciljeve;
- b) ocjenu utjecaja ostvarenih rezultata implementiranja;
- c) prijedlog mjera za povećanje učinkovitosti implementiranja i
- d) ocjenu potrebe dorade Strateškog plana i Akcijskog plana.

Članak 8. (Usklađivanje planova)

- (1) Dugoročni i kratkoročni planovi energetske subjekata, operatora transporta, distribucije, sustava skladištenja, LNG sustava, opskrbljivača, Regulatorne komisije za energiju u Federaciji, kao i drugih subjekata u sektoru prirodnog plina trebaju biti usklađeni sa Strategijom razvoja sektora prirodnog plina.
- (2) Jedinice lokalne i kantonalne uprave su obvezne da harmoniziraju svoja postojeća, odnosno nova planska dokumenta sa Strategijom razvoja sektora prirodnog plina.

Članak 9. (Bilanca potreba za prirodnim plinom)

- (1) Bilanca potreba za prirodnim plinom donosi se u okviru energetske bilance Federacije kojeg donosi Vlada Federacije najkasnije do 31. listopada tekuće godine za iduću godinu.
- (2) Bilanca iz stavka (1) ovog članka obvezno sadrži:
 - a) plan potreba za prirodnim plinom;
 - b) plan osiguranja potreba prirodnog plina koji uključuje i plan osiguranja prirodnog plina za potrebe: balansiranja, remonta, revitaliziranja i rekonstruiranja transportnih i distribucijskih kapaciteta, planove rezervi, pokrivanja gubitaka u transportu i distribuciji i pomoćnih usluga;
 - c) godišnji plan potreba, odnosno mjesečne planove nabavke prirodnog plina;
 - d) godišnji plan potrošnje, odnosno mjesečne planove potrošnje prirodnog plina;
 - e) mjere za osiguranje potreba prirodnog plina za slučaj prekida opskrbe
- (3) Plinski subjekti i kvalificirani kupci dužni su da pripreme i dostave Ministarstvu podatke iz st.(1) i (2) ovog članka, najkasnije do 15. listopada tekuće za narednu godinu.
- (4) Bliži sadržaj energetske bilance, podaci iz stavka (2) ovog članka, način njihovog dostavljanja i metodologija po kojoj se vrši analiza ostvarenja energetske bilance utvrđuje se propisom Ministarstva.

Članak 10. (Privremene smjernice politike za razvoj sektora prirodnog plina)

- (1) Do donošenja politike razvoja sektora prirodnog plina Ministarstvo priprema, Vlada Federacije donosi, a Parlament Federacije daje suglasnost na privremene smjernice politike za sve učesnike u plinskom sektoru uključujući i Regulatornu komisiju za energiju.
- (2) Postupak izmjena i dopuna privremenih smjernica za učesnike u plinskom sektoru i Regulatornu komisiju za energiju provodi se prema stavku (1) ovog članka.

IV UČESNICI U PLINSKOM SEKTORU

Članak 11. (Institucije i učesnici)

- (1) Plinski sektor obuhvata slijedeće institucije i učesnike čije su uloge i odgovornosti definirane ovim zakonom:
 - a) Ministarstvo
 - b) Regulatorna komisija
 - c) Operator transportnog sustava
 - d) Operator distribucijskog sustava
 - e) Operator sustava skladištenja plina,
 - f) Operator LNG sustavom,
 - g) Proizvođači
 - h) Oprskrblljivači
 - i) Kupci
- (2) Učesnici u plinskom sektoru iz toč. d), e), f), g) stavka (1) ovog članka i kvalificirani kupac dužni su da operatoru transportnog sustava dostave sve potrebne podatke sukladno pravilima o radu transportnog sustava;
- (3) Operator transportnog sustava je dužan da operatoru za plin na državnoj razini dostavi sve potrebne podatke sukladno pravilima o radu transportnog sustava.

Članak 12. (Ministarstvo)

- (1) Ministarstvo je odgovorno za izdavanje energetske dozvole, praćenje odnosa između ponude i potražnje na tržištu plina, izradu procjena buduće potrošnje i raspoložive ponude, planiranje izgradnje i razvoja dodatnih kapaciteta plinskog sustava, te predlaganje i poduzimanje mjera u slučaju proglašenja kriznog stanja sukladno ovom zakonu i podzakonskim propisima.
- (2) Ministarstvo učestvuje u izradi Prostornog plana Federacije koji donosi Parlament Federacije BiH.
- (3) Ministarstvo donosi pravilnik kojim propisuje način donošenja i primjenu tehničkih pravila za oblast prirodnog plina i funkcioniranja plinskog sektora.

Članak 13. (Mjere u slučaju vanrednih okolnosti)

- (1) Ministarstvo može poduzeti neophodne privremene mjere u slučaju vanrednih okolnosti u okviru svoje nadležnosti, u suradnji sa relevantnim organima, u slučaju:
 - a) iznenadne krize na tržištu energije; ili
 - b) prijetnje fizičkoj sigurnosti osoba, fizičkoj infrastrukturi ili integritetu sustava.
- (2) Privremene mjere:
 - a) će uzrokovati najmanje moguće smetnje internom tržištu i
 - b) neće biti šire od opsega koji je striktno potreban.
- (3) Ministarstvo će osigurati informacije i preporuke prema zahtjevu regulatora na državnoj razini i osigurati rasprostranjenost informacija na sve regulatore Bosni i Hercegovini

gdje međunarodne obveze zahtijevaju uzajamnu pomoć u slučaju smetnji.

- (4) Vlada Federacije će, na prijedlog Ministarstva, bez odlaganja, obavijestiti Vijeće ministara i druge države kojih se to tiče o poduzetim sigurnosnim mjerama.

V ENERGETSKE DJELATNOSTI U PLINSKOM SEKTORU

Članak 14.

(Energetske djelatnosti u plinskom sektoru)

- (1) Energetskim djelatnostima u plinskom sektoru, koje su predmet ovog zakona, smatraju se:
- a) istraživanje i proizvodnja plina;
 - b) transport plina;
 - c) distribucija plina;
 - d) skladištenje plina;
 - e) upravljanje LNG sustavom i
 - f) opskrba
- (2) Djelatnosti iz stavka (1) ovog članka obavljaju energetski subjekti osnovani sukladno Zakonu o gospodarskim društvima Federacije BiH („Službene Novine Federacije BiH“ br. 23/99,45/00,2/02,6/02,29/03,68/05,91/07,84/08,88/08,7/09 i 63/10) i registrirani za obavljanje barem jedne od navedenih djelatnosti, uz uvjet, da dobiju dozvolu za rad (licenca) od nadležne regulatorne komisije .

Članak 15.

(Način obavljanja energetskih djelatnosti)

Energetske djelatnosti iz stavka (1) članka 14. ovog zakona obavljaju se na način kojim se osigurava:

- a) sigurna opskrba potrošača na principima nediskriminiranja,
- b) energetska učinkovitost,
- c) zaštita okoliša,
- d) transparentnost i
- e) čuvanje poslovne tajne učesnika na tržištu.

VI JAVNE USLUGE I OBVEZA PRUŽANJA JAVNIH USLUGA

Članak 16.

(Javne usluge)

- (1) Djelatnosti u plinskom sektoru utvrđene ovim zakonom obavljat će se sukladno pravilima kojima se uređuju odnosi na tržištu plinom ili kao pružanje javne usluge opskrbe plinom.
- (2) Obveza pružanja javnih usluga opskrbe plinom mora biti jasno definirana, transparentna, nediskriminirajuća i mora garantirati jednak pristup.

- (3) Obveza pružanja javne usluge utvrđuje se u dozvoli za rad koju izdaju Regulatorna komisija i regulator na državnoj razini svako u okviru svoje nadležnosti.
- (4) Radi osiguranja redovne, sigurne, pouzdane i kvalitetne opskrbe plinom po prihvatljivim cijenama, kao javne usluge obavljaju se:
- a) transport prirodnog plina;
 - b) distribuiranje prirodnog plina;
 - c) skladištenje prirodnog plina;
 - d) upravljanje LNG sustavom;
 - e) opskrba plinom:
 1. koje obavlja rezervni opskrbljivač ili javni opskrbljivač tarifnih kupaca dok oni ne steknu status kvalificiranih kupaca,
 2. ugroženih kupaca;
 3. kvalificiranih kupaca koji se opskrbljuju od javnog opskrbljivača
- (5) Izgradnja, popravka, poboljšanje, poslovi pogona i održavanja, transporta, distribucije i sustava opskrbe su poslovi energetskog subjekta kome je data obveza pružanja javne usluge opskrbe plinom.
- (6) Plinski subjekt koji obavlja svoju djelatnost kao javnu uslugu ima pravo svoje instalacije postavljati u javne površine kao i u putnom pojasu putne infrakstrukture sukladno važećim tehničkim i drugim propisima koji se odnose na tu vrstu objekata, uz obvezu pribavljanja suglasnosti od institucija nadležnih za upravljanje javnim površinama.

VII RAZDVAJANJE DJELATNOSTI

Članak 17. (Razdvajanje djelatnosti)

- (1) Energetski subjekt koji obavlja dvije ili više djelatnosti u plinskom sektoru, ili uz te djelatnosti obavlja i neku drugu djelatnost koja nije vezana za plinski sektor, dužno je te djelatnosti obavljati funkcionalno razdvojeno.
- (2) Funkcionalno razdvajanje iz stavka (1) ovog članka uključuje:
- a) razdvajanje računa u internom računovodstvu vertikalno integriranog društva s ciljem izbjegavanja diskriminiranja, unakrsnog subvencioniranja i narušavanja konkurencije na način da:
 - 1) odvojeno vodi poslovne knjige i računovodstvo za djelatnosti proizvodnje, transporta, distribucije, skladištenja, upravljanja LNG sustavima i opskrbe,
 - 2) odvojeno vodi poslovne knjige i računovodstvo za druge djelatnosti koje obavlja a koje se ne odnose na plinski sektor,
 - 3) sačini i objavi odvojena financijska izvješća (bilanca stanja, bilanca uspjeha, izvješće o novčanim tijekovima) i druga izvješća za svaku djelatnost plinskog sektora i ostale djelatnosti odvojeno, a sukladno propisima kojim se uređuje računovodstvo i revizija.
 - b) razdvajanje poslovnog upravljanja s ciljem:
 - 1) osiguranja odvojenog poslovnog upravljanja različitim djelatnostima plinskog sektora kojim se osigurava razdvojeno i neovisno ostvarivanje međusobnih komercijalnih interesa,

- 2) osiguranja uvjeta da osobe koje su u upravljačkoj strukturi u jednoj djelatnosti plinskog sektora ne mogu biti članovi u upravljačkoj strukturi vertikalno integriranog društva,
 - 3) osiguranje uvjeta da osobe zaposlene u jednoj djelatnosti plinskog sektora ne mogu obavljati poslove u drugoj djelatnosti plinskog sektora.
- (3) Odredbe st. (1) i (2) ovog članka ne stvaraju obvezu da se vlasništvo nad sredstvima sustava odvoji od vertikalno integriranog poduzeća.

Članak. 18.
(Pravo pristupa poslovnim knjigama)

Energetski subjekt za plin dužan je omogućiti Ministarstvu pristup poslovnim knjigama, što uključuje pravo Ministarstva da zahtijeva sva potrebna obavještenja, dostavu potrebnih podataka, neposredan uvid u poslovne knjige, knjigovodstvene isprave, financijska izvješća i drugu dokumentaciju energetskog subjekta i poduzimanje drugih radnji potrebnih za obavljanje poslova iz nadležnosti Ministarstva.

Članak 19.
(Pravila o razdvajanju operatora transportnog sustava plina)

- (1) Operator transportnog sustava koji pripada vertikalno integriranom plinskom subjektu, mora biti neovisan od drugih djelatnosti koje nisu povezane sa transportom u smislu pravnog statusa, organizacije i odlučivanja, što ne stvara obvezu da se razdvaja vlasništvo nad imovinom transportnog sustava od vertikalno integriranog gospodarskog društva.
- (2) Neovisnost operatora transportnog sustava, sukladno stavku (1). ovog članka osigurava se ispunjavanjem slijedećih kriterija:
 - a) osobe koja su odgovorna za menadžment ne smiju učestvovati u upravljanju drugim djelatnostima u sektoru plina (proizvodnja, distribucija, skladištenje, upravljanje LNG sustavom i opskrba),
 - b) poduzimanje mjera koje će garantovati da osobe koje su odgovorne za menadžment djeluju profesionalno,
 - c) da operator samostalno odlučuje o sredstvima nužnim za pogon, održavanje i razvoj sustava kojim upravlja,
 - d) da izradi program jednakog tretmana koji će definirati mjere koje će se poduzeti kako bi se osiguralo nediskriminirajuće ponašanje operatora, a na bazi kojeg će se sačinjavati godišnje izvjeće i dostavljati regulatoru na državnoj razini,
 - e) programi i izvješća o sprovođenju programa iz točke d) stavka (2) ovog članka se objavljuju na internet stranicama operatora.
- (3) Stavkom (2). ovog članka se ne mijenja pravo vertikalno integriranog subjekta da operatoru odobrava godišnji financijski plan i postavlja granice njegove zaduženosti.
- (4) Vertikalno integrirani subjekt u čijem sastavu je operator nema pravo da operatoru transportnog sustava daje instrukcije vezane za njegovo svakodnevno poslovanje niti za pojedinačne odluke koje se odnose na izgradnju ili modernizaciju dijelova sustava kojima upravlja operator, ako takva odluka proizlazi iz odobrenoga godišnjega financijskog plana.
- (5) Operator transportnog sustava mora posjedovati sve ljudske, tehničke, fizičke i financijske resurse potrebne za ispunjenje obveza prema ovom zakonu.

Članak 20.

(Pravila o razdvajanju operatora distribucijskog sustava plina)

- (1) Operator distribucijskog sustava plina koji pripada vertikalno integriranom plinskom subjektu, mora biti neovisan od drugih djelatnosti koje nisu povezane sa distribucijom u smislu pravnog statusa, organizacije i odlučivanja, što ne stvara obvezu da se razdvaja vlasništvo nad imovinom distributivne mreže od vertikalno integriranog gospodarskog društva.
- (2) Neovisnost operatora distribucijskog sustava, sukladno stavku (1). ovog članka osigurava se ispunjavanjem slijedećih kriterija:
 - a) osobe koje su odgovorna za menadžment ne smiju učestvovati u upravljanju drugim djelatnostima u sektoru plina (proizvodnja, transport, skladištenje, upravljanje LNG sustavom i opskrba),
 - b) poduzimanjem mjera koje će garantirati da osobe koje su odgovorna za menadžment djeluju profesionalno,
 - c) da operator samostalno odlučuje o sredstvima nužnim za pogon, održavanje i razvoj sustava kojim upravlja,
 - d) izrada programa jednakog tretmana koji će definirati mjere koje će se poduzeti kako bi se obezbijedilo nediskriminirajuće ponašanje operatora, a na bazi kojeg će se sačinjavati godišnje izvješće i dostavljati Regulatornoj komisiji,
 - e) programi i izvještaji o sprovođenju programa iz točke d) stavka (2) ovog članka se objavljuju na internet stranicama operatora.
- (3) Stavak (2) ovog članka se ne mijenja pravo vertikalno integriranog subjekta da operatoru odobrava godišnji financijski plan i postavlja granice njegove zaduženosti.
- (4) Vertikalno integrirani subjekt u čijem sastavu je operator iz stavka (1) ovog članka nema pravo da operatoru distribucijskog sustava daje instrukcije vezane za njegovo svakodnevno poslovanje niti za pojedinačne odluke koje se odnose na izgradnju ili modernizaciju dijelova sustava kojima upravlja operator, ako takva odluka proizlazi iz odobrenoga godišnjega financijskog plana.
- (5) Operator distribucijskog sustava mora posjedovati sve ljudske, tehničke, fizičke i financijske resurse potrebne za ispunjenje obveza prema ovom zakonu.
- (6) Distributivne kompanije istog vlasnika koje opslužuju manje od 100.000 kupaca ukupno nisu u obvezi formirati funkcionalno ili pravno odvojenu organizaciju, ali moraju voditi potpuno odvojene račune za aktivnosti distribucije od drugih organizacionih aktivnosti kako je propisano ovim zakonom.

Članak 21.

(Pravila o razdvajanju operatora sustava za skladištenje i operatora LNG sustava)

- (1) Operator sustava za skladištenje i operator LNG sustava, koji pripadaju vertikalno integriranom plinskom subjektu, moraju biti neovisni od drugih djelatnosti koje nisu povezane sa skladištenjem odnosno upravljanjem LNG sustavom u smislu pravnog statusa, organizacije i odlučivanja, što ne stvara obavezu da se vlasništvo nad imovinom sustava skladištenja odnosno LNG sustava razdvaja od vertikalno integriranog gospodarskog društva.
- (2) Neovisnost operatora iz stavka (1) ovog članka osigurava se ispunjavanjem slijedećih kriterija da:

- a) osobe koje su odgovorne za menadžment ne smiju učestvovati u upravljanju drugim djelatnostima u sektoru plina (proizvodnja, transport, distribucija i opskrba),
 - b) poduzimanje mjera koje će garantirati da osobe koja su odgovorne za menadžment djeluju profesionalno,
 - c) da operatori samostalno odlučuju o sredstvima nužnim za pogon, održavanje i razvoj sustava kojim upravljaju,
 - d) izrade program jednakog tretmana koji će definirati mjere koje će se poduzeti kako bi se osiguralo nediskriminirajuće ponašanje operatora, a na bazi kojeg će se sačinjavati godišnja izvješća i dostavljati Regulatornoj komisiji,
 - e) programi i izvješća o sprovođenju programa iz točke d) stavka (2) ovog članka budu objavljeni na internet stranicama operatora.
- (3) Stavkom (2). ovog članka se ne mijenja pravo vertikalno integriranog subjekta da operatorima iz stavka (1) ovog članka odobrava godišnji financijski plan i postavlja granice njegove zaduženosti.
 - (4) Vertikalno integrirani subjekt u čijem sastavu je operator iz stavka (1) ovog članka nema pravo da operatoru sustava iz stavka (1) ovog članka daje instrukcije vezane za njegovo svakodnevno poslovanje niti za pojedinačne odluke koje se odnose na izgradnju ili modernizaciju dijelova sustava kojima upravlja operator, ako takva odluka proizlazi iz odobrenoga godišnjega financijskog plana.
 - (5) Operatori sustava iz stavka (1) ovog članka moraju posjedovati sve ljudske, tehničke, fizičke i financijske resurse potrebne za ispunjenje obveza prema ovom zakonu.

Članak 22.

(Pravila o razdvajanju Operatora mješovitog sustava)

- (1) Djelatnost operatora transportnog sustava, operatora distribucijskog sustava, operatora sustava skladištenja plina i operatora LNG sustava može biti organizovana zajedno, u okviru djelatnosti mješovitog operatora, i koja je neovisna u pogledu svog pravnog statusa, organizacije i odlučivanja od djelatnosti proizvodnje i opskrbe plinom, što ne stvara obvezu da se razdvaja vlasništvo nad imovinom od vertikalno integriranog gospodarskog društva.
- (2) Na dužnosti i prava mješovitog operatora odgovarajuće se primjenjuju odredbe ovog zakona o dužnostima i pravima operatora transportnog sustava, uključujući odredbe o dužnostima i pravima operatora distribucijskog sustava, operatora sustava skladištenja i operatora LNG sustava.
- (3) Mješoviti operator, koji je dio vertikalno integriranog energetskog subjekta, mora svoje djelatnosti organizirati u samostalnoj pravnoj osobi neovisno od proizvodnje i opskrbe plinom.

Članak 23.

(Neovisnost mješovitog operatora)

- (1) Neovisnost mješovitog operatora, sukladno stavku (3) članka 22. ovog zakona osigurava se ispunjavanjem slijedećih kriterija:
 - a) članovi uprave mješovitog operatora koji je dio integriranog plinskog subjekta ne smiju sudjelovati u upravljanju djelatnostima proizvodnje i opskrbe plinom,

- b) poduzimanje mjera koje će garantirati da osobe koje su odgovorne za menadžment djeluju profesionalno,
 - c) da mješoviti operator samostalno odlučuje o sredstvima nužnim za pogon, održavanje i razvoj sustava kojim upravlja, nezavisno od djelatnosti proizvodnje plina i opskrbe plinom.
- (2) Stavkom (1) ovog članka ne mijenja se pravo matičnog subjekta u sustavu vertikalno integriranog subjekta da mješovitom operatoru odobrava godišnji financijski plan i postavlja granice njegove zaduženosti.
 - (3) Matični subjekt nema pravo mješovitom operatoru sustava davati instrukcije vezane za njegovo svakodnevno poslovanje niti za pojedinačne odluke koje se odnose na izgradnju ili modernizaciju dijelova sustava kojima upravlja mješoviti operator, ako takva odluka proizlazi iz odobrenog godišnjeg financijskog plana.

Članak 24. (Mješoviti operator)

- (1) Mješoviti operator dužan je donijeti program mjera radi osiguranja primjene nepristrasnih uvjeta pristupa sustavu kojim upravlja, uključujući i posebne obveze zaposlenika i dostaviti ga nadležnom regulatoru na mišljenje.
- (2) Mješoviti operator je dužan do 1. ožujka tekuće godine dostaviti nadležnom regulatoru godišnje izvješće o provođenju programa mjera, iz stavka (1) ovoga članka, za prethodnu godinu.
- (3) Mješoviti operator dužan je objaviti na svojim internetskim stranicama program mjera i izvješće o realiziranom programu mjera za prethodnu godinu.

Članak 25. (Pravila o razdvajanju operatora sustava koji su dio horizontalno integriranog subjekta)

- (1) Operatori sustava prirodnog plina mogu obavljati neenergetsku djelatnost u okviru horizontalno integriranog subjekta, pod uvjetom da je obavljanje te djelatnosti funkcionalno razdvojeno.
- (2) Na dužnosti i prava operatora iz stavka (1) ovog članka odgovarajuće se primjenjuju odredbe ovog zakona o obvezama, dužnostima i pravima operatora transportnog sustava, uključujući odredbe o obvezama, dužnostima i pravima operatora distribucijskog sustava, operatora sustava skladištenja i operatora LNG sustava.
- (3) Neovisnost operatora iz stavka (1) ovog članka ne primjenjuje se na pravo matičnog društva u sustavu horizontalno integriranog subjekta da operatoru odobrava godišnji financijski plan i postavlja granice njegove zaduženosti.
- (4) Matično društvo iz stavka (4) ovog članka nema pravo da operatoru sustava daje uputstva za tekuće poslovanje i odlučivanje o izgradnji ili modernizaciji dijelova sustava kojima upravlja operator.

VIII OPERATORI SUSTAVA

Članak 26. (Distribucijski sustav plina)

- (1) Distribucijski sustav čine energetske objekti (postrojenja i vodovi) niskog i srednjeg tlaka prema tehničkim propisima iz stavka (3) članak 12. ovog zakona, a putem kojih se vrši distribucija prirodnog plina.
- (2) Distribucijski sustav mora biti dostupan svim korisnicima na objektivan, transparentan i nediskriminirajući način.
- (3) Operator distribucijskog sustava je energetske subjekt za plin koji ima licencu od Regulatorne komisije za obavljanje djelatnosti distribucije plina i koji ima koncesiju za distribuciju plina ili koncesiju za izgradnju distribucijskog sustava i distribuciju plina.

Članak 27.

(Pravila za funkcioniranje distribucijskog sustava plina)

- (1) Rad distribucijskog sustava plina uređuje se pravilima o radu distribucijskog sustava koje utvrđuje operator distribucijskog sustava plina za područje određeno licencom.
- (2) Pravilima iz stava (1) ovog članka naročito se uređuju:
 - a) način održavanja i razvoja distribucijskih sustava plina;
 - b) način planiranja i tehnički uvjeti za planiranje;
 - c) rad i funkcioniranje distribucijskog sustava plina;
 - d) tehnički uvjeti za priključenje na distribucijski sustav i interkonekciju sa drugim sustavima plina;
 - e) način dostavljanja podataka i informacija operatoru transportnog sustava plina i drugim energetske subjektima koji su neophodni za njihov rad;
 - f) način rada distribucijskog sustava plina u vanrednim ili hitnim situacijama, uključujući poremećaj na tržištu;
 - g) opšti uvjeti za korišćenje distribucijskog sustava plina;
- (3) Operator distribucijskog sustava plina, u postupku utvrđivanja pravila iz stava (1) ovog članka, obezbjeđuje odgovarajuće učešće zainteresiranih osoba u oblasti sektora plina, a pravila dostavlja Regulatornoj komisiji na odobravanje.
- (4) Pravila iz stavka (1) ovog članka donose se u roku od šest mjeseci od dana stupanja na snagu ovog zakona i objavljuju na internet stranici Regulatorne komisije i operatora distribucijskog sustava plina.

Članak 28.

(Operator distribucijskog sustava)

- (1) Operator distribucijskog sustava plina dužan je da vrši distribuciju plina pod uvjetima i na području određenim licencom na principima objektivnosti, transparentnosti i nediskriminacije sukladno ovom zakonu.
- (2) Operator iz stavka (1) ovog članka dužan je da:
 - a) upravlja, održava, modernizuje, poboljšava i razvija sustav za distribuciju plina i osigurava dovoljno kapaciteta za podmirenje potražnje za distribucijom plina, uz poštovanje zaštite okoliša;
 - b) osigurava usklađeno djelovanje distribucijske mreže sa transportnom mrežom, te priključenim mrežama i postrojenjima korisnika;
 - c) osigurava pouzdanu i efikasnu distribuciju plina;
 - d) na zahtjev, na objektivan, transparentan i nediskriminirajući način priključiti na svoje objekte kupca koji se nalazi u distribucijskom području u okviru raspoloživih kapaciteta i ako su ispunjeni tehnički, energetske i komercijalni uvjeti;
 - e) osiguranje korisnicima distribucijskog sustava jasne i precizne informacije o uvjetima za pružanje usluga, a naročito za pristup i korišćenje distribucijskog

- sustava, koje obuhvataju tehničke, ugovorene i raspoložive kapacitete, uz zaštitu informacija i podataka koji se smatraju povjerljivim sukladno zakonu;
- f) osigurava pristup distribucijskoj mreži za treće strane prema kriterijima utvrđenim u Mrežnim pravilima,
 - g) utvrdi uvjete i cijene za priključenje korisnika na distribucijski sustav plina sukladno metodologiji iz točke f) stavak (2) članak 48. ovog zakona i dostavi Regulatornoj komisiji na odobravanje;
 - h) sukladno Strategiji razvoja plinskog sektora, Akcijskom planu i planovima razvoja transportnog sustava plina, utvrdi desetogodišnji plan razvoja distribucijskog sustava plina prema članku 6. ovog zakona, vodeći računa o realnim mogućnostima realizacije tih planova i utjecaju na tarife za korištenje distribucijske mreže,
 - i) plan razvoja iz točke f) stavak (2) ovog članka se ažurira najmanje svake treće godine i dostavlja Ministarstvu na odobravanje;
 - j) sukladno planu razvoja iz točke f) stavak (2) ovog članka i prostorno-planskim dokumentima, a prema potrebama korisnika sustava, utvrdi godišnje investicijske planove i dostavi ih Regulatornoj komisiji na odobravanje;
 - k) odobrene metodologije i cijene za priključenje na distribucijski sustav, korišćenje distribucijskog sustava i pružanje distribucijskih usluga objavi na svojoj internet stranici najmanje 15 dana prije početka primjene;
 - l) daje informacije operatoru transportnog sustava koje su mu neophodne za obavljanje funkcije propisane posebnim zakonom;
 - m) uspostavi i osigura rad dispečerskog centra za vođenje distribucijskog sustava, sustava mjerenja, sustava za praćenje parametara kvalitete plina i kvalitete isporuke plina i uređaja za odorizaciju plina,
 - n) podatke i informacije do kojih dođe u obavljanju djelatnosti, a koji predstavljaju poslovnu tajnu, odnosno koji su komercijalno povjerljivi, čuva sukladno zakonu.
 - o) izda suglasnost za priključenje na distribucijski sustav, ako u istom ne postoje tehnička ograničenja i ako uređaji i instalacije objekta koji se priključuje ispunjavaju uvjete propisane zakonom, tehničkim i drugim propisima.
- (3) Operator distribucijskog sustava dužan je da na svojoj internet stranici blagovremeno objavi rokove i uvjete za korišćenje distribucijskog sustava.

Članak 29. (Mjerenje isporučenog plina)

- (1) Operator distribucijskog sustava plina dužan je da mjeri isporuku plina na primopredajnim mjestima na koja su priključeni kupci na distribucijski sustav.
- (2) Operator iz stavka (1) ovog članka dužan je da vrši ugradnju, održavanje i pregled točnosti mjernih uređaja i brojila u sukladno zakonu i propisima kojim je uređeno ispitivanje mjerne opreme.
- (3) Operator iz stavka (1) ovog članka dužan je da utvrdi pravila mjerenja na mjernim mjestima i dostavi ih Regulatornoj komisiji na odobravanje.
- (4) Pravilima iz stavka (3) ovog članka naročito se utvrđuje:
 - a) način ugradnje, ispitivanje i održavanje mjerne opreme;
 - b) način prikupljanja mjernih i ostalih podataka na mjernom mjestu;
 - c) način obrade, dostupnosti i prenosa mjernih i drugih podataka o mjernim mjestima korisnicima podataka, kao i način grupisanja i arhiviranja podataka;
- (5) Prikupljeni i obrađeni podaci sa mjernih mjesta dostavljaju se:

- a) operatoru transportnog sustava, o svim mjernim mjestima na granicama transportnog i distribucijskog sustava;
 - b) proizvođaču, o sopstvenom mjernom mjestu;
 - c) na zahtjev kvalificiranog ili tarifnog kupca o njegovom mjernom mjestu.
- (6) Operator distribucijskog sustava i korisnik podataka dužni su da povjerljivost podataka čuvaju sukladno zakonu.
- (7) Pravila iz stavka (3) ovog članka donose se i odobravaju u roku od šest mjeseci od dana stupanja na snagu ovog zakona i objavljuju na internet stranici Regulatorne komisije i operatora distribucijskog sustava.

Članak 30. **(Mrežna pravila distribucije)**

- (1) Rad i način vođenja distribucijskog sustava u plinskom sektoru uređuje se Mrežnim pravilima distribucije.
- (2) Mrežnim pravilima distribucije posebno se propisuju:
- a) tehnički i drugi uvjeti za priključak korisnika na mrežu;
 - b) tehnički i drugi uvjeti za siguran pogon distribucijskog sustava radi pouzdane opskrbe prirodnim plinom;
 - c) postupci pri radu distribucijskog sustava u kriznim stanjima ;
 - d) tehnički i drugi uvjeti za međusobno povezivanje i djelovanje mreža i
 - e) kriteriji za pristup mreži
 - f) procedure mjerenja i određivanja specifikacija kakvoće i uvjeta za prihvatanje isporuka plina
 - g) procedure za alokaciju izmjerenih količina plina za korisnike na točkama ulaza u sustav i točkama preuzimanja;
- (3) Mrežna pravila distribucije na prijedlog Operatora distribucijskog sustava donosi Regulatorna komisija.
- (4) Mrežna pravila distribucije se objavljuju u "Službenim novinama Federacije BiH".
- (5) Operatori distribucijskog sustava su obvezni da izrade i objave minimalne kriterije u pogledu ispunjenja tehničke sigurnosti za projektiranje i priključenje kupaca na distribucijsku mrežu, za opremu direktno priključenih kupaca i direktne vodove.
- (6) Minimalni kriteriji iz stavka (5) ovog članka su objektivni, transparentni i nediskriminirajući i čine sastavni dio Mrežnih pravila Iz stavka (1) ovog članka.

Članak 31. **(Ograničenje distribucije plina)**

- (1) Operator distribucijskog sustava distribuciju plina može ograničiti samo u posebnim slučajevima:
- a) u slučaju direktne ugroženosti života i zdravlja ljudi ili imovine te radi otklanjanja takvih opasnosti,
 - b) u slučaju kriznog stanja i radi sprečavanja nastanka kriznog stanja,
 - c) radi planiranog održavanja ili rekonstrukcije distribucijskog sustava,
 - d) radi otklanjanja kvarova na distribucijskom sustavu,

- e) kada uređaji priključeni na distribucijski sustav preuzimaju plin na način koji bi mogao ugroziti život i zdravlje ljudi ili imovinu,
- f) u slučaju neovlaštene potrošnje i neovlaštene distribucije plina,
- g) u slučajevima kad se korisnik ne pridržava svojih ugovornih obveza.

Članak 32. (Operator sustava skladištenja)

- (1) Operator sustava skladištenja vrši skladištenje plina samo na osnovu licence sukladno ovom zakonu.
- (2) Operator sustava skladištenja dužan je da upravlja sustavom za skladištenje na koordinirani ili integrirani način radi optimizacije i sigurnosti sustava.
- (3) Operator sustava skladištenja je dužan da osigura čuvanje zaliha korisnika sustava za skladištenje sukladno ugovoru o korištenju sustava za skladištenje.
- (4) Operator sustava skladištenja dužan je da gradi, održava i upravlja sustavima za skladištenje s ciljem osiguranja sigurnosti i učinkovitosti funkcioniranja transportnog sustava, ako je potrebno i distribucijskog sustava, harmonizacije sezonskih, dnevnih i satnih varijacija potrošnje, osiguranja fizičkog balansa sustava, pružanja javnih usluga i osiguranja kapaciteta za kvalificirane kupce.
- (5) Operator sustava skladištenja dužan je da, sukladno Strategiji razvoja plinskog sektora, Akcijskom planu i planovima razvoja transportnog sustava plina, utvrdi desetogodišnji plan razvoja sustava za skladištenje plina prema članku 6. ovog zakona, vodeći računa o realnim mogućnostima realizacije tih planova i utjecaju na tarife za korištenje distribucijske mreže.
- (6) Plan razvoja iz stavka (5) ovog članka ažurira se najmanje svake treće godine i dostavlja Ministarstvu na odobravanje;
- (7) Sukladno planu razvoja iz stavka (5) ovog članka i prostorno-planskim dokumentima, a prema potrebama korisnika sustava, utvrdi godišnje investicijske planove i dostavi ih Regulatornoj komisiji na odobravanje;
- (8) Operator sustava skladištenje plina može ograničiti isporuku plina samo u posebnim slučajevima:
 - a) u slučaju direktne ugroženosti života i zdravlja ljudi ili imovine te radi otklanjanja takvih opasnosti,
 - b) u slučaju kriznog stanja i radi sprečavanja nastanka kriznog stanja,
 - c) radi planiranog održavanja ili rekonstrukcije sustava,
 - d) radi otklanjanja kvarova na skladišnom sustavu,
 - e) kada uređaji priključeni na skladišni sustav preuzimaju plin na način koji bi mogao ugroziti život i zdravlje ljudi ili imovinu,
 - f) u slučajevima kad se korisnik ne pridržava svojih ugovornih obveza.

Članak 33. (Operator LNG sustava)

- (1) Operator LNG sustava vrši djelatnost upravljanja postrojenjem za LNG pod uvjetima određenim licencom na principima objektivnosti, transparentnosti i nediskriminacije sukladno ovom zakonu.

(2) Operator LNG dužan je da:

- a) upravlja, održava i razvija sigurno, pouzdano i činkovito postrojenje za LNG
- b) priključuje postrojenje za LNG na transportni sustav sukladno tehničkim pravilima za transportni sustav i pravilima za korištenje postrojenja za LNG;
- c) uspostavlja i osigurava sustav mjerenja uključujući i parametre kakvoće plina;
- d) istače i replinifikuje LNG na osnovu sklopljenih ugovora;
- e) osigura objektivne i jednake uvjete za pristup postrojenju za LNG sukladno ovom zakonu;
- f) donese desetogodišnji plan razvoja za LNG postrojenja koji se ažurira godišnje i dostavi ga Regulatornoj komisiji na odobravanje;
- g) sukladno Strategiji razvoja plinskog sektora, Akcijskim planom i planovima razvoja plinskog sustava, utvrdi desetogodišnji plan razvoja LNG sustava plina prema članku 6. ovog zakona, vodeći računa o realnim mogućnostima realizacije tih planova i utjecaju na tarife za korištenje mreže,
- h) sukladno planu razvoja iz točke g) ovog stavka i prostorno-planskim dokumentima, a prema potrebama korisnika sustava, utvrdi godišnje investicione planove i dostavi ih Regulatornoj komisiji na odobravanje;
- i) dostavlja informacije operatoru transportnog sustava, s ciljem sigurnog i učinkovitog funkcioniranja i razvoja interkonektovanih sustava;
- j) dostavlja informacije učesnicima tržišta plina o obimu i datumu prekida rada postrojenja za LNG i očekivanom smanjenju kapaciteta LNG postrojenja;
- k) podatke i informacije do kojih dođe u obavljanju djelatnosti, a koji predstavljaju poslovnu tajnu, odnosno koji su komercijalno povjerljivi, čuva sukladno zakonu.

(3) Plan razvoja iz točke g) stavak (2) ovog članka ažurira se najmanje svake treće godine i dostavlja Ministarstvu na odobravanje;

Članak 34.

(Prava Operatora LNG sustava)

- (1) Operator LNG sustava može da nabavlja plin za sopstvenu potrošnju i kompenzaciju gubitaka plina u postrojenju za LNG;
- (2) Operator postrojenja za LNG ima pravo da ograničava ili privremeno prekida ugovoreno istakanje i replinifikaciju LNG u slučaju:
 - a) neposredne opasnosti po život i zdravlje ljudi, odnosno imovinu radi otklanjanja opasnosti;
 - b) krizne situacije i njenog otklanjanja;
 - c) planiranog održavanja ili rekonstrukcije postrojenja za LNG;
 - d) nepoštivanja ugovornih obveza od strane kupca.

Članak 35.

(Mješoviti operator sustava)

- (1) Za vršenje djelatnosti operatora mješovitog sustava Regulatorna komisija izdaje posebne licence.
 - a) Operator mješovitog sustava donosi program mjera za izbjegavanje diskriminacije i njegov monitoring, koji odobrava Regulatorna komisija.
 - b) Program iz stavka (2) ovog članka donosi se i odobrava u roku od šest mjeseci od dana stupanja na snagu ovog zakona a objavljuje na internet stranici Regulatorne komisije i operatora mješovitog sustava.

Članak 36.
(Transportni sustav plina)

- (1) Transportni sustav čine energetske objekti (postrojenja i vodovi) visokog tlaka prema tehničkim propisima iz stavka (3) članka 12. ovog zakona, a putem kojih se vrši transport prirodnog plina.
- (2) Transportni sustav mora biti dostupan svim korisnicima na objektivan, transparentan i nediskriminirajući način.
- (3) Operator transportnog sustava je energetska subjekt za plin koji ima dozvolu za obavljanje djelatnosti transporta plina izdatu od strane od Regulatorne komisije..

Članak 37.
(Operator transportnog sustava)

- (1) Operator transportnog sustava garantira pouzdanu i kvalitetnu dopremu plina od ulaza u plinski transportni sustav na području FBiH do primopredajnih mjerno-regulacionih stanica operatora distribucijskih sustava i krajnjih kupaca.
- (2) Operator transportnog sustava je dužan:
 - a) imati licencu za obavljanje djelatnosti transporta prirodnog plina,
 - b) imati upotrebne dozvole za objekte sa kojima raspolaže i koje koristi,
 - c) voditi, održavati i razvijati siguran, pouzdan i učinkovit transportni sustav uz poštovanje zaštite okoliša,
 - d) osigurati tehničke preduvjete za prihvatanje u transportni sustav plina koji se uvozi iz različitih izvora i pravaca, te za tranzit plina,
 - e) na zahtjev, na objektivan, transparentan i nediskriminirajući način priključiti na svoje objekte kupca u okviru raspoloživih kapaciteta i ako su ispunjeni tehnički,energetski i komercijalni uvjeti;
 - f) priključiti na transportni sustav one pravne osobe koje su dobile suglasnost operatora transportnog sustava o priključenju na plinski sustav, odnosno, koja su ostvarila uvjete sukladno ovom zakonu i podzakonskim aktima,
 - g) uspostaviti i osigurati rad dispečerskog centra za vođenje transportnog sustava, sustava mjerenja i sustava za praćenje parametara kakvoće plina i kvaliteta isporuke plina,
 - h) da pripremi pravila za balansiranje, dostavi ih neovisnom operatoru na državnoj razini na usklađivanje, a nakon odobravanja istih od strane regulatoru na državnoj razini vrši balansiranje sustava sukladno pravilima za balansiranje transportnog sustava,
 - i) osigurati objektivne, jednake i otvorene uvjete pristupa transportnom sustavu, sukladno ovom zakonu i podzakonskim aktima,
 - j) izraditi plan za krizna stanja i dostaviti Ministarstvu i neovisnom operatoru na državnoj razini na odobrenje,
 - k) upravljati plinskim sustavom u slučaju proglašenja kriznog stanja na osnovu ovog zakona i podzakonskih akata,odnosno, na osnovu akata neovisnog operatora sustava na državnoj razini,
 - l) davati propisane informacije učesnicima na tržištu, koji su direktno priključeni na transportni sustav i nezavisnom operatoru sustava na državnoj razini, dovoljno unaprijed, o obimu i danu obustave transporta plina i očekivanom smanjenju transportnih kapaciteta,
 - m) osigurava operatorima distribucijskih sustava, susjednim operatorima transportnog sustava, neovisnom operatoru sustava na državnoj razini ili drugim subjektima za

- plin informacije koje su potrebne za osiguranje usklađenosti sustava i za osiguranje sigurnog i učinkovitog rada sustava;
- n) osigurati zaštitu povjerljivih podataka komercijalne prirode, a koji imaju obilježje poslovne tajne,
 - o) izraditi i donositi planove za razvoj, izgradnju i modernizaciju plinskog transportnog sustava sukladno poglavlju III ovog zakona,
 - p) dio razvojnih planova iz točke o) ovog članka koji se odnose na interkonektivne vodove dostavlja neovisnom operatoru na državnoj razini radi usuglašavanja istih sa planovima razvoja susjednih transportnih sustava. Nakon odobravanja usuglašenog plana od strane regulatora na državnoj razini, operator transportnog sustava postupka sukladno točki n) ovog članka i planove objavljuje na svojoj internet stranici.
 - q) cijene za priključenje na transportni sustav, korišćenje transportnog sustava i pomoćnih i sustavskih usluga odobrene od strane regulatora na državnoj razini objavi na svojoj internet stranici najmanje 15 dana prije početka primjene

Članak 38.

(Pravila za funkcioniranje transportnog sustava plina)

- (1) Rad transportnog sustava plina uređuje se pravilima o radu transportnog sustava koja utvrđuje operator transportnog sustava plina.
- (2) Pravilima iz stavka (1) ovog članka uređuju se:
 - a) tehnički i drugi uvjeti za priključak korisnika na sustav;
 - b) tehnički i drugi uvjeti za siguran pogon transportnog sustava radi pouzdane opskrbe prirodnim plinom;
 - c) postupci pri radu transportnog sustava u kriznim stanjima ;
 - d) tehnički i drugi uvjeti za međusobno povezivanje i djelovanje transportnih sustava i
 - e) kriteriji za pristup transportnom sustavu
 - f) upravljenje točkama ulaza plina u transportni sustav,
 - g) procedure mjerenja i određivanja specifikacija kvaliteta i uvjeta za prihvatanje isporuka plina
 - h) procedure za alokaciju izmjerenih količina plina za korisnike na točkama ulaza u sustav i točkama preuzimanja;
 - i) planiranje i održavanje transportnog sustava i odgovornosti operatora transportnog sustava plina i korisnika sustava;
 - j) pravila za upravljanje zagušenjima;
 - k) procedure za balansiranje i troškovi;
 - l) osnovni elementi na temelju kojih će se ugovarati obveze transporta sa elementima za balansiranje opterećenja i pružanje javnih usluga, ograničenje maksimalnog kapaciteta koji može da bude određen istom korisniku i točke ulaza i uvjeti za oslobađanje kapaciteta koji se ne koriste;
 - m) kriterijumi i uvjeti na osnovu kojih transport može da bude prekinut, kao i prioriteta kupaca s ciljem sigurnosti opskrbe;
 - n) opis transportnog sustava, specifikacija ulaznih i izlaznih točaka u sustav, raspoloživi kapaciteti, vrsta usluge (kratkoročna, dugoročna, sa prekidima);
 - o) druga pitanja u svezi sa upravljanjem, poslovanjem, održavanjem i razvojem transportnog sustava i promjenom opskrbljivača.
- (3) Operator transportnog sustava plina, u postupku utvrđivanja pravila iz stavka (1) ovog članka, osigurava odgovarajuće učešće zainteresiranih osoba u oblasti plina i pravila

dostavlja na usuglašavanje / odobravanje neovisnom operatoru na državnoj razini /regulatoru na državnoj razini.

(4) Pravila iz stavka (1) ovog članka objavljuju se u „Službenim novinama Federacije “ i na internet stranici operatora transportnog sustava plina.

Članak 39. (Mjerenje isporučenog plina)

(1) Operator transportnog sustava plina dužan je da mjeri isporuku plina na svim mjernim mjestima u transportnom sustavu, odnosno na primopredajnim mjestima sa:

- a) distributivnim sustavima plina;
- b) sustavima za skladištenje plina;
- c) LNG sustavima
- d) kupcima priključenim na transportni sustav.

(2) Operator iz stavka (1) ovog članka dužan je da vrši ugradnju, održava i pregleda točnost mjernih uređaja na primopredajnim mjestima iz stavka (1) ovog članka, sukladno zakonu i propisima kojima je uređeno ispitivanje mjerne opreme.

(3) Operator iz stavka (1) ovog članka dužan je da utvrdi pravila mjerenja na mjernim mjestima i dostavi ih neovisnom operatoru na državnoj razini na usuglašavanje i regulatoru na državnoj razini na odobravanje.

(4) Pravilima iz stavka (3) ovog članka naročito se utvrđuje:

- a) način ugradnje, ispitivanje i održavanje mjerne opreme;
- b) način prikupljanja mjernih i ostalih podataka na mjernom mjestu;
- c) način obrade, dostupnosti i prenosa mjernih i drugih podataka o mjernim mjestima korisnicima podataka, kao i
- d) način grupiranja i arhiviranja podataka;

(5) Prikupljeni i obrađeni podaci sa mjernih mjesta dostavljaju se:

- a) neovisnom operatoru na državnoj razini, o svim mjernim mjestima u transportnom sustavu i na granicama distribucijskog sustava,
- b) opskrbljivaču, o mjernim mjestima kvalificiranih i tarifnih kupaca koje opskrbljuje, kao i podatke potrebne za balansiranje;
- c) proizvođaču, o sopstvenom mjernom mjestu;
- d) na zahtjev kvalifikovanog ili tarifnog kupca o njegovom mjernom mjestu.

(6) Operator iz stavka (1) ovog članka i korisnik podataka dužni su da povjerljivost podataka čuvaju sukladno zakonu.

(7) Pravila iz stavka (3) ovog članka objavljuju se na internet stranici regulatora na državnoj razini i operatora transportnog sustava.

IX PRISTUP PLINSKIM SUSTAVIMA

Članak 40. (Pravo pristupa treće strane)

(1) Operator transportnog sustava, operator distribucijskog sustava, operator sustava

skladišta plina i operator LNG sustava dužni su osigurati učinkovit i nediskriminirajući pristup mreži transportnog sustava, distribucijskog sustava, sustavu skladišta plina i LNG sustavu sukladno ovom zakonu i podzakonskim aktima.

- (2) Pristup distribucijskom sustavu, sustavu skladišta plina i postrojenju za LNG definira Regulatorna komisija, a sve u smislu reguliranog pristupa.
- (3) Regulirani pristup zasniva se na objavljenoj metodologiji i tarifnom sustavu koji donosi Regulatorna komisija, a koji se primjenjuju objektivno i jednaki su za sve učesnike na tržištu plina.
- (4) Pristup transportnom sustavu definira regulator na državnoj razini koji donosi i objavljuje metodologiju za usluge transporta i balansiranja plinskog sustava, kao i metodologiju za utvrđivanje troškova priključenja na transportni sustav.
- (5) Regulator na državnoj razini donosi pravila kojima se definira alokacija prekograničnih kapaciteta plina i tranzit plina kroz BiH.

Članak 41. (Odbijanje pristupa treće strane)

- (1) Operator transportnog sustava, operator distribucijskog sustava, operator sustava skladišta plina i operator LNG sustava imaju pravo odbiti pristup sustavu u slučaju:
 - a) nedostatka kapaciteta i/ili tehničke nekompatibilnosti sustava,
 - b) kada bi ga pristup sustavu onemogućio u izvršavanju javne usluge,
 - c) kada bi pristup sustavu mogao izazvati ozbiljne financijske i gospodarske poteškoće energetskom subjektu s obzirom na ugovore tipa "uzmi ili plati" sklopljene prije podnošenja zahtjeva za odobrenje pristupa, pod uvjetima iz članka 43. ovog zakona.
- (2) Operator distribucijskog sustava, operator sustava skladišta plina i operator LNG sustava u slučaju odbijanja pristupa sustavu, mora stranku pismeno obavijestiti o razlozima odbijanja pristupa. Stranka kojoj je odbijen pristup sustavu, ili koja ima prigovore na uvjete pristupa sustavu može izjaviti žalbu Regulatornoj komisiji.
- (3) Rješenje Regulatorne komisije je konačno i protiv njega se može pokrenuti upravni spor.
- (4) Operator distribucijskog sustava, operator sustava skladišta plina i operator LNG sustava koji odbije pristup sustavu zbog nedostatka kapaciteta ili nepostojanja priključka mora, u razumnom vremenu, učiniti potrebne preinake i zahvate u sustavu da bi omogućio pristup ukoliko su one ekonomski isplative ili ako ih je voljan financirati potencijalni korisnik.
- (5) Odbijanje pristupa treće strane transportnom sustavu definira regulator na državnoj razini u okviru izrade i donošenja dokumenata iz stavka (4) članka 40. ovog zakona.

Članak 42. (Izravni vod)

- (1) Izravni vod, u smislu ovog zakona, je plinovod koji je komplementaran sa plinskim sustavom ili transportnim i distributivnim sustavima plina kojim se ostvaruje direktna povezanost kupca sa proizvođačem, mrežom proizvodnih plinovoda ili plinskim sustavom druge države.
- (2) Izgradnja direktnog voda iz stavka (1) ovog članka može se dozvoliti u slučaju odbijanja pristupa mreži iz članka 41. ovog zakona, sa ciljem da se omogući:

- a) svim proizvođačima i opskrbljivačima plinom u Federaciji da opskrbljuju svoje objekte i kvalificirane kupce i
- b) svim kvalificiranim kupcima u Federaciji, odnosno njihovim opskrbljivačima da ih opskrbljuju.

(3) Ukoliko se radi o odbijanju pristupa distribucijskoj mreži, sustavu skladištenja ili LNG sustavu, za izgradnju direktnog voda iz stavka (2) ovog članka energetski subjekt je obavezan pribaviti prethodnu suglasnost koju izdaje Regulatorna komisija i energetsku dozvolu sukladno članku 52. ovog zakona.

(4) Ukoliko se radi o odbijanju pristupa transportnom sustavu, za izgradnju direktnog voda iz stavka (2) ovog članka energetski subjekt obavezan je postupiti sukladno pravilima koje donosi regulator na državnoj razini.

(5) Uvjeti za izgradnju, pogon, održavanje izravnih vodova iz stavka (3) ovog članka uključujući i priključak na sustav propisuju se Općim uvjetima i Mrežnim pravilima distribucije.

Članak 43. (Izuzeće za ugovore "uzmi ili plati")

- (1) Energetski subjekt za plin koji je suočen ili smatra da će biti suočen s ozbiljnim ekonomskim i financijskim poteškoćama, zbog obveza prihvaćenih u jednom ili više ugovora tipa "uzmi ili plati", može Regulatornoj komisiji/ regulatoru na državnoj razini dostaviti zahtjev za privremeno izuzeće od primjene prava na pristup plinskom sustavu sukladno ovom zakonu. Zahtjev se može podnijeti, od slučaja do slučaja, prije ili odmah nakon odbijanja pristupa sustavu iz članka 41. ovog zakona. Uz zahtjev mora biti priložena dokumentacija sa svim relevantnim informacijama o prirodi i obimu problema te naporima koje je energetski subjekt za plin uložio u svrhu rješavanja problema.
- (2) U slučaju da druga rješenja nisu na raspolaganju, Regulatorna komisija/ regulator na državnoj razini može odobriti izuzeće od primjene prava na pristup plinskom sustavu uzimajući u obzir:
 - a) cilj postizanja konkurentnog tržišta plina,
 - b) potrebu ispunjavanja obveza javne usluge i osiguranje sigurnosti opskrbe,
 - c) položaj energetskog subjekta za plin na tržištu i stvarni nivo tržišnog, natjecanja,
 - d) ozbiljnost ekonomskih i financijskih poteškoća s kojima se suočava energetski subjekt za plin i povlašteni kupac,
 - e) dan sklapanja ugovora te uvjete jednog ili više ugovora tipa "uzmi ili plati" o kojima se radi, uključujući i obim u kojem oni omogućavaju promjene na tržištu,
 - f) napore uložene u svrhu pronalaženja rješenja problema,
 - g) mjeru do koje je energetski subjekt za plin, prihvaćajući uvjete iz ugovora tipa "uzmi ili plati", mogao predvidjeti mogućnost pojave ozbiljnih ekonomskih i financijskih poteškoća,
 - h) razinu povezanosti sustava s drugim sustavima i mogućnost uzajamnog djelovanja,
 - i) posljedice koje bi odobrenje izuzeća imalo na provođenje ovog zakona radi ispravnog funkcioniranja tržišta plina.
- (3) Ozbiljnim privrednim i financijskim poteškoćama iz stavka (1). ovoga članka neće se smatrati ako opskrba plinom ne padne ispod minimalno zagarantovanih količina preuzetog plina definiranih u ugovorima tipa "uzmi ili plati" ili sve dok se ugovori tipa "uzmi ili plati" mogu prilagoditi ili dok je energetski subjekt za plin u stanju pronaći

drugo rješenje.

Članak 44. (Izuzeće za novu infrastrukturu)

(1) Veliki novi infrastrukturni objekti plinskog sustava kao što su međudržavni spojni plinovodi, sustavi za skladištenje plina i LNG sustavi mogu se po zahtjevu izuzeti od primjene prava na pristup treće strane iz članka 40. ovog zakona pod sljedećim uvjetima:

- a) ulaganjem se mora jačati konkurencija u opskrbi plinom i jačati sigurnost opskrbe,
- b) razina rizika povezanog s ulaganjem je takva da do ulaganja ne bi došlo da izuzeće nije odobreno,
- c) infrastruktura mora biti u vlasništvu pravne osobe u samostalnom pravnom subjektu odvojenom od operatora sustava u okviru kojeg će nova infrastruktura biti izgrađena,
- d) korisnici nove infrastrukture moraju plaćati naknadu za korištenje nove infrastrukture,
- e) izuzeće nije štetno za konkurenciju niti učinkovitim funkcioniranjem internog tržišta plina kao ni učinkovitim funkcioniranjem distribucijskog sustava na koji je infrastruktura povezana.

(2) Stavak (1). ovog članka primjenjuje se i na značajna povećanja kapaciteta postojećih infrastruktura i modifikaciju ovih infrastruktura kojom se omogućava razvoj novih izvora opskrbe plinom.

(3) Izuzeće može pokrivati cijelu odnosno dijelove nove infrastrukture, postojeću infrastrukturu sa značajno povećanim kapacitetom ili modifikaciju postojeće infrastrukture.

(4) Odluka o izuzeću zajedno sa svim elementima i stavka (3) ovog članka mora biti valjano argumentirana i objavljena.

(5) Odluka iz stavka (4) ovog članka treba da sadrži:

- a) detaljne razloge na temelju kojih je odobreno izuzeće, uključujući i financijske informacije kojim se opravdava potreba za izuzećem;
- b) izvršene analize utjecaja na tržišno natjecanje i djelotvorno funkcioniranje unutrašnjeg tržišta plina koji je rezultat odobravanja izuzeća;
- c) osnovu za vremensko razdoblje izuzeća i udio ukupnog kapaciteta dotične plinske infrastrukture za koju se odobrava izuzeće u tom vremenskom razdoblju;
- d) doprinos dotične infrastrukture na diverzifikaciju izvora opskrbe plinom.

(6) Zahtjev za izuzećem iz stavka (1) ovog članka podnosi se Regulatornoj komisiji/regulatoru na državnoj razini.

(7) Odluku o izuzeću iz st. (1) i (2). ovog članka donosi Vlada Federacije na prijedlog Ministarstva i uz prethodno pribavljeno mišljenje Regulatorne komisije/ regulatora na državnoj razini.

(8) U slučaju međudržavnog spojnog plinovoda, shodno primjenjujući odredbe stavka (7) ovog članka, svaka odluka o izuzeću može se donijeti samo nakon konsultacije s drugim državama ili regulatornim tijelima kojih se to tiče.

Članak 45. (Pristup mrežama proizvodnih plinovoda)

(1) Proizvođač plina je dužan da obezbijedi pristup mrežama proizvodnih plinovoda subjektima za plin, osim za dijelove plinovoda koji se upotrebljavaju u procesu

proizvodnje na lokaciji gdje se proizvodi plin.

- (2) Pristup mrežama proizvodnih plinovoda se ograničava ili odbija, ako:
 - a) ugrožava sigurnost i neprekidnost opskrbe;
 - b) postoje tehničke nekompatibilnosti koje ne mogu biti otklonjene uz razumne troškove;
 - c) se remeti efikasnost postojeće i planirane proizvodnje na toj lokaciji ili postojeće obveze prema vlasnicima i svim ostalim korisnicima te mreže.
- (3) Proizvođač plina u postupku odlučivanja o pristupu mrežama proizvodnih plinovoda primjenjuje Zakon o upravnom postupku („Službene novine Federacije BiH“ br.2/98 i 48/99)
- (4) Pristup mrežama proizvodnih plinovoda će se ograničiti ili odbiti u slučajevima ako postoji tehničko ograničenje ili u slučaju izuzetka sukladno članku 44. ovog zakona.
- (5) Priključenje proizvođača plina na transportni ili distribucijski sustav plina može da se vrši sukladno metodologiji kojom su regulirani uvjeti za priključenje a koju donosi Regulatorna komisija/ regulator na državnoj razini.
- (6) Troškove priključenja na transportni ili distribucijski sustav plina snosi proizvođač po cijenama koje odobri Regulatorna komisija/ regulator na državnoj razini.

X TRŽIŠTE PLINA

Članak 46. (Tržište plinom)

- (1) Sukladno odredbama Ugovora o uspostavi Energetske zajednice, aktima regulatora i operatora za plin na državnoj razini, aktima Regulatorne komisije i ovim zakonom su utvrđene osnovne smjernice funkcioniranja, razvoja i nadzora tržišta plinom u Federaciji BiH kao dijela jedinstvenog tržišta plinom Bosne i Hercegovine.
- (2) Razvoj tržišta plinom provodit će se sukladno politici razvoja sektora prirodnog plina, reformom energetskeg sektora, ovim zakonom, provedbenim propisima donesenim na osnovu zakona, aktima regulatora i neovisnog operatora za plin na državnoj razini i Regulatorne komisije, te sukladno međunarodnim obvezama BiH.
- (3) Opskrba plinom kvalificiranih kupaca obavlja se sukladno stavku (1) članka 16. ovog zakona na način da energetske subjekti slobodno dogovaraju količinu, cijenu i uvjete isporuke plina, zaključenjem kratkoročnih i dugoročnih ugovora ili izravnim učešćem na organiziranom tržištu.
- (4) Kupci plina mogu odabrati svoje opskrbljivače prema vlastitom izboru, sukladno aktima koje donosi Regulatorna komisija.
- (5) Izuzetno od odrebe i stavka (4) ovog članka, kupci iz kategorije kućanstva ovo pravo stiču od 1. siječnja 2015. godine.

XI REGULATORNA KOMISIJA ZA ENERGIJU

Članak 47. (Regulatorna komisija)

- (1) Zakonom o električnoj energiji („Službene novine Federacije BiH“ br.41/02,38/05, 61/09,83/11) osnovana je Regulatorna komisija za električnu energiju (FERK), koja, ovim zakonom i prijedlogom Zakona o električnoj energiji u FBiH, mijenja ime u Regulatorna komisija za energiju u Federaciji BiH (u daljnjem tekstu: Regulatorna komisija) sa sjedištem u Mostaru.

- (2) Radi ostvarivanja ciljeva iz članka 2. ovog zakona i reguliranja tržišta distribucije, skladištenja i upravljanja LNG sustavima plina u Federaciji, Regulatorna komisija preuzima sve nadležnosti, ingerencije i ovlaštenja regulatora za plin u Federaciji.
- (3) Regulatorna komisija, izdaje, mijenja i oduzima dozvole za rad - licence energetskim subjektima za obavljanje energetskih djelatnosti iz članka 14. ovog zakona i vodi registre izdatih, izmijenjenih i oduzetih dozvola;
- (4) Regulatorna komisija prati i kontroliše rad i poslovanje energetskih subjekata u pogledu ispunjavanja uvjeta utvrđenih licencom,
- (5) Ukoliko utvrdi da energetski subjekat ne ispunjava uvjete utvrđene licencom, odnosno, radi i posluje suprotno uvjetima utvrđenim licencom, nalaže subjektu da otkloni uočene nepravilnosti i određuje rok za njihovo otklanjanje, te preduzima i druge mjere sukladno zakonu;
- (6) Regulatorna komisija donosi pravila i procedure za provođenje arbitraže, kao i za rješavanje žalbi korisnika plinskog sustava u odnosu na imaoce dozvola iz okvira nadležnosti Regulatorne komisije.
- (7) Regulatornoj komisiji pripada pravo na naknadu troškova po osnovu arbitraže.

Članak 48. **(Nadležnost Regulatorne komisije)**

- (1) Regulatorna komisija prati i analizira rad i poslovanje energetskih subjekata u odnosu na:
 - a) stvarne troškove i prihode subjekata koji obavljaju djelatnost za koju Regulatorna komisija određuje ili odobrava cijene ili tarife;
 - b) kvalitet opskrbe prirodnim plinom, koji obuhvata kvalitet usluga, neprekidnost i sigurnost opskrbe;
 - c) primjenu propisa kojima je uređena kontrola kakvoće plina;
 - d) primjenu tržišnih pravila i djelovanje subjekata na tržištu, koje obuhvata i konkurenciju i zaštitu prava krajnjih kupaca;
 - e) potrošnju prirodnog plina;
 - f) razdvajanje djelatnosti iz poglavlja VII i VIII ovog zakona uključujući i primjenu programa mjera
 - g) aktivnosti i mjere koje energetski subjekti preduzimaju za poboljšanje energetske učinkovitosti.
- (2) Regulatorna komisija ima slijedeće nadležnosti:
 - a) nadzor i reguliranje odnosa između: istraživanja i proizvodnje plina, distribucije i skladištenja plina, upravljanja LNG sustavom, opskrbe i kupaca prirodnog plina sukladno ovom zakonu i provedbenim aktima Regulatorne komisije;
 - b) donošenje metodologije i kriterija za utvrđivanje tarifnih stavova za nekvalificirane kupce, provođenje usvojene metodologije i vršenje nadzora nad primjenom tarifnih stavova za nekvalificirane kupce, kao i donošenje metodologije i kriterija za utvrđivanje cijena usluge javnog opskrbljivača, vremena trajanja usluge javnog opskrbljivača i vršenje nadzora nad primjenom cijene usluge javnog opskrbljivača;
 - c) utvrđivanje tarifnih stavova za nekvalificirane kupce;
 - d) donošenje metodologije i utvrđivanje tarifnih stavova, rokova i uvjeta za korišćenje distributivnih sustava, sustava skladištenja plina i upravljanja LNG sustavima. Tarifni stavovi treba da omoguće neophodna ulaganja u infrastrukturnu mrežu i objekte koja se treba izvesti na način kojim će se osigurati održivost sustava;

- e) utvrđivanje cijena usluge javnog opskrbljivača do potpunog otvaranja tržišta plina ili davanje suglasnosti na cijene usluge javnog opskrbljivača nakon potpunog otvaranja tržišta plina;
 - f) donošenje metodologije za utvrđivanje naknade, rokova i uvjeta za priključak na distributivnu mrežu;
 - g) davanje suglasnosti na iznos naknada za priključak na distributivnu mrežu;
 - h) donošenje metodologije i utvrđivanje tarifnih stavova za osiguranje usluga balansiranja i pomoćnih usluga za opskrbu plinom nekvalificiranih kupaca vezanih za distribuciju;
 - i) odobravanje pravila koje predloži operator distribucijskog sustava za balansiranje distribucijskog sustava plina;
 - j) donošenje pravila za izdavanje, obnova, prijenos ili oduzimanje licenci za istraživanje i proizvodnju plina, distribuciju, skladištenje plina, upravljanje LNG sustavom i opskrbljivanjem;
 - k) izdavanje prethodne suglasnosti za izgradnju izravnih plinovoda sukladno provedbenom aktu;
 - l) izdavanje suglasnosti na godišnje investicione planove razvoja distribucijskog sustava, sustava skladištenja plina i LNG sustava koji su usklađeni sa planovima razvoja transportnog sustava prirodnog plina;
 - m) donošenje Općih uvjeta za isporuku plina (u daljnjem tekstu: Opći uvjeti) i Mrežnih pravila distribucije;
 - n) propisuje proceduru i kriterije za odabir Rezervnog opskrbljivača, uključujući i vrijeme trajanja usluge Rezervnog opskrbljivača, te vrši nadzor nad primjenom cijene usluge Rezervnog opskrbljivača;
 - o) utvrđivanje tarife za opskrbu ugroženih kupaca;
 - p) donošenje propisa kojim definira i osigurava primjenu sustava pristupa treće strane na distribucijski sustav, skladištenje, upravljanje LNG sustavom, uključujući i bioplin koji, između ostalog, uključuje:
 - 1) pravila o upravljanju i dodjeli interkonektivnih kapaciteta distribucije;
 - 2) objavljivanje informacija od strane ODS-a dovoljnih da se osigura da korisnici mreže mogu dobiti učinkovit pristup mreži;
 - 3) mehanizme za rješavanje zagušenja kapaciteta u okviru plinskog sustava,
 - 4) odlučivanje o derogaciji odobrenja pristupa trećim stranama distribuciji ,
 - 5) određivanje izuzeća od pristupa ili zahtjeva za tarifiranjem nove infrastrukture,
 - q) izdavanje prekršajnih naloga sukladno kaznenim odredbama zakona,
 - r) donošenje metodologije za utvrđivanje količina i cijene za obračun plina po osnovu neovlaštenje potrošnje;
 - s) provođenje arbitraže
 - t) osiguravanje da kvalificirani kupci mogu djelotvorno preći na nove dobavljače;
- (3) Regulatorna komisija osigurava nediskriminaciju, efikasnu konkurenciju i efikasno funkcioniranje tržišta plina, obraćajući posebnu pažnju na:
- a) Kvalitet opskrbe plinom koji se odnosi na kvalitet usluga, a posebno na:
 - 1) vrijeme potrebno Operatorima distribucijskih sustava za obavljanje priključenja i popravki;
 - 2) neprekidnost napajanja;
 - 3) kvalitet plina;
 - b) razdvajanje računa i upravljanja, radi izbjegavanja unakrsnih subvencioniranja između djelatnosti;
 - c) objavljivanje odgovarajućih informacija Operatora distribucijskog sustava koje se odnose na pristup distribucijskoj mreži i korištenje distribucijske mreže;
 - d) čuvanje povjerljivosti komercijalno-osjetljivih informacija poduzeća za prirodni plin i drugih učesnika u sektoru prirodnog plina;

- e) ispunjavanje obveza Operatora distribucijskog sustava utvrđenih ovim zakonom i podzakonskim aktima.
- (4) Regulatorna komisija će poslove iz svoje nadležnosti iz stavka (1) i (2) ovog članka obavljati sukladno Strategiji razvoja plinskog sektora i Politikom razvoja plinskog sektora Federacije BiH, kao i privremenim smjernicama iz članka 10. ovog zakona.

Članak 49. (Obveze Regulatorne komisije)

U izvršavanju svojih ovlaštenja i obavljanju svojih funkcija prema ovom zakonu Regulatorna komisija je obvezna da:

- a) sukladno međunarodnim normama i standardima Europske unije, energetsom politikom, reformom energetskeg sektora, provedbenim propisima i aktima osigura postepeno uvođenje, reguliranje i razvoj tržišta plina, kao i da osigura transparentne i ravnopravne odnose između svih učesnika na tržištu;
- b) štiti prava učesnika u sektoru prirodnog plina;
- c) stvara uvjete za učinkovit, pouzdan i ekonomičan sustav istraživanja i proizvodnje plina, distribucije, skladištenja plina, upravljanja LNG sustavom i opskrbe;
- d) stvara uvjete za konkurentnost u opskrbi plinom;
- e) stvara uvjete za učinkovitost, ekonomičnost i sigurnost pri korištenju plina;
- f) stvara odgovarajuće uvjete za održivost i razvoj plinskog sustava (proizvodnje i distribucije);
- g) regulira kakvoću usluga na svim razinama, kao i tarife i naknade koje se plaćaju za regulirane usluge u distribuciji, imajući u vidu interese i potrebe svih korisnika za opskrbu plinom;
- h) nadgleda učinkovitost mehanizama i procesa radi osiguranja ravnoteže između potražnje i ponude za plinom;
- i) daje odobrenje na opće uvjete za opskrbu i tržišna pravila za tržište plina,
- j) potiče učesnike u sektoru prirodnog plina na aktivnosti vezane za sigurnost ljudi i zaštitu okoliša;
- k) donosi provedbene propise za ostvarivanje propisanih nadležnosti iz članka 48. ovog zakona

Članak 50. (izvještavanje i suradnja Regulatorne komisije)

- (1) Regulatorna komisija o svom radu podnosi izvješće Parlamentu Federacije najmanje jednom godišnje.
- (2) U izvršavanju svojih nadležnosti i obveza, Regulatorna komisija surađuje sa pravnim subjektima na državnoj razini koji su uspostavljeni zakonom o plinu na državnoj razini kao i svim subjektima u sektoru prirodnog plina u Federaciji BiH.

Članak 51. (Financiranje i budžet Regulatorne komisije)

- 1) Regulatorna komisija se financira iz prihoda od regulatornih i jednokratnih naknada koje će naplaćivati od imalaca dozvola koji se bave djelatnošću iz članka 14. ovog zakona i prihoda od naknada za dozvole koje izdaje, uključujući i naknade troškova

po osnovu arbitraže.

- 2) Naknade iz stavka (1) ovog članka biti će određene tako da pokrivaju troškove Regulatorne komisije.
- 3) Višak prihoda od regulatornih i jednokratnih naknada iz stavka (1) ovog članka kao i drugih naknada ostvarenih od poslova iz nadležnosti Regulatorne komisije, u odnosu na finansijski plan Regulatorne komisije, prenosi se u prihod za narednu godinu.
- 4) Proračun Regulatorne komisije usvaja Parlament Federacije prije početka proračunske godine, na prijedlog Regulatorne komisije.
- 5) Proračun Regulatorne komisije objavljuje se u "Službenim novinama Federacije BiH".

XII ENERGETSKE DOZVOLE, LICENCE I TEHNIČKI PROPISI

Članak 52. (Energetska dozvola)

- (1) Plinski objekti koji su u funkciji nabave, transporta, distribucije, skladištenja i postrojenja za LNG grade se sukladno Zakonu o građenju i uređenju prostora, dosljednom primjenom tehničkih i drugih propisa sukladno članku 66. ovog zakona, te primjenom posebnih tehničkih i sigurnosnih uvjeta iz oblasti zaštite okoliša propisanih setom okolinskih zakona i podzakonskih propisa i na temelju pribavljene energetske dozvole, koja se izdaje sukladno ovom zakonu.
- (2) Energetska dozvola se pribavlja za izgradnju i rekonstruiranje:
 - a) objekata za proizvodnju prirodnog plina,
 - b) transport i distribuiranje prirodnog plina,
 - c) objekata za skladištenje prirodnog plina,
 - d) objekata za LNG sustave
 - e) izravnih vodova;
- (3) Energetsku dozvolu izdaje Ministarstvo.
- (4) Postupak za izdavanje energetske dozvole iz stavka (2) ovog članka pokreće se zahtjevom domaćeg, odnosno stranog pravnog subjekta.
- (5) Energetska dozvola se pribavlja prije stjecanja prava svojine, odnosno prava korištenja zemljišta na kome se planira izgradnja energetskog objekta, kao i prije izdavanja akta o urbanističkim uvjetima za izgradnju energetskog objekta, odnosno građevinske dozvole.
- (6) Objekti za proizvodnju bioplina instalirane snage do 1 MW mogu se graditi sukladno zakonu kojim je uređena izgradnja objekata i uređenje prostora, tehničkim i drugim propisima, po prethodno pribavljenoj energetskej dozvoli i bez sprovođenja postupka javnog nadmetanja.
- (7) Na temelju izdate energetske dozvole iz stavka (6) ovog članka, nadležni organ donosi odluku o davanju na korištenje državne imovine na temelju koje se zaključuje ugovor.
- (8) Energetska dozvola nije potrebna za:
 - a) izgradnju energetskih objekata na temelju koncesije, osim u slučaju iz stavka (6) ovog članka;
 - b) za rekonstruiranje objekata koji su izgrađeni na temelju koncesije, osim u slučaju iz stavka (6) ovog članka;
 - c) objekte koji se grade po javnom natječaju iz članka 60. ovog zakona.
- (9) Bliži kriteriji za izdavanje energetskih dozvola za objekte iz stavka (2) ovog članka,

sadržaj obrazaca za podnošenje zahtjeva i uspostavu registra izdatih energetske dozvole utvrđuju se propisom Ministarstva.

Članak 53.

(Kriteriji za izdavanje dozvole)

- (10) Energetska dozvola može se izdati za izgradnju objekta za prirodni plin koji je po vrsti i namjeni sukladan Strateškom planu razvoja plinskog sektora i Akcijskom planu.
- (11) Energetska dozvola se izdaje na način i po postupku utvrđenim ovim zakonom.
- (12) Energetska dozvola za izgradnju objekata iz stavka (1) ovog članka izdaje se na temelju procjene ispunjavanja slijedećih kriterija:
 - a) uvjeta u pogledu sigurnog i nesmetanog funkcioniranja plinskog sustava;
 - b) uvjeta za određivanje lokacije i korištenja zemljišta;
 - c) uvjeta zaštite okoliša;
 - d) mjera zaštite zdravlja ljudi i sigurnosti ljudi i imovine;
 - e) stupnja energetske učinkovitosti;
 - f) uvjeta vezanih za tehničku opremljenost i financijsku sposobnost podnosioca zahtjeva da realizira izgradnju energetske objekta;
 - g) doprinosa smanjenju emisije CO₂;

Članak 54.

(Izdavanje energetske dozvole)

- (1) Energetska dozvola se izdaje na razdoblje do dvije godine.
- (2) Razdoblje važenja energetske dozvole može se produljiti na zahtjev imaoća energetske dozvole, najduže za vrijeme od godinu dana.
- (3) Zahtjev iz stavka (2) ovog članka podnosi se najkasnije 30 dana prije isteka roka važenja energetske dozvole.

Članak 55.

(Izgradnja direktnog voda)

- (13) Energetska dozvola za izgradnju direktnog plinovoda, može se izdati subjektu za plin radi povezivanja njegovih objekata sa objektima kvalificiranog kupca, izolovanog kupca, kao i sopstvenih pogona i drugih objekata proizvođača plina, a s ciljem opskrbe tih objekata plinom.
- (14) Energetska dozvola iz stavka (1) ovog članka može se izdati i kvalificiranom kupcu kojem je, zbog tehničkih ili drugih razloga, odbijen pristup transportnom ili distribucijskom sustavu, a pod uvjetima utvrđenim pravilima koja reguliraju rad transportnog ili distribucijskog sustava.
- (15) Energetska dozvola iz stavka (1) ovog članka neće se izdati ako bi ta izgradnja, s obzirom na trasu, prostor na kome se gradi ili uvjete priključenja, ugrozila ostvarivanje ciljeva zaštite okoliša ili ugrozila sigurnost opskrbe plinom tarifnih kupaca.
- (16) Zahtjev za izdavanje energetske dozvole sadrži naročito podatke o:
 - A) lokaciji na kojoj treba da se izgradi energetski objekat;
 - b) roku završetka gradnje objekta;
 - c) vrsti i kapacitetu objekta i o njegovoj energetskej učinkovitosti;
 - d) energentima koje će objekat koristiti;

- e) načinu zaštite okoliša u tijeku izgradnje i rada objekta;
 - f) uvjetima koji se odnose na prestanak rada objekta;
 - g) visini planiranih financijskih sredstava za izgradnju objekta i načinu osiguranja tih sredstava;
- (17) Energetska dozvola za izgradnju izravnih vodova izdaje se u slučajevima kada je odbijen pristup sustavu a nakon pribavljanja prethodne suglasnosti izdate od strane Regulatorne komisije.

Članak 56.

(Prava i obveze učesnika u postupku izgradnje)

- (1) Prije početka izgradnje plinskih objekata energetski subjekt/investitor je dužan riješiti imovinsko-pravne odnose za nekretninu na kojoj namjerava graditi objekat.
- (2) Na objekte čiji su imovinsko-pravni odnosi uređeni sukladno stavku (1) ovog članka, plinski subjekt nije dužan plaćati posebne naknade osim naknade za koncesiju i naknada utvrđenih drugim zakonima, a u slučaju nastanka štetnog događaja, dužan je učinjenu štetu nadoknaditi.
- (3) Vlasnici, odnosno zakupci nekretnina dužni su da omoguće energetskim subjektima/investitorima nesmetan pristup do nekretnina i na nekretnine na kojima se nalaze ili grade energetski objekti, radi izvođenja radova na izgradnji, održavanju, kontroli ispravnosti objekta, uređaja, postrojenja ili opreme i izvođenja drugih neophodnih radova.
- (4) Energetski subjekt/investitor iz stavka (1) ovog članka dužan je da plati vlasniku nekretnine naknadu za eventualno pričinjenu štetu izvođenjem radova, čiju visinu utvrđuju sporazumno.
- (5) Ukoliko vlasnik nekretnine i energetski subjekt ne postignu sporazum iz stavka (4) ovog članka, visinu naknade štete određuje nadležni sud.

Članak 57.

(Zabrana priključenja na sustave)

- (1) Zabranjeno je priključenje na plinske sustave bez suglasnosti izdatih od strane operatora sustava.
- (2) Nije dozvoljeno priključenje na plinski sustav objekata izgrađenih bez građevinske dozvole.
- (3) Zabranjeno je korištenje plina bez ili mimo mjernih uređaja ili suprotno propisima ili uvjetima utvrđenim ugovorom koji regulira opskrbu plinom.
- (4) Zabranjen je neovlašten ulazak ili pristup plinskim sustavima koji su vidno označeni znacima zabrane ulaska, pristupa ili opasnosti.

Članak 58.

(Nedozvoljene radnje)

- (1) Ko neovlašteno preuzima plin, kao i vrši prepravke plinskih instalacija ili mjernih uređaja korisnika kojim se onemogućava pravilno registriranje potrošnje plina s ciljem neovlaštenog korištenja, čini krivično djelo krađe kažnjivo po krivičnom zakonu.
- (2) Pravna ili fizička osoba koja neovlašteno koristi plin dužna je da operatoru transportnog ili distribucijskog sustava na koji su priključeni njegovi uređaji plati

- štetu po cijeni koja je na snazi kod javnog opskrbljivača za istu kategoriju kupaca na dan naplate.
- (3) Visina štete određuje se u iznosu godišnje potrošnje tog kupca ili, ako je to povoljnije za opskrbljivača, u iznosu prosječne godišnje potrošnje za istu kategoriju kupaca, ako metodologijom iz točke r) stavak (2) članak 48. ovog zakona nije drugačije utvrđeno.
 - (4) Kada operator transportnog ili distribucijskog sustava plina utvrdi da pravna ili fizička osoba neovlašteno koristi plin, u smislu st. (1) i (2) ovog članka, dužan je da:
 - a) bez odlaganja isključi takav objekat sa transportnog ili distribucijskog sustava;
 - b) obračuna i naplati neovlašteno preuzeti plin, sukladno stavku (3) ovog članka.
 - (5) Ko neovlašteno bez odobrenja prepravlja plinske uređaje, mjerne urađaje i instalacije koje nisu u nadležnosti korisnika, čini krivično djelo kažnjivo po krivičnom zakonu.
 - (6) Ometanje ili onemogućavanje ovlaštenih osobau okviru obavljanja plinske djelatnosti predstavlja nedozvoljenu radnju koja podliježe sankcioniranju.
 - (7) Zabranjena je izgradnja objekata koji nisu u funkciji obavljanja plinskih djelatnosti, kao i izvođenje drugih radova ispod, iznad i pored plinskih objekata kojim se ometa i onemogućava obavljanje djelatnosti proizvodnje ili transporta ili distribucije plina ili se ugrožava rad i funkcioniranje plinskih objekata.
 - (8) Vlasnici, korisnici i posjednici nekretnina koje se nalaze iznad i pored plinskih objekata ne smiju vršiti radove ili druge radnje kojima se ometa i onemogućava obavljanje plinskih djelatnosti proizvodnje ili transporta ili distribucije ili skladištenja plina ili se ugrožava rad i funkcioniranje plinskih objekata, bez prethodnog odobrenja plinskog subjekta, koji je vlasnik, odnosno korisnik plinskog objekta.
 - (9) Plinski subjekt na zahtjev vlasnika ili nosioca drugih prava nad nekretninama koje se nalaze iznad ili pored energetskog objekta može izdati odobrenje za izvođenje radova iz stavka (8) ovog članka u roku od 15 dana od dana podnošenja zahtjeva.
 - (10) Štetu koju učini nedozvoljenim radnjama iz ovog članka, počinitelj je obavezan nadoknaditi sukladno zakonu i Općim uvjetima.
 - (11) Ako je na nepropisnom rastojanju izgrađen objekt bez suglasnosti plinskog subjekta, isti je dužan od nadležnog organa lokalne uprave zahtijevati uklanjanje objekta.
 - (12) U slučaju da nadležni organ lokalne uprave ne izvrši uklanjanje objekta iz stavka (7) ovog članka, plinski subjekt može pokrenuti tužbu kod nadležnog suda.

Članak 59.

(Izmještanje energetskog objekta)

- (1) Na prijedlog Ministarstva, Vlada Federacije može naložiti izmještanje energetskog objekta samo u slučaju izgradnje objekata saobraćajne, energetske infrastrukture, objekata za potrebe obrane zemlje, vodoprivrednih objekata i objekata za zaštitu od elementarnih nepogoda koji su, prema zakonu o izvlaštenju proglašeni objektima od javnog interesa, a koji se, zbog prirodnih ili drugih karakteristika, ne mogu graditi na drugoj lokaciji, kao i u slučaju izgradnje objekata i izvođenja radova na eksploataciji rudnog bogatstva.
- (2) U slučaju izmještanja iz stavka (1) ovog članka troškove izmještanja energetskog objekta, podrazumijevajući i troškove gradnje, odnosno postavljanja tog energetskog

objekta na drugoj lokaciji do puštanja u pogon, snosi investitor objekta zbog čije izgradnje se izmješta energetska objekat.

(3) u slučaju izmještanja iz stavka (1) ovog članka investitor objekta zbog čije izgradnje se izmješta plinski objekt je obavezan snositi troškove osiguranja sigurne i neprekidne opskrbe potrošača, odnosno alternativnog načina opskrbe potrošača.

Članak 60.

(Javno nadmetanje)

- (1) Vlada, na predlog Ministarstva, može odlučiti da objavi javni natječaj za izgradnju objekata iz stavka (2) članak 52. ovog zakona, u slučaju da se putem izdavanja energetske dozvola ili davanjem koncesija ne može osigurati sigurna i redovna opskrba plinom, odnosno, planirana dinamika izgradnje objekata u plinskom sektoru predviđena Strategijom razvoja plinskog sektora i Akcijskim planom.
- (2) Na prijedlog Ministarstva Vlada Federacije donosi propis kojim se definira i uređuje postupak, uvjeti i kriteriji javnog nadmetanja iz stavka (1) ovog članka;
- (3) Odluke o odabiru investitora i dodjeli prava izgradnje donosi Vlada Federacije.

Članak 61.

(Područje obuhvaćeno koncesijom)

- (1) Koncesija za distribuciju plina na području gdje već postoji distribucijski sustav ili koncesija za izgradnju distribucijskog sustava i distribuciju plina daje se za područje ili dio područja kantona, sukladno ovom zakonu i Zakonu o koncesiji.
- (2) Skupštine dvije ili više kantona mogu odlučiti da se za područje ili dijelove područja kantona daje zajednička koncesija za distribuciju plina ili koncesija za izgradnju distribucijskog sustava i distribuciju plina.
- (3) Koncesija za izgradnju distribucijskog sustava i distribuciju plina daje se za područje ili dio područja dva entiteta ukoliko to područje pripada rubnom području entiteta.

Članak 62.

(Davanje koncesije)

- (1) Koncesija za izgradnju distribucijskog sustava i distribuciju plina na području gdje ne postoji distribucijski sustav iz članka 61. ovog zakona daje se na temelju javnog poziva pod uvjetom da će izgradnja distribucijskog sustava omogućiti isporuku kupcima najmanje 7 miliona m³ plina godišnje.
- (2) Iznimno od odredbe stavka 1. ovoga članka, koncesija za izgradnju distribucijskog sustava i distribuciju plina može se, uz prethodno odobrenje Ministarstva, dati i u slučaju ako izgradnja nove mreže neće omogućiti isporuku krajnjim kupcima najmanje 7 miliona m³ plina godišnje, ako to opravdavaju razlozi sa aspekta zemljopisnog područja na kojem se gradi sustav, zaštite okoliša i prirode i/ili politike privrednog razvoja tog područja, te postoji ekonomska opravdanost. Ministarstvo daje odobrenje za ovo izuzeće na temelju zahtjeva kantona koji daje koncesiju i dokumentacije koja opravdava zahtjev za izuzeće.
- (3) Koncesija za distribuciju plina na području gdje postoji distribucijski sustav daje se na zahtjev energetske subjekta za plin koji je obavljao djelatnost distribucije plina na određenom području na temelju koncesije koja je istekla ili druge pravne osnove koja je nastala. Koncesija za distribuciju uključuje i pravo na izgradnju radi

povećanja kapaciteta distribucijskog sustava unutar područja za koje je koncesija data.

- (4) Javni poziv za dodjelu koncesije iz st. (1.), (2). i (3). ovog članka se ne može objaviti bez dobijenog prethodnog mišljenja Ministarstva, a koje se izdaje na temelju obezbjeđenja i ispunjenja slijedećih uvjeta:
- a) usvojen prostorni plan dugoročnog razvoja kantona,
 - b) urađena studija plinifikacije kantona/kantona sa rješenjem priključenja na postojeći transportni sustav ili distribucijski sustav,
 - c) izrađena studija ekonomske opravdanosti,
 - d) urađena procjena situacije vezano za zaštitu okoliša,
 - e) dobijena energetska suglasnost operatora transportnog sustava,
 - f) dobijena energetska suglasnost operatora distribucijskog sustava.
- (5) Postupak dodjele koncesije iz članka 61. stavak (3). ovog zakona određuje se sukladno Zakonu o koncesijama Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH", broj 32/02), Zakonu o koncesijama Federacije Bosne i Hercegovine, te kantonalnim zakonima o koncesiji.

Članak 63.

(Izdavanje dozvole za rad - licence)

- (18) Djelatnosti iz članka 14. ovog zakona se mogu obavljati samo na temelju dozvole za rad - licence, koju izdaje Regulatorna komisija.
- (19) Licenca iz stavka (1) ovog članka se može izdati novom subjektu ili subjektu koji:
- b) je upisan u Centralni registar privrednog suda za obavljanje djelatnosti koja se, u smislu ovog zakona, smatra energetsom djelatnošću plinskog sektora;
 - c) posjeduje plinske objekte i ostale uređaje, instalacije ili postrojenja neophodna za obavljanje energetske djelatnosti koja ispunjavaju uvjete i zahtjeve utvrđene tehničkim propisima, propisima o energetske učinkovitosti, propisima o zaštiti od požara i eksplozija, kao i propisima o zaštiti okoliša
 - d) plinskim subjektima kojima je dodijeljena koncesija
 - e) ima zaposlene osobe za obavljanje poslova tehničkog rukovođenja, održavanja, eksploatiranja i rukovanja objektima sa položenim stručnim ispitom;
 - f) raspolaže financijskim sredstvima koja su neophodna za obavljanje djelatnosti ili dokaže da ih može osigurati u obimu potrebnom za obavljanje djelatnosti za koju je podnesen zahtjev za izdavanje licence;
 - g) obavlja djelatnost, a u posljednje tri godine, koje prethode godini u kojoj je podniet zahtjev, nije mu oduzeta licenca za obavljanje iste djelatnosti;
 - h) članovi organa upravljanja nisu bili pravosnažno osuđeni za krivična djela koja ih čine nepodobnim za vršenje funkcija,
- (20) Licenca se izdaje na zahtjev energetskog subjekta za svaku energetsku djelatnost zasebno.
- (21) Uz zahtjev iz stavka (3) ovog članka prilažu se dokazi o ispunjenosti uvjeta iz stavka (2) ovog članka.
- (22) Licenca sadrži naročito: naziv energetskog subjekta, energetsku djelatnost, spisak energetskih objekata, podatke o kapacitetu objekata, području na kome će se energetska djelatnost obavljati i razdoblje obavljanja energetske djelatnosti.
- (6) Licenca se izdaje na razdoblje do 15 godina.

- (7) Licenca iz stavka (6) ovog članka može se produžiti na zahtjev energetskog subjekta, a skratiti samo ako se skraćanjem ne ugrožava sigurnost opskrbe ili funkcioniranja tržišta.
- (8) Za energetske djelatnosti koje se obavljaju na temelju koncesije licenca se može produljiti do kraja važenja koncesije.
- (9) Energetski subjekat je dužan da plati naknadu za izdavanje licence i godišnje naknade za razdoblje na koji je izdata licenca u visini koju utvrdi Regulatorna komisija sukladno članku 51. ovog zakona.
- (10) Regulatorna komisija vodi registar izdatih i oduzetih licenci.
- (11) Podaci iz registra izdatih i oduzetih licenci su javni.
- (12) Bliži uvjeti iz stavka (2) ovog članka, način podnošenja zahtjeva za izdavanje licence, dokazi koji se dostavljaju uz zahtjev, sadržaj i izgled licenci, postupak izdavanja, izmjena i oduzimanja licenci, način kontrole ispunjavanja uvjeta utvrđenih licencom, razmjene informacija sa energetskim subjektima, kao i način plaćanja naknada za licence i sadržaj registra izdatih licenci uređuju se pravilima iz članka 48. stavak (2) točka j) ovog zakona.

Članak 64. (Izmjena i oduzimanje licenci)

- (23) Regulatorna komisija može, na zahtjev imaoaca licence, izvršiti izmjenu licence iz razloga koji se nisu mogli predvidjeti prilikom njenog izdavanja.
- (24) Licenca se oduzima:
- i) na zahtjev imaoaca licence;
 - j) prestankom obavljanja energetske djelatnosti;
 - k) ukoliko imalac licence ne otkloni utvrđene nedostatke u roku koji odredi Regulatorna komisija;
 - l) ako imalac licence postupa protivno uvjetima iz licence;
 - m) prestankom ispunjavanja uvjeta utvrđenih zakonom;
 - n) ako imalac licence ne otkloni nedostatke u radu u roku koji je odredio inspektor,
- (25) Imalac licence kojem je Regulatorna komisija izdala licencu a čija je licenca povučena odmah će novom imatelju licence dostaviti sve knjige, evidenciju i informacije koje su potrebne za neometano ispunjavanje obveza.
- (26) Nakon isteka roka važenja licence energetski subjekat je dužan da, na zahtjev Regulatorne komisije, radi sigurnosti opskrbe i obezbjeđenja funkcioniranja tržišta, nastavi da pruža usluge sukladno općim aktima Regulatorne komisije, najduže u trajanju od godinu dana.

Članak 65. (Privremeno oduzimanje licence)

- (27) Licenca za obavljanje energetske djelatnosti može se privremeno oduzeti ako energetski subjekat:
- o) prestane da ispunjava jedan ili više uvjeta iz članka 63. stavak (2) ovog zakona;
 - p) cijenu energije, odnosno usluga obavljanja djelatnosti ne određuje sukladno metodologiji ili ne naplaćuje sukladno tarifnom sustavu ili suprotno odobrenim, odnosno propisanim cijenama;

- q) energetske sustave ne održava u ispravnom i sigurnom stanju i sukladno tehničkim propisima kojima se uređuju uvjeti korištenja;
 - r) prestane da ispunjava druge uvjete za obavljanje djelatnosti utvrđene ovim zakonom.
- (28) O privremenom oduzimanju licence iz stavka (1) ovog članka Regulatorna komisija će donijeti rješenje i odrediti rok za otklanjanje nedostataka zbog kojih se privremeno oduzima licenca, koji ne može biti duži od 60 dana od dana prijema rješenja.
- (29) Rješenje o privremenom oduzimanju licence zbog neispunjavanja uvjeta iz stavka (1) toč. c) i d) ovog članka Regulatorna komisija donosi na predlog nadležnog inspektora.
- (30) Ako energetski subjekt, u roku koji je određen rješenjem iz stavka (2) ovog članka, ne otkloni nedostatke zbog kojih je licenca privremeno oduzeta, Regulatorna komisija će donijeti rješenje o oduzimanju licence.
- (31) Rješenje iz st. (2) i (4) ovog članka je konačno, ali se, u roku od trideset dana od dana prijema rješenja, pred nadležnim sudom može pokrenuti upravni spor sukladno Zakonu o upravnim sporovima („Službene novine Federacije“ br. 9/05)

Članak 66.

(Posebni slučajevi kod oduzimanja licenci)

- (1) Ako bi prestanak rada energetskog subjekta kome je privremeno oduzeta licenca mogao da ugrozi redovnu i sigurnu opskrbu energijom, život i zdravlje ljudi ili da prouzrokuje teške poremećaje u privredi, Regulatorna komisija može, po pribavljenom mišljenju Ministarstva i nadležne inspekcije, rješenjem odobriti subjektu da nastavi obavljanje energetske djelatnosti do obezbjeđenja uvjeta za otklanjanje štetnih posljedica prestanka rada subjekta, u roku koji nije duži od roka utvrđenog člankom 65. stavak (2) ovog zakona.
- (2) Ako bi prestanak obavljanja djelatnosti od javnog interesa ili javne usluge od strane subjekta kome je oduzeta licenca mogao da ugrozi redovnu i sigurnu opskrbu energijom, život i zdravlje ljudi ili da prouzrokuje teške poremećaje u gospodarstvu, Vlada, na predlog Ministarstva, može posebnim aktom odrediti drugi subjekt koji ima licencu za obavljanje iste energetske djelatnosti da obavlja energetske djelatnosti na području na kome je djelatnost obavljao subjekt kome je licenca oduzeta.
- (3) Aktom vlade iz stavka (2) ovog članka utvrđuju se prava i obveze subjekta koji je određen za obavljanje djelatnosti od javnog interesa ili javne usluge na određenom području, razdoblje u kojem će obavljati djelatnost, kao i prava vlasnika energetskog objekta kojem je oduzeta licenca, ako je potreba za korištenjem njegovog energetskog objekta utvrđena aktom vlade.

Članak 67.

(Zahtjevi za plinska postrojenja)

- (32) Plinska postrojenja, instalacije i uređaji iz točke b) stavak (2) članka 63. ovog zakona moraju biti pouzdani u radu, sigurni po ljude, životinje i okoliš i moraju se graditi i eksploatirati tako da je zagarantovana tehnička sigurnost.
- (33) Za zadovoljenje zahtjeva iz stavka (1) ovog članka plinska postrojenja, instalacije i uređaji moraju biti projektirani, građeni, pušteni u pogon, eksploatirani, održavani, i

uklanjani sukladno tehničkim pravilima i ostalim propisima struke.

- (34) Tehnička pravila i propisi iz stavka (2). ovog članka trebaju biti objektivna i nediskriminirajuća, i između ostalog, trebaju osigurati kompatibilnost međudržavnih spojnih plinovoda.
- (35) Radi postizanja tehničke sigurnosti iz st. (1) i (2) ovog članka kao tehnička pravila Federacije za oblast prirodnog plina utvrđuju se harmonizirana tehnička pravila Njemačkog stručnog udruženja za plin i vodu (DVGW).
- (36) Tehnička pravila iz stavka (4) ovog članka donosi Ministarstvo.
- (37) Pravilnikom iz stavka (3) članka 12. ovog zakona Ministarstvo će propisati procedure donošenja, utvrđivanja, preuzimanja i proglašenja te način primjene tehničkih pravila iz stavka (4) ovog članka.
- (38) Pravilnik iz stavka (6) ovog članka će, između ostalog, sadržavati:
- a) naziv tehničkog pravila i područje primjene,
 - b) uvjete i postupke za dokazivanje kvalificiranosti za obavljanje određenih djelatnosti pravnih i fizičkih lica za oblast prirodnog plin,
 - c) nadležnost za provođenjem
 - d) Stručna osposobljenost za obavljanje poslova tehničkog rukovođenja objekata, održavanja, eksploatiranja i rukovanja plinskim objektima iz točke b) stavak (7) ovog članka provjerava se polaganjem stručnog ispita.
 - e) Program i način polaganja stručnog ispita utvrđuje Ministarstvo posebnim propisom.

Članak 68. (Odgovornost)

Za provođenje tehničkih pravila i propisa iz članka 67. ovog zakona odgovorni su operatori na plinskom sustavu, projektanti, proizvođači i uvoznici opreme, izvođači radova, korisnici i poduzeća za održavanje i servisiranje objekata.

XIII PROIZVOĐAČI I OPSKRBLJIVAČI

Članak 69. (Proizvođači)

Svaka pravna osoba koja se bavi proizvodnjom prirodnog plina mora imati licencu koju izdaje Regulatorna komisija i biće predmetom regulatorne nadležnosti tog tijela.

Članak 70. (Opskrbljivači)

- (1) Opskrba plinom može da vrši energetski subjekt na temelju licence sukladno ovom zakonu.
- (2) licence za opskrbu prirodnim plinom iz stavka (1) ovog članka mogu biti:
- a) Licenca za veleprodaju koja se izdaje opskrbljivačima koji kupuju plin na granici Bosne i Hercegovine i prodaju plin Operatorima distribucijskog sustava i velikim kvalificiranim kupcima koji su direktno spojeni na transportni sustav,
 - b) Licenca za maloprodaju koja se izdaje opskrbljivačima koji plin prodaju kupcima spojenim na distribucijski sustav.
- (3) Prije početka opskrbe opskrbljivač je dužan da:
- a) zaključi ugovor o poravnavanju odstupanja sukladno tržišnim pravilima;

- b) zaključi ugovor o korištenju transportnog i/ili distribucijskog sustava;
- c) zaključi ugovor o kupovini plina i osiguranju potrebnih kapaciteta;
- d) utvrdi opće uvjete za opskrbu sukladno točki i) stavak (1) članka 49. ovog zakona i objavi ih na svojoj internet stranici;
- e) sa kupcem zaključi ugovor o opskrbi plinom.

(4) Ugovor iz točke e) stavak (3) ovog članka naročito sadrži:

- a) usluge koje pruža opskrbljivač, uključujući vrijeme početka i kakvoću opskrbe;
- b) način dobijanja informacija o važećim tarifama i naknadama za održavanje;
- c) trajanje ugovora, uvjete za obnavljanje i raskid ugovora ili prestanak pružanja usluga;
- d) način utvrđivanja naknade u slučaju nepoštovanja ugovorenih usluga;
- e) način rješavanja sporova sukladno stavku (7) članka 47. ovog zakona.

(5) Opskrbljivač može opskrbljavati tarifnog ili kvalificiranog kupca samo ako operator transportnog ili distribucijskog sustava na koji su priključena postrojenja krajnjeg kupca sam, odnosno na temelju odluke nadležnog inspektora, utvrdi da postrojenja ispunjavaju uvjete za sigurnu opskrbu.

(6) Opskrbljivač je dužan da plati korištenje sustava, usluge i naknade operatorima i ostalim licima za koje se prikupljaju naknade sukladno ovom zakonu.

(7) Ukoliko krajnji kupac ne ispunjava obveze utvrđene ugovorom, odnosno računom za isporučeni plin, opskrbljivač je dužan da krajnjeg kupca prethodno upozori da, u roku koji ne može biti kraći od osam dana od dana dostavljanja upozorenja, izmiri dospjele obveze, odnosno postigne sporazum o ispunjenju obveza.

(8) Ukoliko krajnji kupac ne izmiri obveze iz stavka (7) ovog članka, opskrbljivač podnosi zahtjev operatoru transportnog sustava ili distribucijskog sustava za prekidom isporuke plina.

(9) Operator transportnog ili distribucijskog sustava dužan je da, na temelju zahtjeva iz stavka (8) ovog članka, izvrši prekid isporuke plina koji ne može početi u petak, subotu ili nedjelju, na državni praznik ili dan prije praznika.

(10) Opskrbljivač je dužan da sačini i na svojoj internet stranici objavi program mjera:

- a) pomoći tarifnim i kvalificiranim kupcima u ispunjavanju dospjelih ugovornih obveza radi sprječavanja obustave opskrbe;
- b) pomoći opskrbe tarifnih i kvalificiranih kupaca na mjestima udaljenim od urbanih sredina;
- c) podsticanja energetske učinkovitosti.

(11) Opskrbljivač je dužan da sačini i najmanje jednom godišnje objavi na svojoj internet stranici broj tarifnih i kvalificiranih kupaca kojima je bila obustavljena opskrba, razloge za obustavu opskrbe i druge podatke sukladne općim uvjetima za opskrbu.

(12) U okviru obavljanja licencirane djelatnosti opskrbljivač je dužan da:

- a) dostavlja propisane informacije operatoru transportnog ili distribucijskog sustava, radi njihovog pouzdanog, sigurnog i efikasnog funkcioniranja,
 - b) se, prilikom proglašenja kriznog stanja i radi sprečavanja nastanka kriznog stanja, pridržava uputa dispečerskog, odnosno upravljačkog centra odgovarajućeg operatora,
 - c) održava ugovorene parametre kakvoće opskrbe plinom kupaca, sukladno uvjetima iz ugovora za opskrbu prirodnim plinom,
 - d) u svojim poslovnim knjigama, po pravilima internog knjigovodstva, odvojeno voditi podatke koji se odnose na opskrbu kvalificiranih kupaca i opskrbu tarifnih kupaca,
 - e) dostavlja operatoru transportnog ili distribucijskog sustava propisane podatke o svim sklopljenim ugovorima o opskrbi plinom,
 - f) dostavlja Ministru izvješće o ostvarenju sigurnosti opskrbe u protekloj kalendarskoj godini.
- (13) Opskrbljivač plinom je dužan, ukoliko opskrbljava ugroženog kupca iz članka 73. ovog zakona, da ga opskrbi dovoljnom količinom plina, sukladno ovom zakonu i podzakonskim aktima u slučaju:
- a) djelomičnog poremećaja u opskrbi plinom koji uzrokuje smanjenje uvoza plina u FBiH,
 - b) ekstremno niskih srednjih dnevnih temperatura zraka u petodnevnom razdoblju.
- (14) Opskrbljivač plinom ima pravo na pristup mreži transportnog sustava, distribucijskog sustava, sustava skladišta plina i LNG sustava sukladno članku 40. ovog zakona.
- (15) Opskrbljivač plinom ima pravo obustaviti ili prekinuti isporuku u slučaju neovlaštene potrošnje plina i u slučaju kada se kupac ne pridržava uvjeta iz ugovora.

Članak 71. (Javni opskrbljivač)

- (1)** Plinskom subjektu, u općem ekonomskom i društvenom interesu može se nametnuti obveza vršenja javne usluge koja će obezbjediti sigurnost opskrbe, redovnost, kakvoću i cijenu opskrbe, kao i zaštitu okoliša, uključujući energetska učinkovitost.
- (2)** Kvalificirani kupci koji su na tržištu a kojima opskrbljivač nije dostupan nakon otvaranja tržišta i kvalificirani kupci koji nisu odabrali opskrbljivača na slobodnom tržištu imaju pravo opskrbe od strane javnog opskrbljivača sukladno odredbama ovog zakona i pravilnika kojeg propisuje Regulatorna komisija, a koji pored ostalog obvezno sadrži:
 - a) način opskrbe kvalificiranih kupaca, uspostava javnog opskrbljivača, njegova prava i obveze,
 - b) prava i obveze kvalificiranih kupaca,
 - c) postupak i uvjete promjene opskrbe,
 - d) usluge rezervnog opskrbljivača, uvjete pod kojima kvalificirani kupac može koristiti usluge rezervnog opskrbljivača, kriterij za njegov odabir, kao i način formiranja cijena plina rezervnog opskrbljivača te vrijeme trajanja usluge rezervnog opskrbljivača,
 - e) metodologiju za utvrđivanje cijena usluge opskrbe od javnog opskrbljivača.
- (3)** Javni opskrbljivač je dužan da, u okviru vršenja javne usluge, garantira priključak i opskrbu plinom po razumnim, jednostavno i lako uporedivim i transparentnim cijenama kupcima iz reda domaćinstava, malim preduzećima i komercijalnim kupcima, sukladno Politici razvoja plinskog sektora Federacije.

- (4) Javni opskrbljivač iz st. (2) i (3) ovog članka dužan je da:
- a) opskrbljava domaćinstva i kvalificirane kupce priključene na distribucijske sustave plina koji izaberu taj način opskrbe;
 - b) utvrdi opće uvjete za opskrbu i dostavi Regulatornoj komisiji na odobravanje;
 - c) opskrbu plinom vrši po tarifama koje odobri Regulatorna komisija;
 - d) preduzima mjere radi postizanja sigurne i kvalitetne opskrbe domaćinstava i kvalificiranih kupaca koji su izabrali taj način opskrbe;
 - e) preduzima mjere za postizanje najpovoljnije cijene energije koje su sastavni dio reguliranih tarifa.
- (5) Na poslovanje javnog opskrbljivača primjenjuju se odredbe članka 70. ovog zakona.
- (6) Poslove javnog opskrbljivača na temelju licence za opskrbu može da vrši samo energetski subjekt koji ima sjedište u Federaciji, a kojeg odredi Vlada Federacije.
- (7) Vlada Federacije će donijeti program za zaštitu ugroženih kupaca, kojim će se definirati aktivnosti koje se odnose na: zaštitu ugroženih kupaca od prekida opskrbe plinom, način osiguranja sredstava potrebnih za pokriće razlike između troškova i prihoda iz djelatnosti opskrbljivača ugroženih kupaca plinom.
- (8) Program zaštite ugroženih kupaca iz stavka (7) ovog članka čini sastavni dio Politike razvoja plinskog sektora, a do donošenja iste sastavni dio Privremenih smjernica politike razvoja plinskog sektora.

Članak 72. (Rezervni opskrbljivač)

- (1) Kvalificirani kupac ostvaruje pravo na rezervnog opskrbljivača sukladno pravilniku iz točke d) stavak (2) članka 71. ovog zakona u slučaju kada njegov odabrani opskrbljivač ne vrši opskrbu ili ne može da vrši opskrbu iz sljedećih razloga:
- a) stečaja ili likvidacije opskrbljivača koji ga je do tada opskrbljavao;
 - b) prestanka ili oduzimanja dozvole opskrbljivaču koji ga je do tada opskrbljavao;
 - c) da nije našao novog opskrbljivača koji će ga opskrbljavati nakon prestanka ugovora o opskrbi sa postojećim opskrbljivačem, osim ako je prestanak ugovora posljedica neizvršavanja obveza plaćanja isporučene električne energije.
- (2) Rezervni opskrbljivač ima obvezu da kvalificiranog kupca kratkoročno opskrbljava plinom i u slučajevima kad:
- a) dođe do ozbiljnog poremećaja na tržištu;
 - b) je kupac bez mogućnosti da utječe na nastale okolnosti i bez zaštite gubi opskrbu.
- (3) Opskrba iz st. (1) i (2). ovog članka može da traje najduže tri mjeseca.
- (4) Odnosi između kvalificiranog kupca i opskrbljivača iz stavka (1) ovog članka uređuju se ugovorom.
- (5) Na rezervnog opskrbljivača se ne primjenjuju odredbe članka 70. st. (7) i (9) ovog zakona.

(6) Rezervni opskrbljivač je dužan da sačini i najmanje jednom godišnje objavi na svojoj internet stranici broj opskrbljenih kupaca, ukupnu količinu isporučenog plina i prosječno razdoblje te vrste opskrbe, odvojeno za kućanstva i ostale kupce.

(7) Za sve kupce rezervni opskrbljivač je javni opskrbljivač.

(8) Kupci priključeni na transportni sustav dužni su da pribave bankovnu garanciju u iznosu tromjesečne fakture za planiranu potrošnju obračunatu po važećim tarifnim stavovima i predaju je rezervnom opskrbljivaču koji, nakon prijema bankovne garancije, može otpočeti vršiti funkciju rezervnog opskrbljivača za te kupce.

Članak 73. (Opskrbljivač ugroženih kupaca)

(1) Ugroženi kupci su kućanstva priključena na distribucijski sustav plina u kojima žive lica:

- a) koja su u stanju socijalne potrebe utvrđene od nadležnog organa, i
- b) invalidi, lica sa posebnim potrebama i lica lošeg zdravstvenog stanja kod kojih može nastupiti ugroženost života ili zdravlja zbog ograničenja ili obustave opskrbe plinom.

(2) Bliži način ostvarivanja prava iz st. (1) i (8) ovog članka, kao i mjere zaštite ugroženih kupaca urediće se sukladno stavku (7) članka 71. ovog zakona.

(3) Opskrbljivač je dužan da zaključi ugovor o opskrbi i otpočne opskrbu kupca bez odlaganja, nakon podnošenja zahtjeva kupca uz koji su priloženi dokazi o kumulativnom ispunjavanju uvjeta iz stava (1) ovog članka.

(4) Tarife za opskrbu ugroženih kupaca kojima se ne obustavlja opskrba određuje Regulatorna komisija.

(5) Ugroženi kupci imaju pravo na opskrbu iz ovog članka dok ispunjavaju uvjete iz st. (1) i (7) ovog članka, što podliježe polugodišnjoj provjeri.

(6) Opskrbljivač ugroženih kupaca je javni opskrbljivač plinom.

(7) Izuzetno od točaka a) i b) stavka (1) ovog članka ugroženi kupac može biti kupac koji obavlja zdravstvenu djelatnost (uključujući rehabilitaciju i brigu o bolesnicima), odgojno-obrazovne djelatnosti i djelatnosti u području socijalne skrbi, te kupac koji kupuje plin za grijanje prostora namijenjenih smještaju ljudi (studentski domovi) ali samo u slučajevima koji nemaju alternativno rješenje opskrbe energijom.

XIV KUPCI

Članak 74. (Krajnji kupci plina)

Krajnji kupci plina su kvalificirani kupci i nekvalificirani (tarifni) kupci.

Članak 75.

(Kvalificirani kupac)

- (1) Status kvalificiranog kupca stječe se sukladno ovom zakonu, važećim propisima koji reguliraju ovu oblast, aktima regulatora na državnoj razini i Regulatorne komisije koji definiraju obim, uvjete i vremenski raspored otvaranja tržišta.
- (2) Kvalificirani kupac ima pravo na slobodan izbor opskrbljivača plinom, što uključuje i pravo na promjenu opskrbljivača plinom, sukladno ovom zakonu i podzakonskim aktima.
- (3) Svi kupci, izuzev kupaca iz redakućanstva, imaju status kvalificiranog kupca.
- (4) Kupci iz reda domaćinstava status kvalificiranog kupca stječu 1. siječnja 2015. godine.
- (5) Kvalificirani kupac koji priključuje svoje uređaje na distribucijski sustav obvezan je od Operatora distribucijskog sustava, posjedovati suglasnost za priključak na sustav i zaključiti ugovore sukladno važećim zakonima i propisima.
- (6) Kvalificirani kupac koji se priključuje na transportni sustav obvezan je da od operatora transportnog sustava posjeduje suglasnost za priključak na sustav i da zaključi odgovarajuće ugovore sukladno važećim zakonima i propisima.
- (7) Ugovori iz st. (5) ovog članka posebno se odnose na:
 - a) ugovor o kupoprodaji plina sa opskrbljivačem,
 - b) ugovor o korištenju sustava sa Operatorom distribucijskog sustava i
 - c) ugovor o priključku na sustav sa Operatorom distribucijskog sustava.
- (8) Kvalificirani kupac može izgraditi izravni plinovod pod uvjetima propisanim ovom zakonom,
- (9) Izuzeto od odredbi točke a) stavak (2) članka 69. ovog zakona kvalificirani kupac može vršiti kupovinu plina direktno iz uvoza uz uvjet da posjeduje dozvolu za međunarodnu trgovinu ishodovanu od strane regulatora na državnoj razini.
- (10) Kvalificirani kupac je dužan:
 - a) omogućiti operatoru sustava, na koji je priključen, ugradnju mjernog uređaja i pristup mjernom uređaju,
 - b) pridržavati se uputa dispečerskih ili upravljačkih centara,
 - c) održavati uređaj za prihvat plina u takvom stanju da ne predstavlja opasnost za život i zdravlje ljudi ili imovinu te u slučaju kvara takav kvar ukloniti bez odgađanja,
 - d) davati potrebne informacije operatoru transportnog sustava, operatoru distribucijskog sustava, u slučaju da ugovori korištenje njihovih usluga,
 - e) u slučaju da ugovori korištenje transportnog ili distribucijskog sustava, osigurati usklađenost količina plina koje preuzme iz plinskog sustava s količinama koje je predao u plinski sustav.

Članak 76.

(Nekvalificirani kupac)

- (1) Nekvalificirani kupci se opskrbljavaju plinom u okviru vršenja obveze javne usluge, na regulirani način i po reguliranim cijenama i nemaju pravo izbora opskrbljivača plinom.
- (2) Nekvalificirani kupac koji svoje uređaje priključuje na distribucijski sustav obvezan je posjedovati suglasnost za priključak na sustav i zaključiti:
 - a) ugovor o kupoprodaji plina sa opskrbljivačem,
 - b) ugovor o korištenju sustava sa Operatorom distribucijskog sustava i
 - c) ugovor o priključku na sustav sa Operatorom distribucijskog sustava.
- (3) Nekvalificirani kupac je dužan:

- a) omogućiti operatoru sustava, na koji je tarifni kupac priključen, ugradnju mjernog uređaja i pristup mjernom uređaju,
- b) pridržavati se uputa dispečerskih centara,
- c) održavati uređaj za prihvata plina u takvom stanju da ne predstavlja opasnost za život i zdravlje ljudi ili imovinu te, u slučaju kvara, takav kvar ukloniti bez odgađanja,
- d) pridržavati se pravilnika koji će biti definirani od strane Regulatorne komisije.

Članak 77. (Prava i obveze kupaca)

- (1) Krajnji kupac ima pravo da, u slučaju tehničkih ili drugih smetnji u isporuci plina, čiji uzrok nije na objektu kupca, zahtijeva da se te smetnje otklone u najkraćem roku.
- (2) Energetski subjekt je dužan da smetnje iz stavka (1) ovog članka otkloni u roku u kome se najbrže može otkloniti smetnja, sukladno normama o izvođenju odgovarajućih radova, a najduže u roku od 24 sata od prijema obavještenja, osim u slučajevima kada to objektivno nije moguće.
- (3) Smetnjama u isporuci plina iz stavka (1) ovog članka ne smatraju se prekidi u isporuci plina nastali zbog primjene mjera ograničenja isporuke iz stavka (1) članka 84. ovog zakona.
- (4) Krajnji kupac je dužan da plin koristi pod uvjetima utvrđenim ugovorom o opskrbi plinom i sukladno zakonu.
- (5) Krajnji kupac je dužan da plin koristi za sopstvene potrebe, pod uvjetima za kategoriju i grupu potrošnje utvrđenim u suglasnosti za priključenje.
- (6) Krajnji kupac je dužan da omogući ovlaštenim licima plinskih subjekata i Regulatornoj komisiji pristup mjernim uređajima i instalacijama, kao i mjestu priključka radi očitavanja, provjere ispravnosti, otklanjanja kvarova, zamjene i održavanja uređaja i izmještanje mjernih mjesta van objekta tj. na granicu vlasništva, ili obustave isporuke plina u slučajevima kada vlasnik ili stanar neovlašteno koristi plin ili ne plati račun za isporučeni plin sukladno utvrđenim rokovima i uvjetima.
- (7) Kupci su odgovorni za održavanje svih unutarnjih plinskih instalacija koje trebaju biti implementirane od strane kvalificiranih stručnjaka sa svim atestima koje zatraži Regulatorna komisija;

Članak 78. (Zaštita kupaca)

- (1) Opskrbljivač je dužan da opskrbu krajnjih kupaca vrši sukladno općim uvjetima za opskrbu, koji moraju biti objavljeni najmanje 15 dana prije početka opskrbe i naročito sadrže:
 - a) način promjene ugovorenih uvjeta opskrbe i pravo krajnjeg kupca na povlačenje;
 - b) način obavještanja o povećanju naknada prije primjene povećanja;
 - c) način informiranja o važećim cijenama, tarifama i standardnim rokovima i uvjetima, posebno u pogledu pristupa i usluga;

(2) Opskrbljivač je dužan da na svojoj internet stranici objavi cijene za kvalificirane kupce i tarife za domaćinstva .

(3) Opskrbljivač je dužan da svim krajnjim kupcima pod istim uvjetima kao javni opskrbljivač obračuna i naplati:

- a) korištenje transportnih i distribucijskih sustava plina;
- b) naknadu za pomoćne i sustavne usluge;
- c) druge naknade sukladno zakonu.

(4) Opskrbljivač je dužan da naplaćuje energiju i usluge na temelju računa koji moraju biti pregledni i razumljivi.

XV SIGURNOST OPSKRBE PLINOM I MJERE U SLUČAJU POREMEĆAJA NA TRŽIŠTU PLINA

Članak 79.

(Sigurnost opskrbe)

1) Učesnici u sektoru plina dužni su planirati i poduzimati mjere za sigurnu opskrbu plinom sukladno propisanim standardima opskrbe plinom i odgovorni su za sigurnost opskrbe plinom u okviru svoje djelatnosti.

2) Kanton je odgovoran za praćenje odnosa između ponude i potražnje plina na svom području, izradu procjena buduće potrošnje i raspoložive ponude, te planiranje izgradnje dodatnih kapaciteta za razvoj distribucijskog sustava na svom području.

3) Kantonalno ministarstvo nadležno za poslove energije učestvuje u izradi Strategije razvoja plinskog sektora sukladno članku 4. ovog zakona, odnosno dokumenata prostornog uređenja na kantonalnoj razini.

(4) Ministarstvo sačinjava i Vladi dostavlja godišnje izvješće o stanju sigurnosti opskrbe plinom i očekivanim potrebama za plinom najkasnije do 30. lipnja tekuće za prethodnu godinu.

(5) Izvješće iz stavka (4) ovog članka sadrži:

- a) pogonsku sigurnost transportnih i distribucijskih sustava plina;
- b) predviđanje bilance nabavke i potrošnje za naredno petogodišnje razdoblje;
- c) očekivano stanje sigurnosti opskrbe za narednih pet do 15 godina;
- d) investicijske namjere operatora transportnog sustava i korisnika transportnog sustava plina za narednih pet ili više godina, uključujući izgradnju prekograničnih vodova;
- e) principi upravljanja zagušenjima u prijenosnim i distribucijskim sustavima sukladno međunarodnim pravilima;
- f) postojeće i planirane vodove transportnog sustava plina;
- g) očekivani razvoj opskrbe, prekograničnih razmjena i potrošnje, uzimajući u obzir mjere za upravljanje potrošnjom;
- h) područne, nacionalne i europske ciljeve održivosti razvoja, uključujući međunarodne projekte.

(6) Izvješće iz stavka (4) ovog članka objavljuje se na internet stranici Ministarstva.

Članak 80.
(Mjere u slučaju poremećaja na tržištu)

(1) U slučaju poremećaja na tržištu prouzrokovanog neočekivanim nedostatkom plina, prirodnih nepogoda i tehnoloških katastrofa (krizne situacije) Vlada može propisati:

- a) mjere ograničenja trgovine plinom;
- b) posebne uvjete trgovine;
- c) mjere ograničenja uvoza plina;
- d) posebne uvjete za uvoz plina;
- e) prioritete isporuke plina kupcima.

(2) Operatori transportnih i distribucijskih sustava dužni su da, sukladno ovom zakonu, obezbijede odgovarajuće kapacitete za prekogranični prijenos plina, sigurnost opskrbe plinom i razmjenu podataka u slučaju ugrožene sigurnosti opskrbe ili mjera iz članka 83. stavak (1) ili članka 84. stavka (1) ovog zakona.

(3) Operatori sustava dužni su da obezbijede primjenu mjera iz stavka (1) ovog članka na transparentan i nediskriminatoran način koji ne narušava pravila tržišta.

(4) Mjere iz stavka (1) ovog članka su privremene i mogu se primjenjivati do otklanjanja poremećaja iz stavka (1) ovog članka.

Članak 81.
(Nadležnost za sprovođenje mjera)

(1) Opskrbljivač plina koji je u prethodnoj godini opskrbljivao 20 % ili više ukupno prodane količine plina dužan je da, u slučaju smetnji na izvoru opskrbe ili na transportnom putu, osigura najmanje 30 % količina od ugovorenih za normalnu opskrbu u tekućoj godini, osiguravajući ih iz drugih izvora ili skladišta ili drugim transportnim putem.

(2) Opskrbljivač je dužan da, do 31. siječnja tekuće za prethodnu godinu, Ministarstvu i Regulatornoj komisiji dostavi izvješće o obezbjeđivanju sigurnosti opskrbe, koji naročito sadrži:

- a) mjere za obezbjeđivanje sigurnosti opskrbe, kriterijume i način njihove primjene;
- b) obim upotrijebljenih skladišnih kapaciteta i informacije o zaključenim dugoročnim ugovorima;
- c) indikativne ciljeve sigurnosti opskrbe za narednih pet godina i predviđene mjere, uključujući skladištenje.

(3) Mjere obezbjeđivanja sigurnosti opskrbe i bliži sadržaj izvještaja iz stavka (2) ovog članka utvrđuju se propisom Vlade.

Članak 82.
(Povlašteni kupci)

(1) Za opskrbu u slučajevima poremećaja ili nestašice prioritet u opskrbi imaju posebni kupci:

- a) kućanstva;

- b) kupci koji obavljaju djelatnost zdravstva, rehabilitacije, obrazovanja i socijalne skrbi;
- c) kupci koji upotrebljavaju plin za grijanje potrošača iz toč. a) i b) ovog stavka ili proizvode toplotu za daljinsko grijanje i/ili hlađenje iz toč. a) i b) ovog stavka, u obimu koji je potreban za ove kupce;
- d) operatore sustava plina za potrebe funkcioniranja sustava.

(2) Povlašteni kupci iz stavka (1) ovog članka, osim kućanstava, su dužni da obavijeste svoje opskrbljivače o vrsti potrošnje i potrebnim količinama na svojim primopredajnim mjestima za određeno razdoblje, sukladno zahtjevu opskrbljivača, u roku od dva mjeseca od prijama zahtjeva.

(3) Moguće sporove koji proizilaze iz razvrstavanja ili nerazvrstavanja kupaca u status povlaštenog kupca, po stavku (1) ovog članka, rješava Regulatorna komisija.

Članak 83. **(Opskrba povlaštenih kupaca)**

(1) Opskrbljivač koji opskrbljava plinom povlaštene kupce iz članka 82. ovog zakona dužan je da opskrbljava plinom i u uvjetima:

- a) djelimičnog ograničenja opskrbe za 20% količina u odnosu na količine iz prethodne godine, u razdoblju koji propisuje Vlada, ne dužem od 30 dana;
- b) izuzetno niske prosječne temperature u razdoblju od pet dana, koji statistički nastupaju svakih 20 godina u razdoblju između prvog prosinca i zadnjeg dana veljače.

(2) Obveza opskrbljivača je da osigura dovoljne količine plina:

- a) za omogućavanje nesmanjene potrošnje kao prije ograničenja, uzimajući u obzir temperature u odnosnom razdoblju;
- b) za omogućavanje dovoljnog grijanja prostorija kod izuzetno niskih spoljnjih temperatura.

(3) Opskrbljivač koji opskrbljava povlaštene kupce iz članka 82. ovog zakona dužan je da u izvješću iz stavka (2) članka 81. ovog zakona navede:

- a) količine plina utrošenog za opskrbu povlaštenih kupaca u prethodnoj godini;
- b) mjere i način osiguranja sigurnosti opskrbe u slučajevima iz stavka (1) ovog članka, način osiguranja dodatne količine plina i obveze opskrbe kupaca iz stavka (2) ovog članka.

(4) Bliže obveze iz stavka (1) ovog članka i razdoblje njihove primjene, način određivanja potrebnih količina za obezbjeđivanje sigurnosti opskrbe, kao i način dokazivanja sprovođenja mjera, utvrđuju se propisom Ministarstva.

Članak 84.

(Osiguranje opskrbe povlaštenih kupaca)

(1) U slučaju izuzetnih uvjeta iz članka 83. stavak (1) ovog zakona ili drugih okolnosti zbog kojih je opskrba ozbiljno poremećena u dužem razdoblju, operatori transportnog i distribucijskih sustava su dužni da preduzmu mjere za obezbjeđenje opskrbe povlaštenih kupaca plina, kojima se ne narušava sigurno funkcioniranje sustava.

(2) Operatori sustava dužni su da na svojoj internet stranici objave plan hitnih mjera za osiguranje opskrbe povlaštenih kupaca.

(3) Ako zbog obima ili trajanja izuzetnih uvjeta iz članka 83. stavak (1) ovog zakona planirane mjere nisu dovoljne za obezbjeđenje opskrbe povlaštenih kupaca, operatori transportnog i distribucijskih sustava dužni su da ograniče ili obustave isporuku plina na primopredajnim mjestima kupaca.

(4) Svi kupci, osim domaćinstva, dužni su da operatorima sustava na koje su priključeni njihovi uređaji daju podatke o tim uređajima. Operatori sustava su dužni da objave zahtjev za dostavljanje podataka i obrasce na svojoj internet stranici.

(5) Grupe kupaca i vrste uređaja i redosljed ograničenja i prekida opskrbe, uzimajući u obzir način upotrebe plina kod pojedinih vrsta kupaca, neophodnost plina za život i zdravlje ljudi i vrstu i obim štete prouzrokovane ograničenjem ili prekidom opskrbe utvrđuju se propisom Vlade.

Članak 85.

(Mjere za osiguranje opskrbe povlaštenih kupaca)

(1) Operator transportnog i distribucijskog sustava dužan je o primjeni mjera iz članka 84. ovog zakona redovito i bez odlaganja obavještavati Ministarstvo i Regulatornu komisiju.

(2) U slučajevima ograničenja ili prekida opskrbe iz članka 84. ovog zakona, operator transportnog ili distribucijskog sustava, opskrbljivač i kupac snose troškove tih mjera.

XVI UPRAVNI NADZOR I INSPEKCIJA

Članak 86.

(Upravni nadzor)

(1) Upravni nadzor obuhvata: nadzor nad primjenom odredbi ovog zakona i drugih propisa, nadzor nad obavljanjem poslova određenih ovim zakonom, nadzor nad zakonitošću upravnih i drugih akata koje donose nadležni organi.

(2) Nadzor iz stavka (1) ovog članka obavlja Ministarstvo i Regulatorna komisija, svako u okviru svojih nadležnosti, sukladno ovlaštenjima propisanim ovim zakonom, Zakonom o organizaciji organa uprave ("Službene novine Federacije BiH", broj: 35/05) i Zakonom o upravnom postupku u Federaciji BiH ("Službene novine Federacije BiH", br: 2/98 i 48/99), što ne isključuje i suradnju sa drugim nadležnim organima i organizacijama.

Članak 87.

(Inspekcijski nadzor)

- (1) Ovim zakonom uređuju se poslovi inspekcijskog nadzora nad izvršavanjem zakona i drugih propisa iz oblasti termoenergetike koji se primjenjuju na teritoriju Federacije (u daljnjem tekstu: inspekcijski nadzor)
- (2) Inspekcijski nadzor obuhvata nadzor nad primjenom ovog zakona, drugih propisa i općih akata, standarda, tehničkih normativa i normi kakvoće koji se odnose na projektovanje, građenje, odnosno rekonstruiranje, remont, održavanje i korištenje plinskih sustava i objekata, instalacija, postrojenja i opreme u tim objektima, kao i na kakvoću isporučenog prirodnog plina.
- (3) Inspekcijski nadzor uključuje kontrolu izgradnje objekata, tehničke ispravnosti, pogonske sigurnosti objekata i postrojenja za plina, sigurnosti ljudi u objektima za korištenje plina, kao i uvid u tehničku i pogonsku dokumentaciju.
- (4) Poslovi inspekcijskog nadzora vrše se kod proizvođača opreme, izvođača radova i korisnika objekata, postrojenja i uređaja koji sa plinskim instalacijama čine tehnološku cjelinu i namjenjeni su za proizvodnju, transport, distribuciju i korišćenje plina (u daljnjem tekstu: plinski objekti i postrojenja).

Članak 88.

(Poslovi inspekcijskog nadzora)

- (1) Poslove inspekcijskog nadzora iz članka 87.ovog zakona vrše Federalna uprava za inspekcijske poslove i kantonalni organi uprave nadležni za poslove inspekcijskog nadzora nad plinskim objektima i postrojenjima, sukladno ovom zakonu, Zakonom o inspekcijama u Federaciji BiH („Službene novine Federacije BiH“, broj 69/05), odgovarajućim kantonalnim zakonima, Zakonom o upravi u Federaciji Bosne i Hercegovine ("Službene novine Federacije BiH", broj 28/97), a po postupku utvrđenom Zakonom o upravnom postupku ("Službene novine Federacije BiH", br. 2/98 i 48/99).
- (2) Poslove inspekcijskog nadzora iz nadležnosti Federacije, vrši Federalna uprava za inspekcijske poslove, odnosno federalni inspektori termoenergetike (u daljnjem tekstu: federalni inspektor), a poslove iz nadležnosti kantonalnih organa uprave vrše kantonalne uprave za inspekcijske poslove, odnosno kantonalni inspektori termoenergetike (u daljnjem tekstu: kantonalni inspektor).

Članak 89.

(Prava i dužnosti termoenergetskog inspektora)

- (1) Termoenergetski inspektor vrši inspekcijski nadzor nad:
 - a) projektiranjem, proizvodnjom, izgradnjom, eksploatiranjem i održavanjem objekata za: proizvodnju, transport, skladištenje, LNG sustave i distribuciju prirodnog plina, sukladno ovlaštenjima utvrđenim ovim zakonom;
 - b) projektiranjem, proizvodnjom, izgradnjom, eksploatiranjem i održavanjem: stabilnih i mobilnih posuda pod tlakom,
 - c) stručnom osposobljenošću osoba koje obavljaju poslove projektiranja, proizvodnje, nadzora, rukovođenja, rukovanja i održavanja uređaja i opreme pod tlakom;
- (2) Termoenergetski inspektor ima pravo i dužnost da provjerava:

- a) da li je pribavljeno odobrenje nadležnog organa za postavljanje, izgradnju i rekonstruiranje plinskih postrojenja, instalacija, uređaja i opreme pod tlakom;
- b) da li je tehnička dokumentacija za izgradnju, postavljanje i rekonstruiranje plinskih postrojenja, instalacija, uređaja i opreme pod tlakom izrađena sukladno zakonu, tehničkim propisima i standardima;
- c) da li se izrada, ugradnja i ispitivanje i održavanje opreme pod tlakom vrši sukladno zakonu, tehničkim propisima i standardima;
- d) da li energetski subjekti koji obavljaju djelatnosti proizvodnje, transporta, distribucije i isporuke prirodnog plina i LNG sustava ispunjavaju uvjete propisane zakonom za obavljanje tih djelatnosti;
- e) da li se oprema pod tlakom redovito održava i da li se vrši njena redovita kontrola i ispitivanje u tijeku eksploatacije sukladno tehničkim propisima i standardima;
- f) urednost isporuke i kakvoća plina koji se isporučuje kupcima.

(3) Termoenergetski inspektor vrši i druge poslove utvrđene zakonom ili propisima donijetim na temelju ovog zakona.

Članak 90. **(Ovlaštenja inspektora)**

(1) U vršenju inspekcijskog nadzora termoenergetski inspektor je ovlašten da:

- a) naloži da se utvrđene nepravilnosti i nedostaci otklone u roku koji odrede;
- b) obustavi izgradnju plinskog objekta, odnosno postavljanje uređaja, postrojenja i instalacija ili opreme pod tlakom, ako:
 - 1. u određenom roku nisu otklonjene utvrđene nepravilnosti i nedostaci;
 - 2. se izgradnja plinskog objekta, uređaja, postrojenja i instalacija vrši bez odobrenja nadležnog organa ili suprotno tehničkoj dokumentaciji na temelju koje je izdato odobrenje;
- c) zabrani obavljanje energetske djelatnosti ili gradnju plinskog objekta, ako nije pribavljena licenca ili akt na temelju kojeg se može graditi objekat;
- d) naredi obustavu daljnje gradnje ili korištenja plinskog objekta, odnosno obustavu opskrbe plinom, ako se ti objekti ne grade, ne koriste ili ne održavaju po odobrenoj ili potvrđenoj dokumentaciji prema posebnim tehničkim ili drugim propisima i ako zbog toga postoji neposredna opasnost za stabilnost i sigurnost energetskih objekata, zdravlje ili život ljudi ili sigurnost saobraćaja ili susjednih građevina;
- e) zabrani upotrebu plinskog objekta, odnosno korištenje uređaja, postrojenja, instalacija i opreme pod tlakom, ako:
 - 1. rad objekta, uređaja, postrojenja ili instalacije dovodi u opasnost život ili zdravlje ljudi i imovinu;
 - 2. po isteku roka utvrđenog rješenjem o obustavi upotrebe, odnosno korištenja objekta nisu otklonjene utvrđene nepravilnosti i nedostaci;

3. se plinskom subjektu oduzme licenca zbog neispunjavanja propisanih uvjeta, osim u slučaju iz članka 65. ovog zakona.

(2) Energetski subjekt, kome je rješenjem inspektora naloženo otklanjanje nedostataka i nepravilnosti dužan je da u pisanoj formi obavijesti inspektora o otklanjanju nedostataka i nepravilnosti u roku koji je određen rješenjem.

(3) Nadležna inspekcija će, sukladno zakonu, naložiti obustavu gradnje ili rušenje građevinskih objekata koji se grade bez odobrenja iz stavka(9) članka 58 ovog zakona.

Članak 91.

(Način postupanja i mjere kod inspekcijskog nadzora)

(1) Inspektor ne može da izrađuje ili da učestvuje u izradi tehničke dokumentacije i vršenju tehničke kontrole tehničke dokumentacije za objekte nad kojima vrši inspekcijski nadzor i da vrši stručni nadzor nad izgradnjom, odnosno izvođenjem radova na objektima nad kojima vrši inspekcijski nadzor.

(2) Energetski subjekt, privredno društvo i drugi vlasnik energetskog objekta, uređaja ili postrojenja dužan je da omogući inspektorima nesmetano izvršavanje inspekcijskog nadzora, da mu dozvoli ulazak u objekte, da mu stavi na raspolaganje sve zahtijevane podatke, dokumenta i izvješća potrebna za vršenje inspekcijskog nadzora.

(3) Inspekcijski nadzor se obavlja sukladno zakonu koji uređuje inspekcijski nadzor.

(4) Zapisnik o inspekcijskoj kontroli objekata iz nadležnosti Regulatorne komisije dostavlja se na njen zahtjev.

XVII KAZNENE ODREDBE

Članak 92.

(Prekršaji)

(1) Za prekršaj kaznit će se novčanom kaznom u iznosu od 7.000 KM do 15.000 KM pravna osoba, ako:

a) ne pripremi i ne dostavi Ministarstvu podatke za izradu energetske bilance u propisanom roku ili ako svoju bilancu ne usuglasi sa energetskom bilansom Federacije (članak 9. stavak (3));

b) obavlja energetsku djelatnost bez izdate licence (članak 63. stavak (1))

c) obavlja energetsku djelatnost nakon isteka roka važenja licence (članak 63. stavak (6));

d) obavlja energetsku djelatnost nakon oduzimanja licence (članak 64. stavak (2) i članak 65. stavak (1));

e) obavlja plinsku djelatnost suprotno pravilima o funkcioniranju distribucijskog, odnosno transportnog sustava plina (članak 27. stavak (1) i članak 38. stavak (1));

f) obavlja plinsku djelatnost suprotno članku 46. ovog zakona;

g) ne čuva tajnost povjerljivih, komercijalnih, poslovnih i drugih podataka do kojih dođe obavljanjem plinske djelatnosti (točka n) stavak (2) članka 28. i točka n) stavak (2) članka 37. zakona);

h) ako korisnika sustava kome je izdata suglasnost za priključenje ne priključi na transportni, odnosno distribucijski sustav ili to ne učini u roku od 30 dana od dana prijama

urednog zahtjeva sukladno točki d) stavka (2) članka 28. i točkama e) i f) stavka (2) članka 37. ovog zakona.

i) izvrši prekid isporuke plina kupcu suprotno **toč.** a) stavka (4) članka 58. i stavak (9) članka 70. ovog zakona.

(2) Za prekršaje iz stavka (1) ovog članka kazniće se i odgovorna osoba u pravnoj osobi novčanom kaznom u iznosu od 1.000 KM do 3.000 KM.

(3) Za prekršaje iz stavka (1) ovog članka kazniće se i fizička osoba novčanom kaznom u iznosu od 300 KM do 1.000 KM.

Članak 93.

(1) Za prekršaj kaznit će se novčanom kaznom u iznosu od 5.000 KM do 10.000 KM pravna osoba, ako:

- a) suprotno stavku (1) članka 57. ovog zakona priključi objekat na transportni ili distribucijski sustav bez prethodno pribavljene suglasnosti za priključenje izdate od strane operatora transportnog ili distribucijskog sustava (točke o) stavka (2) članka 28. i točke f) stavka (2) članka 37. ovog zakona i)
- b) ne koristi energiju pod uvjetima utvrđenim u suglasnosti za priključenje (stavak (5) članka 77. ovog zakona)

(2) Za prekršaje iz stavka (1) ovog članka kazniće se i odgovorna osoba u pravnoj osobi novčanom kaznom u iznosu od 1.000 KM do 2.000 KM.

(3) Za prekršaje iz stavka (1) ovog članka kazniće se i fizička osoba novčanom kaznom u iznosu od 300 KM do 1.000 KM.

Članak 94.

(1) Za prekršaj kaznit će se novčanom kaznom u iznosu od 5.000 KM do 10.000 KM pravna osoba, ako:

- a) ne omogućiti ovlaštenim osobama plinskog subjekta pristup mjernim uređajima i instalacijama, kao i mjestu priključka radi kontrole, održavanja, izmještanja ili prekida isporuke plina (stavak (6) članka 77. ovog zakona);
- b) onemogućiti ovlaštenim osobama plinskog subjekta pristup do nekretnina i na nekretnine na kojima se nalaze ili grade plinski objekti (stavak (3) članka 56. ovog zakona) .
- c) gradi objekte i izvodi radove, iznad ili pored energetske objekta bez odobrenja energetske subjekta ili ako sadi drveće i drugo raslinje na zemljištu iznad, ispod ili u neposrednoj blizini energetske objekta, koji ometaju proizvodnju, transport, distribuciju ili isporuku energije (st. (7) i (8) članak 58. ovog zakona).

(2) Za prekršaje iz stavka (1) ovog članka kazniće se i odgovorna osoba u pravnoj osobi novčanom kaznom u iznosu od 1.000 KM do 2.000 KM.

(3) Za prekršaje iz stavka (1) ovog članka kazniće se i fizička osoba novčanom kaznom u iznosu od 300 KM do 1.000 KM.

XVIII PRIJELAZNE ODREDBE

Članak 95. (Privremeno djelovanje)

- (1) Svi subjekti za plin koji postoje na dan stupanja na snagu ovog zakona mogu nastaviti trenutačni obim aktivnosti bez licence Regulatorne komisije ali samo do organizacijske i funkcionalne uspostave Regulatorne komisije za oblast plina.
- (2) Rok za organizacijsku i funkcionalnu uspostavu Regulatorne komisije za oblast plina ne može biti duži od šest mjeseci od stupanja na snagu ovog zakona ili Zakona o električnoj energiji u Federaciji BiH.
- (3) Subjekti iz stavka (1) ovog članka mogu nastaviti rad prema tarifi koja postoji na dan stupanja na snagu ovog zakona dok Regulatorna komisija ne odobri novu tarifu sukladno odredbama ovog zakona.
- (4) Plinski subjekti koji na dan stupanja na snagu ovog zakona obavljaju neku od plinskih djelatnosti uskladiće svoje poslovanje sa ovim zakonom u roku ne dužem od šest mjeseci od dana stupanja na snagu zakona .
- (5) Pravno razdvajanje operatora distribucijskog sustava iz članka 17. i 20. ovog zakona izvršiće se u roku od šest mjeseci od dana stupanja na snagu ovog zakona.
- (6) Pravno razdvajanje operatora transportnog sustava iz članka 17. i 19. ovog zakona izvršiće se u roku ne dužem od 31.12. 2014.g.
- (7) Do ishodovanja licence za obavljanje transporta plina, sukladno članku 36. stavak 3. ovog zakona, za operatora transportnog sustava iz članka 37. ovog zakona u Federaciji BiH se određuje BH-Gas.
- (8) Do osnivanja operatora tržišta na državnoj razini, ili do uspostave operatora za plina na državnoj razini, djelatnost operatora tržišta u Federaciji BiH će obavljati operator transportnog sustava u okviru funkcionalno razdvojene cjeline, a na temelju licence izdate od strane Regulatorne komisije
- (9) Do osnivanja operatora tržišta iz stavka (8) ovog članka, naknada za rad operatora tržišta je sastavni dio naknade za korištenje transportnog sustava.
- (10) Danom uspostave jednog od organa iz stavka (8) ovog članka prestaje da važi licenca operatoru transporta za obavljanje djelatnosti operatora tržišta.
- (11) Metodologije za utvrđivanje tarifa i cijena za plin iz nadležnosti Regulatorne komisije utvrdiće se najkasnije u roku od šest mjeseci od funkcionalne uspostave Regulatorne komisije i određivanja operatora distribucijskog sustava plina.
- (12) Do uspostave regulatora na državnoj razini obvezu pružanja javne usluge iz stavka (3) članka 16. ovog zakona a iz nadležnosti državnog regulatora utvrđuje Ministarstvo.
- (13) Do uspostave regulatora na državnoj razini i nezavisnog operatora sustava na državnoj razini obveze i njihove nadležnosti iz čl. 37.,38., 39.,40., 41. i 45.ovog zakona preuzima Ministarstvo.
- (14) Pravilnik iz stavka (3) članka 12. ovog zakona Ministarstvo donosi u roku od šest mjeseci od dana stupanja na snagu ovog zakona.
- (15) Za zadovoljenje zahtjeva iz st.(4), (5) i (6) članka 67. ovog zakona i stavka (14) ovog članka, a do njegovog okončanja, Federacija BiH podržava projekat "Harmonizacija tehničke regulative u plinskom sektoru zemalja jugoistočne Europe" koji se radi u koordinaciji sa "DVGW" - njemačkim udruženjem za plin i vodu, i "IGT" kao operativnim izvršiocom ispred Udruženja za plin Bosne i Hercegovine.

- (16) Izmjene i dopune pravilnika iz stavka (14) ovog članka donosiće se sukcesivno nakon kandidiranja tehničke regulative verificirane od strane Koordinacijskog odbora projekta iz stavka (15) ovog članka, i odobrene od strane Udruženja za plin Bosne i Hercegovine.
- (17) Opskrbljivač prirodnog plina će , u roku od 90 dana utvrditi opće uvjete za opskrbu iz točke d) stavka (3) članka 70. ovog zakona i dostaviti ih Regulatornoj komisiji na odobravanje.
- (18) Javni opskrbljivač prirodnog plina će, u roku od 90 dana od dana njegovog određivanja, utvrditi opće uvjete za opskrbu iz točke b) stavka (4) članka 71. ovog zakona i dostaviti ih Regulatornoj komisiji na odobravanje.
- (19) Operatori sustava za oblast plina, izuzev operatora transportnog sustava, i javni opskrbljivač prirodnog plina odrediće se u roku od tri godine od dana stupanja na snagu ovog zakona .
- (20) Akta iz svoje nadležnosti operatori sustava za plin će donijeti u roku od šest mjeseci od dana određivanja i dostaviti ih Regulatornoj komisiji, odnosno Ministarstvu u okviru njegove nadležnosti utvrđenih ovim zakonom, na odobravanje.
- (21) Propis iz stavka (5) članka 84. ovog zakona Vlada će donijeti u roku od šest mjeseci od dana određivanja operatora za oblast plina i javnog opskrbljivača prirodnog plina.
- (22) Propisi iz članka 48. stavak (2) toč. f), j), n), p) i r) i članka 49. stavak k) ovog zakona, za čije donošenje je nadležna Regulatorna komisija, donijeće se u roku do godinu dana od dana funkcionalne uspostave Regulatorne komisije.
- (23) Licence izdate do dana stupanja na snagu ovog zakona važe do isteka roka na koji su izdate.
- (24) Opći akti za pružanje usluga operatora plinskih sustava uskladiće se sa ovim zakonom najkasnije u roku od šest mjeseci od dana stupanja na snagu ovog zakona i njihovog uspostavljanja.
- (25) Jedinice lokalne samouprave dužne su da usklade razvojna dokumenta sa ovim zakonom i najkasnije u roku od godinu dana od dana stupanja na snagu ovog zakona.
- (26) Danom stupanja na snagu ovog zakona prestaje da važi Uredba o organizaciji i regulaciji sektora plinske privrede („Službene novine Federacije BiH“, broj: 83/07).

Članak 96.

- (1) Tarifne kupce, do izbora javnog opskrbljivača sukladno stavku (6) članka 71. ovog zakona, nastavlja da opskrbljava opskrbljivač koji ih je opskrbljavao do stupanja na snagu ovog zakona, na način i pod uvjetima utvrđenim ovim zakonom.
- (2) Kupce koji na dan stupanja na snagu ovog zakona imaju status kvalificiranog kupca nastavlja da opskrbljava opskrbljivač koji ih je opskrbljavao do stupanja na snagu ovog zakona, ako kupac ne promijeni opskrbljivača.
- (3) Operatori transportnog sustava i korisnici transportnog sustava, osim opskrbljivača, zaključiće ugovor o priključenju sukladno ovom zakonu u roku od šest mjeseci od dana stupanja na snagu ovog zakona.

- (4) Operator distribucijskog sustava zaključice ugovore o priključenju sa krajnjim kupcima sukladno ovom zakonu najkasnije do 1. siječnja 2015. godine.

Članak 97.

- (1) Propisi iz članka 52. stavak (9), članka 60. stavak (2), članka 67. stavak (5) i članka 83. stavak (4), na temelju ovlaštenja iz ovog zakona, donijeće se u roku od šest mjeseci od dana stupanja na snagu ovog zakona.
- (2) Do donošenja propisa iz stavka (1) ovog članka primjenjivaće se propisi koji su važili do stupanja na snagu ovog zakona.
- (3) Tehnički propisi doneseni do stupanja na snagu ovog zakona primjenjuju se do donošenja tehničkih propisa na temelju ovlaštenja utvrđenih ovim zakonom.

XIX ZAVRŠNE ODREDBE

Članak 98. (Stupanje na snagu zakona)

- (1) Ovaj zakon stupa na snagu osmog (8.) dana od dana objave u «Službenom novinama Federacije BiH»
- (2) Na postupke koji su propisani ovim zakonom na odgovarajući način se primjenjuju odredbe Zakona o upravnom postupku, Zakona o gospodarskim društvima, Zakona o koncesijama, Zakona o prostornom planiranju i korištenju zemljišta na razini BiH („Službene novine Federacije BiH“ br. 02/06,72/07, 32/08 i 4/10)..
- (3) Zakon se može primjenjivati u svim svojim odredbama na Distrikt Brčko, a Regulator može primjenjivati zakon na sva poduzeća za prirodni plin u Distriktu Brčko, samo ukoliko Skupština Brčko Distrikta BiH donese legislativu kojom se utvđuje da Brčko Distrikt BiH bude reguliran odredbama ovog zakona.

OBRAZLOŽENJE

NACRTA ZAKONA O PLINU U FEDERACIJI BOSNE I HERCEGOVINE

I USTAVNI TEMELJ

Ustavni temelj za donošenje Zakona o plinu u Federaciji BiH sadržan je u odredbi članka III.1. točka f), koji je izmijenjen amandmanima VIII, LXXXIX i CVI Ustava Federacije Bosne i Hercegovine prema kojoj je propisana isključiva nadležnost Federacije u utvrđivanju energetske politike, uključujući raspodjelu između kantona, te osiguranje i održavanje potrebne infrastrukture.

II RAZLOZI ZA DONOŠENJE ZAKONA

Razlozi za donošenje ovog zakona proizilaze iz pruzetih obveza Bosne i Hercegovine, kao potpisnika Ugovora o osnivanju Energetske zajednice zemalja Jugoistočne Evrope, čime je preuzela obveze implementacije Direktive 2003/55/EC, Uredbe 1775/2005/EC i Direktive 2004/67/EC, kao i transponiranja Direktive 2009/73/EC iz tzv. „trećeg energetskog paketa“.

Direktiva 2003/55/EC se odnosi na zajednička pravila za uspostavu internog tržišta prirodnog plina i definira obvezu zemalja članica da:

- Kreiraju stabilan zakonski i regulatorni okvir na domaćem tržištu;
- Izvrše aktivnosti vezane za razdvajanje proizvodnje, opskrbe, transporta i distribucije prirodnog plina;
- Izvrše eliminaciju diskriminirajućeg ponašanja na tržištu i povećaju konkurenciju.

Uredba 1775/2005/EC definira uvjete za pristup prijenosnim mrežama za transport prirodnog plina radi prekograničnog transporta i definira obvezu zemalja članica da:

- odrede nediskriminirajuća pravila za uvjete pristupa prenosnim sustavima prirodnog plina (tarife, pristup treće strane, upravljenje zagušenjem itd).

Preduvjet za transponiranje ovog propisa u domaće zakonodavstvo je osnivanje operatora transportnog sustava sukladno Direktivi 2003/55/EC.

Direktiva 2004/67/EC se odnosi na obvezu zemalja članica na uvođenje mjera za zaštitu sigurnosti opskrbe prirodnim plinom.

Direktiva 2009/73/EC iz tzv. „trećeg energetskeg paketa“ se odnosi na obvezu funkcionalnog razdvajanja uključujući i vlasništvo nad gospodarskim društvima koja se bave energetske djelatnostima u sektoru plinske privrede, čime se strožije definiraju uvjeti i obveze na unutarnjem tržištu plina. Onaj dio Direktive koji se odnosi na transport plina i sve što je vezano za regulaciju transporta kao i međudržavne plinske konekcije nije moglo biti transponovano u ovaj zakon iz razloga što se radi o ingerencijama države Bosne i Hercegovine. Naime Direktivom se preferira uspostava jednog regulatora na nivou države, kao nacionalnog tijela sa definiranim nadležnostima i jurisdikcijom na teritoriji cijele države Bosne i Hercegovine.

Podsjećamo, da je u Federaciji BiH predmetna materija trenutno regulirana Uredbom o organizaciji i regulaciji sektora plinske privrede Federacije Bosne i Hercegovine ("Službene novine Federacije BiH" broj 83/07), koja će danom stupanja na snagu ovog zakona prestati da važi.

Tekst Nacrta zakona o plinu podijeljen je u 19 (devetnaest) poglavlja, s napomenom da je redosljed poglavlja, uvažavajući Mišljenje Ureda za zakonodavstvo i usklađenost sa propisima Evropske unije, neznatno promijenjen, pa je sadašnje poglavlje IV bilo poglavlje VI u odnosu na tekst prijedloga zakona koji je išao na mišljenje Uredima, poglavlje V bilo IV, a poglavlje VI bilo poglavlje V.

Napominjemo da je većina primjedbi Ureda za zakonodavstvo i usklađenost sa propisima Evropske unije – u daljnjem tekstu: Ured, kao i Federalnog ministarstva finansija/financija prihvaćena i ugrađena u tekst Nacrta zakona.

Naglašavamo su svi članovi dobili svoje nazive, a nazivi poglavlja razrađeni, detaljno normirani i to onim redosljedom kako je to navedeno u mišljenju Ureda.

Razlozi za primjenu pojedinih članova Zakona o plinu u Federaciji BiH sadržani su u obrazloženjima po pojedinim poglavljima, kako slijedi:

Poglavljje I OPĆE ODREDBE

Člankom 1. stavak (1) uređuje se organizacija i funkcioniranje sektora prirodnog plina, pravila i uvjeti za obavljanje energetske djelatnosti u sektoru prirodnog plina, planiranje i razvoj tržišta prirodnog plina, reguliranje tržišta, razdvajanje djelatnosti, pristup treće strane sustavu za prirodni plin, izgradnja i rekonstrukcija infrastrukturnih objekata, tehnička pravila, nadzor nad provođenjem zakona, srodni principi, procedure i vezana prava i obveze fizičkih i pravnih osoba, te druga pitanja od značaja za plinski sektor u Federaciji Bosne i Hercegovine.

Brisanje stavka (2) ovog članka, prema Mišljenju Ureda za zakonodavstvo i usklađenost sa propisima Evropske unije, zbog toga što isti nije sukladno pravilima o nomotehnici koja se koriste pri izradi propisa, (a koja još uvijek nisu usvojena i objavljena) nismo uvažili iz razloga što smatramo da navedene oblasti i bitna pitanja koja nisu predmet ovog zakona treba da budu naglašena. Kako se radi o pitanjima koja se odnose na reguliranje transporta prirodnog plina, međunarodnu trgovinu, upravljanje, balansiranje i pomoćne usluge transportnog sustava, što je u proteklom periodu bilo predmetom rasprava na entitetskoj razini, odnosno razlogom za nedonošenje zakona o

plinu na državnom nivou, smatramo neophodnim da ovakav stav treba da ostane definiran na način kako je predloženo.

Poglavlje II CILJEVI

Mišljenje Ureda za zakonodavstvo i usklađenost sa propisima Evropske unije da navedene ciljeve potrebno situirati samo u obrazloženju nismo uvažili iz razloga što smatramo da je iste potrebno taksativno navesti u zakonu, a što je bila praksa i kod drugih zakona koji su na snazi, odnosno koji su upućeni u parlamentarnu proceduru (Zakon o el. energiji u FBiH, Zakon o OIEiEK, Zakon o energetskej učinkovitosti u FBiH itd.).

Članak 2. kroz 12) točaka navodi temeljne ciljeve ovog zakona, kao što su:

- 13) osiguranje kontinuiranog, sigurnog i kvalitetne opskrbe kupaca prirodnim plinom;
- 14) uključivanje u međunarodno tržište prirodnim plinom, putem jedinstvenog tržišta prirodnog plina u Bosni i Hercegovini, osiguranjem usklađenosti tržišta prirodnog plina BiH i kompatibilnosti sustava prirodnog plina BiH sa drugim regionalnim i europskim tržištima i sustavima;
- 15) podsticanje održivog razvoja tržišta prirodnog plina
- 16) energetska učinkovitost;
- 17) zaštita okoliša sukladno propisima i domaćim i međunarodnim standardima;
- 18) zaštita interesa korisnika sustava;
- 19) osiguranje transparentnih i nediskriminatornih tarifa za proizvodnju, distribuciju i opskrbu prirodnim plinom;
- 20) osiguraje pristupa sustavu na nediskriminatoran, transparentan način koji odražava stvarne troškove;
- 21) osiguranje da distributivni i transportni sustavi funkcioniraju putem subjekata koji su neovisni po formi, organizaciji i odlučivanju od drugih aktivnosti koje nisu vezane za distribuciju i transport;
- 22) osiguranje uvjeta kojima je izvorima bioplina i drugim tipovima plina iz biomase omogućen nediskriminatoran pristup plinskom sustavu, uzimajući u obzir neophodne zahtjeve kakvoće, tehničke propise i sigurnosne standarde;
- 23) obveza vršenja javne usluge poduzeća za prirodni plin;
- 24) zaštita prava socijalno ugroženih kupaca.

Članak 3. navodi i definira 52. definicije pojmova koji se koriste u ovom zakonu, s naglaskom da Mišljenje Ureda za zakonodavstvo i usklađenost sa propisima Evropske unije da točke 8), 10) i 12) iz nomotehničkih razloga treba brisati nije uvaženo, iz razloga što su ove definicije preuzete iz direktiva 2009/73/EZ i 2003/55/EZ, a obveza transponiranja definicija je da se iste transponuju u tekstu kako je to navedeno u direktivama. U slučaju da se transponiranje ne izvrši na navedeni način smatra se da isto nije usklađeno sa direktivom.

Poglavlje III STRATEGIJA, POLITIKA I PLANIRANJE RAZVOJA PLINSKOG SEKTORA ima ukupno sedam članaka (od 4 do 10), koji reguliraju pitanja:

- Strategije razvoja plinskog sektora,
- Politike razvoja plinskog sektora,
- Strateškog plana razvoja plinskog sektora,
- Akcijskog plana,

- Usklađivanja planova,
 - Bilance potreba za prirodnim plinom, sa propisanim sadržajem,
 - Privremenih smjernica politike za razvoj sektora prirodnog plina, koje Federalno ministarstvo energije, rudarstva i industrije priprema, Vlada Federacije donosi, i na koje Parlament Federacije daje suglasnost,
- a što je usklađeno i sa setom energetske zakona koji su do sada prosljeđeni u parlamentarnu proceduru.

Poglavlje IV UČESNICI U PLINSKOM SEKTORU

se sastoji od tri članka (11., 12. i 13.) (ranije 14., 15., 16.) koji **člankom 11.** propisuje institucije i učesnike u plinskom sektoru, čije su uloge i odgovornosti definirane ovim zakonom, i to:

- s) Ministarstvo
- t) Regulatorna komisija
- u) Operator transportnog sustava
- v) Operator distributivnog sustava
- w) Operator sustava skladištenja plina,
- x) Operator LNG sustavom,
- g) Proizvođači
- h) Opskrbljivači
- i) Kupci

te navodi da su učesnici u plinskom sektoru iz točki d), e), f), g) i kvalificirani kupac dužni da operatoru transportnog sustava dostave sve potrebne podatke sukladno pravilima o radu transportnog sustava, a da je Operator transportnog sustava dužan da operatoru za plin na državnoj razini dostavi sve potrebne podatke sukladno pravilima o radu transportnog sustava.

Članak 12. propisuje da je **Ministarstvo**

- odgovorno za izdavanje energetske dozvole, praćenje odnosa između ponude i potražnje na tržištu plina, izradu procjena buduće potrošnje i raspoložive ponude, planiranje izgradnje i razvoja dodatnih kapaciteta plinskog sustava, te predlaganje i poduzimanje mjera u slučaju proglašenja kriznog stanja sukladno ovom zakonu i podzakonskim propisima
- Ministarstvo učestvuje u izradi Prostornog plana Federacije koji donosi Parlament Federacije BiH, i da
- Ministarstvo donosi pravilnik kojim propisuje način donošenja i primjenu tehničkih pravila za oblast prirodnog plina i funkcioniranje plinskog sektora – mišljenje Ureda da

Članak 13. propisuje u kojim uvjetima Ministarstvo može poduzeti privremene mjere u slučaju vanrednih okolnosti.

Poglavlje V ENERGETSKE DJELATNOSTI U PLINSKOM SEKTORU ima 2 članka (14. i 15) (**ranije čl. 11. i 12**) od kojih:

Članak 14. navodi energetske djelatnosti u plinskom sektoru, u koje spadaju:

- g) istraživanje i proizvodnja plina;

- h) transport plina;
- i) distribucija plina;
- j) skladištenje plina;
- k) upravljanje LNG sustavom i
- l) opskrba

Članak 15. regulira način obavljanja energetske djelatnosti, što je preuzeto iz direktive 2003/55/EZ, pa iz tog razloga nije prihvaćeno mišljenje Ureda o potrebi njegovog brisanja i prebacivanju u obrazloženje. Nakon konsultiranja sa predstavnicima Ureda, član 15. zakona je preformuliran na način kako je navedeno u tekstu zakona.

Poglavlje VI JAVNE USLUGE I OBVEZA PRUŽANJA JAVNIH USLUGA člankom 16., ranije **članak 13.**, između ostalog, propisuje da će se djelatnosti u plinskom sektoru obavljati sukladno pravilima kojima se uređuju odnosi na tržištu plinom ili kao pružanje javne usluge opskrbe plinom, da će obveza pružanja javnih usluga opskrbe plinom biti jasno definirane, transparentne, nediskriminirajuće i garantirati će jednak pristup, da se obveze pružanja javne usluge utvrđuje u dozvoli za rad koju izdaju Regulatorna komisija i regulator na državnoj razini, te da radi osiguranja redovnog, sigurnog, pouzdanog i kvalitetne opskrbe plinom po prihvatljivim cijenama, kao javne usluge obavljaju:

- b) transport prirodnog plina;
- b) distribucija prirodnog plina;
- c) skladištenje prirodnog plina;
- d) upravljanje LNG sustavom;
- e) opskrba plinom:
 4. koje obavlja rezervni opskrbljivač ili javni opskrbljivač tarifnih kupaca dok oni ne steknu status kvalificiranih kupaca,
 5. ugroženih kupaca;
 6. kvalificiranih kupaca koji se opskrbljuju od javnog opskrbljivača

Mišljenje Ureda za zakonodavstvo i usklađenost sa propisima Europske unije da odredbu članka 13. stavak 2. – sada 16. st. 2. treba brisati nije uvaženo iz razloga što se radi o preuzimanju definicije preuzete iz direktive 2003/55/EZ, poglavlje II članak 3. stavak (2).

Poglavlje VII RAZDVAJANJE DJELATNOSTI se sastoji od osam članaka (**od 17. do 25.**), koji reguliraju da je Energetski subjekt koji obavlja dvije ili više djelatnosti u plinskom sektoru, ili uz te djelatnosti obavlja i neku drugu djelatnost koja nije vezana za plinski sektor, dužno te djelatnosti obavljati funkcionalno razdvojeno, šta funkcionalno razdvajanje uključuje, Pravo pristupa poslovnim knjigama od strane Ministarstva, Pravila o razdvajanju operatora transportnog sustava plina, Pravila o razdvajanju operatora distributivnog sustava plina, Pravila o razdvajanju operatora sustava za skladištenje i operatora LNG sustava, Pravila o razdvajanju operatora Operatora mješovitog sustava, pravila o razdvajanju operatora sustava koji su dio horizontalno integriranog subjekta.

Poglavlje VIII OPERATORI SUSTAVA

se sastoji od 13. članaka (članci 26. do 39.), a koji člankom 26. propisuje da distribucijski sustav čine energetske objekti (postrojenja i vodovi) niskog i srednjeg tlaka definirani i sukladni tehničkim propisima utvrđenim od strane Ministarstva, a putem kojih se vrši distribucija prirodnog plina, kao i da distribucijski sustav mora biti dostupan svim korisnicima na objektivan, transparentan i nediskriminirajući način, te da je Operator distribucijskog sustava energetske subjekt za plin koji ima dozvolu za obavljanje djelatnosti

distribucije plina od Regulatorne komisije i koji ima koncesiju za distribuciju plina ili koncesiju za izgradnju distribucijskog sustava i distribuciju plina.

Članak 27. propisuje **Pravila za funkcioniranje distribucijskog sustava plina.**

Članak 28. propisuje da je Operator distribucijskog sustava plina dužan vršiti distribuciju plina pod uvjetima i na području određenim licencom na principima objektivnosti, transparentnosti i nediskriminacije, te još 14 drugih obveza propisanih ovim člankom.

Članak 29. propisuje obvezu Operatora distribucijskog sustava plina da mjeri isporuku plina na primopredajnim mjestima na koja su priključeni kupci na distribucijski sustav, da vrši ugradnju, održavanje i pregled točnosti mjernih uređaja i brojlara sukladno zakonu i propisima kojim je uređeno ispitivanje mjerne opreme, da utvrdi pravila mjerenja na mjernim mjestima i dostavi ih Regulatornoj komisiji na odobravanje.

Ovaj članak propisuje da se Pravilima iz stavka (3) ovog članka utvrđuje:

- d) način ugradnje, ispitivanje i održavanje mjerne opreme;
- e) način prikupljanja mjernih i ostalih podataka na mjernom mjestu;
- f) način obrade, dostupnosti i prenosa mjernih i drugih podataka o mjernim mjestima korisnicima podataka, kao i način grupisanja i arhiviranja podataka;

te da se Prikupljeni i obrađeni podaci sa mjernih mjesta dostavljaju se:

- d) operatoru transportnog sustava, o svim mjernim mjestima na granicama transportnog i distribucijskog sustava;
- e) proizvođaču, o sopstvenom mjernom mjestu;
- f) na zahtjev kvalificiranog ili tarifnog kupca o njegovom mjernom mjestu.

Članak 30. propisuje da se rad i način vođenja distribucijskog sustava u plinskom sektoru uređuje Mrežnim pravilima distribucije, te da Mrežna pravila distribucije posebno propisuju:

- h) tehnički i drugi uvjeti za priključak korisnika na mrežu;
- i) tehnički i drugi uvjeti za siguran pogon distribucijskog sustava radi pouzdane opskrbe prirodnim plinom;
- j) postupci pri radu distribucijskog sustava u kriznim stanjima ;
- k) tehnički i drugi uvjeti za međusobno povezivanje i djelovanje mreža i
- l) kriteriji za pristup mreži
- m) procedure mjerenja i određivanja specifikacija kvaliteta i uvjeta za prihvatanje isporuka plina
- n) procedure za alokaciju izmjerenih količina plina za korisnike na točkama ulaza u sustav i točkama preuzimanja;

Mrežna pravila distribucije na prijedlog Operatora distributivnog sustava donosi Regulatorna komisija, i ista se objavljuju u "Službenim novinama Federacije BiH".

Članak 31. propisuje slučajeve kada Operator distribucijskog sustava može ograničiti distribuciju plina, i to:

- h) u slučaju direktne ugroženosti života i zdravlja ljudi ili imovine te radi otklanjanja takvih opasnosti,
- i) u slučaju kriznog stanja i radi sprečavanja nastanka kriznog stanja,

- j) radi planiranog održavanja ili rekonstrukcije distribucijskog sustava,
- k) radi otklanjanja kvarova na distribucijskom sustavu,
- l) kada uređaji priključeni na distribucijski sustav preuzimaju plin na način koji bi mogao ugroziti život i zdravlje ljudi ili imovinu,
- m) u slučaju neovlaštene potrošnje i neovlaštene distribucije plina,
- n) u slučajevima kad se korisnik ne pridržava svojih ugovornih obveza.

Članak 32. propisuje **Operatora sustava skladištenja** da skladištenje plina vrši samo na osnovu licence sukladno ovom zakonu, da je dužan da upravlja sustavom za skladištenje na koordinirani ili integrirani način radi optimizacije i sigurnosti sustava, da je dužan da osigura čuvanje zaliha korisnika sustava za skladištenje sukladno ugovoru o korištenju sustava za skladištenje, da je dužan da gradi, održava i upravlja sustavima za skladištenje s ciljem osiguranja sigurnosti i učinkovitosti funkcioniranja transportnog sustava, ako je potrebno i distribucijskih sustava, harmoniziranja sezonskih, dnevnih i satnih varijacija potrošnje, osiguranja fizičkog balansa sustava, pružanja javnih usluga i osiguranja kapaciteta za kvalificirane kupce, dužnost da, sukladno Strategije razvoja plinskog sektora, Akcijskim planom i planovima razvoja transportnog sustava plina, utvrdi desetogodišnji plan razvoja sustava za skladištenje plina prema članku 6. ovog zakona, vodeći računa o realnim mogućnostima realizacije tih planova i utjecaju na tarife za korištenje distribucijske mreže.

Stavkom (6) ovog članka propisano je da Operator sustava skladištenje plina može ograničiti isporuku plina samo u posebnim slučajevima:

- g) u slučaju direktne ugroženosti života i zdravlja ljudi ili imovine te radi otklanjanja takvih opasnosti,
- h) u slučaju kriznog stanja i radi sprečavanja nastanka kriznog stanja,
- i) radi planiranog održavanja ili rekonstrukcije sustava,
- j) radi otklanjanja kvarova na skladišnom sustavu,
- k) kada uređaji priključeni na skladišni sustav preuzimaju plin na način koji bi mogao ugroziti život i zdravlje ljudi ili imovinu,
- l) u slučajevima kad se korisnik ne pridržava svojih ugovornih obveza.

Članak 33. propisuje da **Operator LNG sustava** vrši djelatnost upravljanja postrojenjem za LNG pod uvjetima određenim licencom na principima objektivnosti, transparentnosti i nediskriminacije sukladno ovom zakonu, te je dužan da:

- l) upravlja, održava i razvija bezbjedno, pouzdano i učinkovito postrojenje za LNG
- m) priključuje postrojenje za LNG na transportni sustav sukladno tehničkim pravilima za transportni sustav i pravilima za korištenje postrojenja za LNG;
- n) uspostavlja i osigurava sustav mjerenja uključujući i parametre kakvoće plina;
- o) istače i replinifikuje LNG na temelju sklopljenih ugovora;
- p) osigura objektivne i jednake uvjete za pristup postrojenju za LNG sukladno ovom zakonu;
- q) donese desetogodišnji plan razvoja za LNG postrojenja koji se ažurira godišnje i dostavi ga Regulatornoj komisiji na odobravanje;
- r) sukladno Strategiji razvoja plinskog sektora, Akcijskim planom i planovima razvoja plinskog sustava, utvrdi desetogodišnji plan razvoja LNG sustava plina prema članku 6. ovog zakona, vodeći računa o realnim mogućnostima realiziranja tih planova i uticaju na tarife za korištenje mreže,

- s) sukladno planom razvoja iz točke g) ovog stavka i prostorno-planskim dokumentima, a prema potrebama korisnika sustava, utvrdi godišnje investicijske planove i dostavi ih Regulatornoj komisiji na odobravanje;
 - t) dostavlja informacije operatoru transportnog sustava, s ciljem sigurnog i učinkovitog funkcioniranja i razvoja interkonektovanih sustava;
 - u) dostavlja informacije učesnicima tržišta plina o obimu i datumu prekida rada postrojenja za LNG i očekivanom smanjenju kapaciteta LNG postrojenja;
 - v) podatke i informacije do kojih dođe u obavljanju djelatnosti, a koji predstavljaju poslovnu tajnu, odnosno koji su komercijalno povjerljivi, čuva sukladno zakonu.
- (39) Plan razvoja iz točke g) stavka (2) ovog člana ažurira se najmanje svake treće godine i dostavlja Ministarstvu na odobravanje;

Članak 34. propisuje prava Operatora LNG sustava odnosno da Operator LNG sustava može da nabavlja plin za sopstvenu potrošnju i kompenzaciju gubitaka plina u postrojenju za LNG, te da ima pravo da ograničava ili privremeno prekida ugovoreno istakanje i replinifikaciju LNG u slučaju:

- y) neposredne opasnosti po život i zdravlje ljudi, odnosno imovinu radi otklanjanja opasnosti;
- z) krizne situacije i njenog otklanjanja;
- aa) planiranog održavanja ili rekonstrukcije postrojenja za LNG;
- bb) nepoštivanja ugovornih obveza od strane kupca.

Članak 35 propisuje da za vršenje djelatnosti operatora mješovitog sustava Regulatorna komisija izdaje posebne licence, da Operator mješovitog sustava donosi Program mjera za izbjegavanje diskriminacije i njegov monitoring, koji odobrava Regulatorna komisija, te da se Program donosi i odobrava u roku od šest mjeseci od dana stupanja na snagu ovog zakona a objavljuje na internet stranici Regulatorne komisije i operatora mješovitog sustava.

Članak 36. propisuje da Transportni sustav čine energetske objekti (postrojenja i vodovi) visokog tlaka putem kojih se vrši transport prirodnog plina, da Transportni sustav mora biti dostupan svim korisnicima na objektivni, transparentan i nediskriminirajući način, te da je Operator transportnog sustava energetske subjekt za plin koji ima dozvolu za obavljanje djelatnosti transporta plina izdatu od strane od Regulatorne komisije..

Članak 37. propisuje da Operator transportnog sustava garantira pouzdanu i kvalitetnu dopremu plina od ulaza u plinski transportni sustav na području FBiH do primopredajnih mjerno-regulacionih stanica operatora distribucijskih sustava i krajnjih kupaca, **kao i još 17** obveza za Operatora transportnog sustava.

Članak 38. propisuje da se pravila za funkcioniranje transportnog sustava plina uređuju Pravilima o radu transportnog sustava koja utvrđuje operator transportnog sustava plina, a stavkom (2) je navedeno šta se Pravilima uređuje.

Članak 39. propisuje da je Operator transportnog sustava plina dužan da mjeri isporuku plina na svim mjernim mjestima u transportnom sustavu, odnosno na primopredajnim mjestima sa:

- e) distributivnim sustavima plina;
- f) sustavima za skladištenje plina;
- g) LNG sustavima
- h) kupcima priključenim na transportni sustav.

Nadalje, propisano je da je Operator dužan da utvrdi pravila mjerenja na mjernim mjestima i dostavi ih neovisnom operatoru na državnom nivou na usuglašavanje i regulatoru na državnom nivou na odobravanje. (prelazne odredbe), i da se ovim Pravilima naročito utvrđuje:

- e) način ugradnje, ispitivanje i održavanje mjerne opreme;
- f) način prikupljanja mjernih i ostalih podataka na mjernom mjestu;
- g) način obrade, dostupnosti i prijenosa mjernih i drugih podataka o mjernim mjestima korisnicima podataka, kao i
- h) način grupiranja i arhiviranja podataka.

Poglavlje IX PRISTUP PLINSKIM SUSTAVIMA

se sastoji od 6 članaka (**od članka 40. do 46.**) kojima se propisuje da su Operator transportnog sustava, operator distribucijskog sustava, operator sustava skladišta plina i operator LNG sustava dužni osigurati učinkovit i nediskriminirajući pristup mreži transportnog sustava, distribucijskog sustava, sustavu skladišta plina i LNG sustavu sukladno zakonu i podzakonskim aktima.

Članak 41. propisuje da su Operator transportnog sustava, operator distribucijskog sustava, operator sustava skladišta plina i operator LNG sustava imaju pravo odbiti pristup sustavu u slučaju:

- d) nedostatka kapaciteta i/ili tehničke nekompatibilnosti sustava,
- e) kada bi ga pristup sustavu onemogućio u izvršavanju javne usluge,
- f) kada bi pristup sustavu mogao izazvati ozbiljne financijske i gospodarske poteškoće energetsom subjektu s obzirom na ugovore tipa "uzmi ili plati" sklopljene prije podnošenja zahtjeva za odobrenje pristupa, pod uvjetima iz članka 43. ovog zakona.

Članak 42. daje definiciju Izravnog voda, te navodi da plinovod koji je komplementaran sa plinskim sustavom ili transportnim i distributivnim sustavima plina kojim se ostvaruje direktna povezanost kupca sa proizvođačem, mrežom proizvodnih plinovoda ili pliskim sustavom druge države, te da se Izgradnja izravnog voda može dozvoliti u slučaju odbijanja pristupa mreži iz članka 41. ovog zakona, s ciljem da se omogući:

- c) svim proizvođačima i opskrbljivačima plinom u Federaciji da oskrbljuju svoje objekte i kvalificirane kupce i
- d) svim kvalificiranim kupcima u Federaciji, odnosno njihovim opskrbljivačima da ih opskrbljuju.

Članak 43. propisuje da Energetski subjekt za plin koji je suočen ili smatra da će biti suočen s ozbiljnim ekonomskim i financijskim poteškoćama, zbog obveza prihvaćenih u

jednom ili više ugovora tipa "uzmi ili plati", može Regulatornoj komisiji/ regulatoru na državnoj razini dostaviti zahtjev za privremeno izuzeće od primjene prava na pristup plinskom sustavu sukladno ovom zakonom. Zahtjev se može podnijeti, od slučaja do slučaja, prije ili odmah nakon odbijanja pristupa sustavu iz članka 41. ovog zakona. Uz zahtjev mora biti priložena dokumentacija sa svim relevantnim informacijama o prirodi i opsegu problema te naporima koje je energetska subjekt za plin uložio u svrhu rješavanja problema.

Članak 44. propisuje da se Veliki novi infrastrukturni objekti plinskog sustava kao što su međudržavni spoljni plinovodi, sustavi za skladištenje plina i LNG sustavi mogu po zahtjevu izuzeti od primjene prava na pristup treće strane iz članka 40. ovog zakona pod sljedećim uvjetima:

- f) ulaganjem se mora jačati konkurencija u opskrbi plinom i jačati sigurnost opskrbe,
- g) razina rizika povezanog s ulaganjem je takva da do ulaganja ne bi došlo da izuzeće nije odobreno,
- h) infrastruktura mora biti u vlasništvu pravnog lica u samostalnom pravnom subjektu odvojenom od operatora sustava u okviru kojeg će nova infrastruktura biti izgrađena,
- i) korisnici nove infrastrukture moraju plaćati naknadu za korištenje nove infrastrukture,
- j) izuzeće nije štetno za konkurenciju niti efikasnom funkcioniranju internog tržišta plina kao ni efikasnom funkcioniranju distribucijskog sustava na koji je infrastruktura povezana.

te da se Zahtjev za izuzećem podnosi Regulatornoj komisiji/ regulatoru na državnoj razini, a Odluku o izuzeću donosi Vlada Federacije na prijedlog Ministarstva i uz prethodno pribavljeno mišljenje Regulatorne komisije/ regulatora na državnoj razini.

Članak 45. propisuje pristup mrežama proizvodnih plinovoda, a mišljenje Ureda da se u stavku 3., koji propisuje primjenu Zakona o upravnom postupku, jasno i precizno navedu odredbe ZUP-a koje će se primjenjivati, nije uvaženo iz razloga što se pri izradi odgovarajućih rješenja mogu desiti različite situacije, koje iziskuju primjenu različitih članaka ZUP-a, pa smatramo da ih je nepotrebno jasno precizirati, budući da bi izostavljanjem bilo kojeg članka moglo imati za posljedicu nemogućnost njegove primjene.

Poglavlje X TRŽIŠTE PLINA

obuhvaćeno je **člankom 46.** i propisuje da će se razvoj tržišta plinom provoditi sukladno politici razvoja sektora prirodnog plina, reformom energetskog sektora, ovim zakonom, provedbenim propisima donesenim na temelju zakona, aktima regulatora i nezavisnog operatora za plin na državnoj razini i Regulatorne komisije, te sukladno međunarodnim obvezama BiH, da Kupci plina mogu odabrati svoje opskrbljivače prema vlastitom izboru, sukladno aktima koje donosi Regulatorna komisija, te da izuzetno kupci iz kategorije domaćinstava ovo pravo stječu od 1. siječnja 2015. godine.

Poglavlje XI REGULATORNA KOMISIJA ZA ENERGIJU

Članak 47. propisuje da **Regulatorna komisija**, radi ostvarivanja ciljeva iz članka 2. ovog zakona i reguliranja tržišta distribucije, skladištenja i upravljanja LNG sustavima plina u Federaciji, preuzima sve nadležnosti, ingerencije i ovlaštenja regulatora za plin u Federaciji, da Regulatorna komisija zadržava sva ovlaštenja i nadležnosti koja su joj dodijeljena drugim važećim zakonima, da Regulatorna komisija, izdaje, mijenja i oduzima dozvole za rad - licence energetske subjektima za obavljanje energetske djelatnosti i vodi registre izdatih, izmijenjenih i oduzetih dozvola; da prati i kontrolira rad i poslovanje energetske subjekata u pogledu ispunjavanja uvjeta utvrđenih licencom, da Regulatorna komisija donosi pravila i procedure za provođenje arbitraže, kao i za rješavanje žalbi korisnika plinog sustava u odnosu na imaoce dozvola iz okvira nadležnosti Regulatorne komisije, te da Regulatornoj komisiji pripada pravo na naknadu troškova na temelju arbitraže.

Mišljenje Ureda da je u okviru odredbe članka 1. potrebno navesti da se ovim zakonom utemeljuje nova regulatorna komisija sa izmijenjenim nazivom nije prihvaćeno iz razloga što se ne osniva nova Regulatorna komisija, ona već postoji, ali joj se mijenja ime i proširuje djelatnost.

Ostale primjedbe Ureda vezane za ovaj članak, kao i članak 49. su prihvaćene i uvrštene u iste, s napomenom da je raniji stavak (3) brisan, a st. (4), (5), (6), (7), (8) su postali st. (3), (4), (5), (6), (7)

Članak 48. i članak 49. propisuje nadležnost i obveze Regulatorne komisije.

Članak 50. propisuje obvezu Regulatorne komisije da izvješćuje Parlament FBiH najmanje jednom godišnje, kao i da Regulatorna komisija surađuje sa pravnim subjektima na državnoj razini.

Članak 51. propisuje da se Regulatorna komisija financira iz prihoda od regulatornih i jednokratnih naknada koje će naplaćivati od imalaca dozvola koji se bave djelatnošću iz članka 11. ovog zakona i prihoda od naknada za dozvole koje izdaje, uključujući i naknade troškova na temelju arbitraže.

Poglavlje XII ENERGETSKE DOZVOLE, LICENCE I TEHNIČKI PROPISI

Članak 52. propisuje da se Energetska dozvola se pribavlja za izgradnju i rekonstruiranje:

- f) objekata za proizvodnju prirodnog plina,
- g) transport i distribuciju prirodnog plina,

- h) objekata za skladištenje prirodnog plina,
- i) objekata za LNG sustave
- j) direktnih vodova;

te da Energetsku dozvolu izdaje Ministarstvo.

Nadalje, propisano je da se Energetska dozvola pribavlja prije stjecanja prava svojine, odnosno prava korištenja zemljišta na kome se planira izgradnja energetskog objekta, kao i prije izdavanja akta o urbanističkim uvjetima za izgradnju energetskog objekta, odnosno građevinske dozvole.

Članak 53. propisuje **Kriterije za izdavanje dozvole**, te navodi da se Energetska dozvola može se izdati za izgradnju objekta za prirodni plin koji je po vrsti i namjeni sukladan Strateškom planu razvoja plinog sektora i Akcijskom planu.

Članak 54. propisuje da se Energetska dozvola se izdaje na razdoblje do dvije godine, te da se Razdoblje važenja energetske dozvole može produžiti na zahtjev imaoca energetske dozvole, najduže za vrijeme od godinu dana.

Članak 55. propisuje da se Energetska dozvola za izgradnju izravnog plinovoda, može izdati subjektu za plin radi povezivanja njegovih objekata sa objektima kvalificiranog kupca, izoliranog kupca, kao i sopstvenih pogona i drugih objekata proizvođača plina, a s ciljem opskrbe tih objekata plinom, da se ista može se izdati i kvalificiranom kupcu kojem je, zbog tehničkih ili drugih razloga, odbijen pristup transportnom ili distribucijskom sustavu, a pod uvjetima utvrđenim pravilima koja reguliraju rad transportnog ili distribucijskog sustava.

Energetska dozvola iz stavka (1) ovog članka neće se izdati ako bi ta izgradnja, s obzirom na trasu, prostor na kome se gradi ili uvjete priključenja, ugrozila ostvarivanje ciljeva zaštite okoliša ili ugrozila sigurnost opskrbe plinom tarifnih kupaca.

Zahtjev za izdavanje energetske dozvole sadrži naročito podatke o:

- H) lokaciji na kojoj treba da se izgradi energetski objekat;
 - i) roku završetka gradnje objekta;
 - j) vrsti i kapacitetu objekta i o njegovoj energetskoj učinkovitosti;
 - k) energentima koje će objekat koristiti;
 - l) načinu zaštite okoliša u tijeku izgradnje i rada objekta;
 - m) uvjetima koji se odnose na prestanak rada objekta;
 - n) visini planiranih financijskih sredstava za izgradnju objekta i načinu obezbjeđivanja tih sredstava;
- (40) Energetska dozvola za izgradnju izravnih vodova izdaje se u slučajevima kada je odbijen pristup sustavu a nakon pribavljanja prethodne suglasnosti izdate od strane Regulatorne komisije.

Član 56. propisuje prava i obveze učesnika u postupku izgradnje,

Član 57. propisuje Zabranu priključenja na sustave bez suglasnosti izdatih od strane operatora sustava, građevinske dozvole i sl.

Članak 58. propisuje **nedozvoljene radnje odnosno neovlašteno korištenje plina**, te navodi da ko neovlašteno preuzima plin, kao i vrši prepravke plinskih instalacija ili mjernih uređaja korisnika kojim se onemogućava pravilno registriranje potrošnje plina s ciljem neovlaštenog korištenja, čini krivično djelo krađe kažnjivo po krivičnom zakonu.

Članak 59. propisuje slučajeve i **mogućnosti izmještanja energetskog objekta.**

Članak 60. propisuje da Vlada, na predlog Ministarstva, može odlučiti da objavi javni natječaj za izgradnju plinskih objekata, u slučaju da se putem izdavanja energetskih dozvola ili davanjem koncesija ne može obezbijediti sigurna i redovna opskrba plinom, odnosno, planirana dinamika izgradnje objekata u plinskom sektoru predviđena Strategijom razvoja plinskog sektora i Akcijskim planom.

Članak 61. definira područje obuhvaćeno koncesijom, te propisuje da se Koncesija za distribuiranje plina na području gdje već postoji distribucijski sustav ili koncesija za izgradnju distribucijskog sustava i distribuciju plina daje se za područje ili dio područja županije, sukladno ovom zakonu i Zakonu o koncesiji.

Skupštine dvaju ili više županija mogu odlučiti da se za područje ili dijelove područja županije daje zajednička koncesija za distribuiranje plina ili koncesija za izgradnju distribucijskog sustava i distribuciju plina.

Koncesija za izgradnju distribucijskog sustava i distribuciju plina daje se za područje ili dio područja dva entiteta ukoliko to područje pripada rubnom području entiteta.

Članak 62. definira **davanje koncesije** te propisuje da se koncesija za izgradnju distribucijskog sustava i distribuciju plina na području gdje ne postoji distribucija daje na temelju javnog poziva pod uvjetom da će izgradnja distribucijskog sustava omogućiti isporuku kupcima najmanje 7 miliona m³ plina godišnje, kao i izuzetak da se koncesija za izgradnju distribucijskog sustava i distribuciju plina može se, uz prethodno odobrenje Ministarstva, dati i u slučaju ako izgradnja nove mreže neće omogućiti isporuku krajnjim kupcima najmanje 7 miliona m³ plina godišnje, ako to opravdavaju razlozi sa aspekta zemljopisnog područja na kojem se gradi sustav, zaštite okoliša i prirode i/ili politike privrednog razvoja tog područja, te postoji ekonomska opravdanost. Ministarstvo daje odobrenje za ovo izuzeće na temelju zahtjeva županije koji daje koncesiju i dokumentacije koja opravdava zahtjev za izuzeće.

Koncesija za distribuiranje plina na području gdje postoji distribucijski sustav daje se na zahtjev energetskog subjekta za plin koji je obavljao djelatnost distribucije plina na određenom području na temelju koncesije koja je istekla ili drugog pravnog temelja koji je nastao. Koncesija za distribuiranje uključuje i pravo na izgradnju radi povećanja kapaciteta distribucijskog sustava unutar područja za koje je koncesija data.

Javni poziv za dodjelu koncesije se ne može objaviti bez dobijenog prethodnog mišljenja Ministarstva, a koje se izdaje na temelju obezbjeđenja i ispunjenja slijedećih uvjeta:

- g) usvojen prostorni plan dugoročnog razvoja županije,
- h) urađena studija plinifikacije županije/županija sa rješenjem priključenja na

- postojeći transportni sustav ili distribucijski sustav,
- i) izrađena studija ekonomske opravdanosti,
 - j) urađena procjena situacije vezano za zaštitu okoliša i prirode,
 - k) dobijena energetska suglasnost operatora transportnog sustava,
 - l) dobijena energetska suglasnost operatora distribucijskog sustava.

Postupak dodjele koncesije određuje se sukladno Zakonu o koncesijama Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH", broj 32/02), Zakonu o koncesijama Federacije Bosne i Hercegovine, te županijskim zakonima o koncesiji.

Članak 63. propisuje da se djelatnosti iz članka 11. ovog zakona mogu obavljati samo na temelju **dozvole za rad - licence**, koju izdaje Regulatorna komisija, te pod kojim se uvjetima dozvole za rad – licenca može izdati novim subjektima.

Članak 64. propisuje da Regulatorna komisija može, na zahtjev imaooca licence, izvršiti izmjenu licence iz razloga koji se nisu mogli predvidjeti prilikom njenog izdavanja, kao i uvjete pod kojima se **Licenca oduzima**:

Članak 65. propisuje uvjete pod kojima se da se Licenca za obavljanje energetske djelatnosti može **privremeno oduzeti**, te da se donosi rješenje koje je konačno.

Uvaženo je mišljenje Ureda, te propisano da se protiv konačnih rješenja, u roku od trideset dana od dana prijema rješenja, pred nadležnim sudom može pokrenuti upravni spor sukladno Zakonu o upravnim sporovima („Službene novine Federacije“ broj 9/05)

Članak 66. propisuje situacije prestanka rada energetskog subjekta kome je privremeno oduzeta licenca koja bi mogla da ugrozi redovitu i bezbjednu opskrbu energijom, život i zdravlje ljudi ili da prouzrokuje teške poremećaje u privredi, i sl. i kada Regulatorna komisija može, po pribavljenom mišljenju Ministarstva i nadležne inspekcije, rješenjem odobriti subjektu da nastavi obavljanje energetske djelatnosti do obezbjeđenja uvjeta za otklanjanje štetnih posljedica prestanka rada subjekta, u roku koji nije duži od roka utvrđenog člankom 65. stavak (2) ovog zakona.

Članak 67. propisuje **zahtjeve za plinska postrojenja** kako bi biti pouzdani u radu, sigurni po ljude, životinje i okolinu, te kako se moraju se graditi i eksploatisati na način da je zagwarantirana tehnička sigurnost. Članak propisuje i donošenje i sadržaj Pravilnika kojim će Ministarstvo propisati procedure donošenja, utvrđivanja, preuzimanja i proglašenja te način primjene tehničkih pravila.

Članak 68. propisuje da su operatori na plinskom sustavu, projektanti, proizvođači i uvoznici opreme, izvođači radova, korisnici i poduzeća za održavanje i servisiranje objekata **odgovorni** za provođenje tehničkih pravila i propisa iz ovog i odgovarajućih drugih zakona kojim se te oblasti definiraju.

Poglavlje XIII PROIZVOĐAČI I OPSKRBLJIVAČI

ima 5 članaka (od članka 69. do 73.)

članak 69. propisuje da svako pravno lice koja se bavi proizvodnjom prirodnog plina mora imati licencu koju izdaje Regulatorna komisija i biće predmetom regulatorne nadležnosti tog tijela.

Članak 70. propisuje **obveze za opskrbljivače** plinom, te obvezu da opskrbu plinom može vršiti energetska subjekt na temelju licence sukladno ovim zakonom, te da licence za opskrbu prirodnim plinom iz stavka (1) ovog članka mogu biti:

- a) Licenca za veleprodaju koja se izdaje opskrbljivačima koji kupuju plin na granici Bosne i Hercegovine i prodaju plin Operatorima distribucijskog sustava i velikim kvalificiranim kupcima koji su direktno spojeni na transportni sustav,
- b) Licenca za maloprodaju koja se izdaje opskrbljivačima koji plin prodaju kupcima spojenim na distribucijski sustav.

Članak 71. propisuje obveze i dužnosti za Javnog opskrbljivača, te navodi da je Javni opskrbljivač je dužan da, u okviru vršenja javne usluge, garantira priključak i opskrbu plinom po razumnim, jednostavno i lako uporedivim i transparentnim cijenama kupcima iz reda domaćinstava, malim poduzećima i komercijalnim kupcima, sukladno Politici razvoja plinskog sektora Federacije.

Nadalje, propisuje se da je Javni opskrbljivač dužan da:

- a) opskrbljava domaćinstva i kvalificirane kupce priključene na distribucijske sustave plina koji izaberu taj način opskrbe;
- b) utvrdi opće uvjete za opskrbu i dostavi Regulatornoj komisiji na odobravanje;
- c) opskrbu plinom vrši po tarifama koje odobri Regulatorna komisija;
- d) preduzima mjere radi postizanja sigurne i kvalitetne opskrbe domaćinstava i kvalificiranih kupaca koji su izabrali taj način opskrbe;
- e) preduzima mjere za postizanje najpovoljnije cijene energije koje su sastavni dio reguliranih tarifa.

U stavku (1) i (7) uvaženo mišljenje Ureda i FM Financija, pa je dio stavka (1) brisan, a stavak (7) dopunjen u odnosu na tekst iz prijedloga koji je išao na mišljenje.

Članak 72. propisuje da Kvalificirani kupac ostvaruje pravo na rezervnog opskrbljivača sukladno pravilniku u slučaju kada njegov odabrani opskrbljivač ne vrši opskrbu ili ne može da vrši opskrbu iz sljedećih razloga:

- c) stečaja ili likvidacije opskrbljivača koji ga je do tada opskrbljavao;
- d) prestanka ili oduzimanja dozvole opskrbljivaču koji ga je do tada opskrbljavao;
- d) da nije našao novog opskrbljivača koji će ga opskrbljavati nakon prestanka ugovora o opskrbi sa postojećim opskrbljivačem, osim ako je prestanak ugovora posljedica neizvršavanja obveza plaćanja isporučene električne energije.

Rezervni opskrbljivač ima obvezu da kvalificiranog kupca kratkoročno opskrbljava plinom i u slučajevima kad:

- c) dođe do ozbiljnog poremećaja na tržištu;
- d) je kupac bez mogućnosti da utječe na nastale okolnosti i bez zaštite gubi opskrbu.

a opskrba može da traje najduže tri mjeseca.

Članak 73. definira ugrožene kupce i obveze opskrbljivača prema njima, s napomenom da je stavak (6) prebačen u članak 71. kao stavak 7., a prema uvaženom mišljenju FM Financija.

Poglavlje XIV KUPCI

ima 5 članaka (**od članka 74. do 78**) koji regulira i definira kupce i to: **Krajnje kupce** – koji su kvalificirani kupci i nekvalificirani (tarifni) kupci, njihova prava i obveze, kao i zaštitu.

Poglavlje XV SIGURNOST OPSKRBE PLINOM I MJERE U SLUČAJU POREMEĆAJA NA TRŽIŠTU PLINA

ima 7 članaka **od članka 79. do članka 85.** i njima regulira sigurnost opskrbe plinom i mjere u slučaju poremećaja na tržištu plina, te propisuje obvezu učesnicima u sektoru plina da planiraju i poduzimaju mjere za sigurnu opskrbu plinom sukladno propisanim standardima opskrbe plinom, kao i odgovornost za sigurnost opskrbe plinom u okviru svoje djelatnosti.

Propisane su i mjere koje Vlada može propisati u slučaju poremećaja na tržištu prouzrokovanog neočekivanim nedostatkom plina, prirodnih nepogoda i tehnoloških katastrofa (krizne situacije), nadležnost za sprovođenje mjera, te prioritete u opskrbi, koje imaju domaćinstva; kupci koji obavljaju djelatnost zdravstva, rehabilitiranja, obrazovanja i socijalnog staranja; kupci koji upotrebljavaju plin za grijanje potrošača iz toč. a) i b) ovog stavka ili proizvode toplotu za daljinsko grijanje i/ili hlađenje iz toč. a) i b) ovog stavka, u obujmu koji je potreban za ove kupce; i operatori sustava plina za potrebe funkcioniranja sustava, te povlašteni kupci.

Poglavlje XVI UPRAVNI NADZOR I INSPEKCIJA

ima 6 članaka (od članka 86. do članka 91.) koji regulira upravni i inspekcijski nadzor, nadležnost u vršenju navedenih nadzora, kao i prava i dužnosti termoenergetskog inspektora.

U članku 88., poštujući Mišljenje Ureda za zakonodavstvo i usklađenost sa propisima Europske unije, nismo u mogućnosti precizirati koja je inspekcija u okviru Federalne uprave za inspekcijeske poslove, sukladno Zakonu o inspekcijama u Federaciji BiH („Službene novine Federacije BiH“, broj 69/05), nadležna za vršenje inspekcijskog nadzora nad provedbom ovog zakona, iz razloga što takva inspekcija u Zakonu o inspekcijama u Federaciji BiH nije predviđena..

Ako se prijedlog zakona usvoji u ovoj formi, Federalna uprava za inspekcijeske poslove bit će obaviještena o utvrđenoj obvezi formiranja ove inspekcije, sa pravima, dužnostima i ovlaštenjima propisanim ovim zakonom.

POGLAVLJE XVII KAZNE ODREDBE

propisuje **kaznene odredbe** kroz članke **92., 93. i 94.**, za prekršaje iz ovog zakona, čija je visina predviđena prema Zakonu o prekršajima ("Službene novine Federacije BiH" broj 31/06).

Poglavlje XVIII PRIJELAZNE ODREDBE

ima 3 članka (**95., 96. i 97.**) koji propisuju privremeno djelovanje, i regulira da svi subjekti za plin koji postoje na dan stupanja na snagu ovog zakona mogu nastaviti trenutni obujam aktivnosti bez licence Regulatorne komisije ali samo do organizacijske i funkcionalne uspostave Regulatorne komisije za oblast plina, rok za organizacijsku i funkcionalnu uspostavu Regulatorne komisije za oblast plina koji ne može biti duži od šest mjeseci od stupanja na snagu ovog zakona ili Zakona o električnoj energiji u Federaciji BiH i dr.

Poglavlje XIX ZAVRŠNE ODREDBE ima **jedan članak** koji regulira stupanje na snagu ovog zakona, te prestanak važenja Uredba o organizaciji i regulaciji sektora plinske privrede ("Službene novine Federacije BiH" broj 83/07), kao i primjenu ovog zakona na području Distrikta Brčko, pa je propisano da se Zakon može primjenjivati u svim svojim odredbama na Distrikt Brčko, a Regulator može primjenjivati zakon na sva poduzeća za prirodni plin u Distriktu Brčko, samo ukoliko Skupština Brčko Distrikta BiH donese legislativu kojom se utvđuje da Brčko Distrikt BiH bude reguliran odredbama ovog zakona.

III FINANCIJSKA SREDSTVA

Za provođenje ovog novog zakona potrebno je izdvojiti posebna sredstva u proračunu Federacije Bosne i Hercegovine, kako bude definirano u Programu za zaštitu ugroženih kupaca, koji će se donijeti primjenom članka 71. stavak (7) ovog zakona.